

การออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์โรงพยาบาลวังทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

วิทยานิพนธ์เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการออกแบบสื่อวัฒนธรรม
พฤษภาคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

**SIGNAGE SYSTEM DESIGN OF WANGTHONG HOSPITAL
PHITSANULOK PROVINCE**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Bachelor of Fine and Applied Arts in Innovative Media Design**

May 2016

Copyright2016 by Naresuan University

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์โรงพยาบาลวังทอง

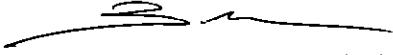
อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก”

ของนางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

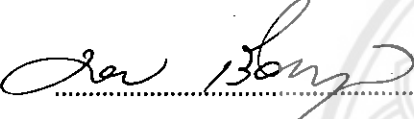
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบสื่อวัฒนธรรม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

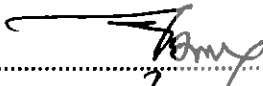

.....ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ลินดา อินทรลักษณ์)

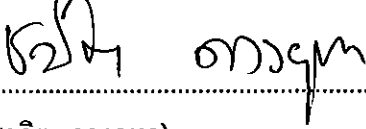
.....ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์มยุรี สุกังคนาช)

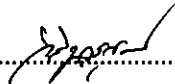

.....กรรมการ
(ดร.ดนัย เรียบสกุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์วิสิฐ จันมา)

.....กรรมการ
(อาจารย์เสกสรรค์ ญาณปัญญานนท์)

.....กรรมการ
(อาจารย์จุมพล เข้มแสงสุวรรณ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ชวลิต ดวงอุทา)

.....กรรมการ
(อาจารย์วิสิฐ อรุณรัตน์นนท์)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. นิรัช สุดสังข์)
หัวหน้าภาควิชาศิลปะและการออกแบบ

ประกาศขอบคุณการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ อาจารย์ มยุรี สุภังคณาช ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้อุทิศส่วสละเวลาอันมีค่ามาเป็นทีปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ อันประกอบไปด้วย อาจารย์ ลินดา อินทราลักษณ์, อาจารย์ มยุรี สุภังคณาช, อาจารย์ วิสิษฐ จันมา, อาจารย์ รุ่งโรจน์ รัตนพิเชษฐกุล, อาจารย์ ดนัย เรียบสกุล, อาจารย์ วิสิษฐ อรุณรัตน์านนท์, อาจารย์ ชวลิต ดวงอุทา, อาจารย์ จุมพล เพิ่มแสงสุวรรณ, อาจารย์ เสกสรรค์ ญาณปัญญาานนท์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไข ข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่าง สมบูรณ์และทรงคุณค่า

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ ครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบและอุทิศแด่ผู้มี พระคุณทุกๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ

นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

ชื่อเรื่อง	การออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์โรงพยาบาลวังทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
ผู้วิจัย	นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน
ที่ปรึกษา	มยุรี สุภังคนาซ
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ ศป.บ สาขาวิชาการออกแบบสื่อนวัตกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2559
คำสำคัญ	โรงพยาบาลวังทอง ส่งเสริมการใช้บริการ

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์และป้ายข้อมูลเพื่อส่งเสริมการใช้บริการของประชาชนให้เป็นที่เข้าใจได้ง่ายและให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายบุคคลทั่วไป

การออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์และป้ายข้อมูลถือเป็นการออกแบบที่ส่งเสริมในเรื่องของความปลอดภัยและให้เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการสื่อสารของผู้คนที่มาใช้บริการภายในโรงพยาบาล ซึ่งการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์และป้ายข้อมูลนั้นมีหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการออกแบบป้ายบอกข้อมูล ป้ายแผนที่ และป้ายสัญลักษณ์เป็นต้น เพื่อที่ให้ผู้มาใช้บริการสามารถเข้าใจถึงความหมายได้ง่ายผ่านระบบป้ายสัญลักษณ์ อีกทั้งยังช่วยในเรื่องของการเข้าถึงผู้ที่มีปัญหาการมองเห็นและช่วยป้องกันการเกิดอุบัติเหตุได้ไม่มากนักน้อย

จากการศึกษาผลการวิจัยนั้นพบว่าจำนวนของผู้ที่เข้ามาใช้บริการภายในโรงพยาบาลนั้นมีจำนวนมากและมักมีความวิตกกังวล ก้าว และผิดหวังจากการสูญเสียผู้ทำวิจัยจึงมีความคิดออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ที่ช่วยให้ผู้ที่มีปัญหาการมองเห็นภายในโรงพยาบาลเข้าใจป้ายข้อมูลได้ง่ายขึ้นและช่วยให้รู้สึกผ่อนคลาย ไม่เครียด ไม่วิตกกังวลเมื่ออยู่ในโรงพยาบาล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.4 วิธีการศึกษาและขั้นตอนการดำเนินงาน.....	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงพยาบาลวังทอง.....	5
2.1.1 ประวัติโรงพยาบาล.....	7
2.1.2 วิสัยทัศน์และพันธกิจ.....	8
2.1.3 จุดเด่นโรงพยาบาลวังทอง.....	8
2.1.4 คลินิกพิเศษและคลินิกนอกเวลาภายในโรงพยาบาลวังทอง.....	9
2.1.5 รายงานการรับบริการ.....	12
2.1.6 อัตรากำลังเจ้าหน้าที่.....	14
2.1.7 ข้อมูลด้านกายภาพของโรงพยาบาล.....	19
2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์.....	23
2.2.1 ข้อมูลการออกแบบตัวอักษร.....	23
2.2.2 ข้อมูลหลักในการใช้สีในงานออกแบบ.....	33
2.2.3 ข้อมูลระบบสัญลักษณ์และเครื่องหมายภาพ.....	36
2.2.4 ข้อมูลการศึกษาระบบป้ายสัญลักษณ์.....	72
2.3 ข้อมูลพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายโรงพยาบาลวังทอง.....	84
2.3.1 กลุ่มเป้าหมายทางภูมิศาสตร์และประชากรศาสตร์.....	84
2.3.2 กลุ่มเป้าหมายแบบระบบชนชั้น.....	85
2.4 กรณีศึกษา.....	86

3	การวิเคราะห์ข้อมูลและแนวคิดในการออกแบบ.....	95
3.1	วิเคราะห์ข้อมูลโรงพยาบาล.....	95
3.2	วิเคราะห์ปัญหาโรงพยาบาล.....	96
3.3	วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายโรงพยาบาล.....	97
3.4	แนวคิดในการออกแบบงาน.....	97
4	การออกแบบและการสร้างสรรค์ผลงาน.....	102
4.1	การออกแบบชุดสัญลักษณ์.....	102
4.2	ระบบกริด.....	105
4.3	ผลงานการออกแบบชุดสัญลักษณ์ขั้นสมบูรณ์.....	106
4.4	สัดส่วนป้ายสัญลักษณ์.....	107
4.5	ป้ายแผนผังโรงพยาบาลวังทอง.....	109
4.6	การติดตั้งป้ายโดยโปรแกรม 3D maxs.....	113
4.7	การจัดนิทรรศการ.....	114
5	บทสรุป.....	115
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	115
5.2	อภิปรายผล.....	115
5.3	ข้อเสนอแนะ.....	116

บรรณานุกรม.

ภาคผนวก

ประวัติผู้วิจัย

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 สถิติการเข้าใช้บริการในปี2558.....	12
2 บรรยากาศภายในโรงพยาบาล.....	19
3 บรรยากาศภายในโรงพยาบาล.....	20
4 บรรยากาศภายนอกโรงพยาบาล.....	21
5 บรรยากาศภายนอกโรงพยาบาล.....	22
6 ตัวอักษรแบบมีหัว.....	23
7 ตัวอักษรแบบไม่มีหัว.....	24
8 ตัวอักษรแบบตัวเขียน.....	24
9 ตัวอักษรแบบตัวอักษณ.....	25
10 ระยะเวลาของไฟของตัวอักษร.....	26
11 เส้นของตัวอักษรภาษาอังกฤษ.....	27
12 เส้นโค้งของตัวอักษรภาษาอังกฤษ.....	28
13 ตัวอักษรแบบมีเชิง.....	29
14 ตัวอักษรแบบไม่มีเชิง.....	29
15 ตัวอักษรแบบตัวเขียน.....	30
16 ตัวอักษรแบบตัวอักษณ.....	30
17 ตัวอักษรแบบประดิษฐ์.....	31
18 โครงสร้างของตัวอักษร.....	31
19 โครงสร้างของตัวอักษร.....	32
20 รูปตัวอย่าง สีวรรณะร้อนและเย็น.....	33
21 รูปตัวอย่าง สีต่างวรรณะ.....	32
22 รูปตัวอย่าง สีตรงข้าม.....	34
23 รูปตัวอย่าง สีตัดกัน.....	35
24 สัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของสิ่งอื่น.....	37
25 แผนภูมิแสดงขอบเขตของสัญลักษณ์.....	38
26 ประเภทของสัญลักษณ์.....	39

27	สัญลักษณ์ที่ไม่มีตัวอักษรประกอบ.....	40
28	สัญลักษณ์ที่ใช้สื่อสารสารธารณะ.....	41
29	สัญลักษณ์สื่อความหมาย.....	41
30	เครื่องหมายชนิดกีฬาในการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์และโอลิมปิก.....	42
31	ตัวอย่างเครื่องหมายจราจรในประเทศไทย.....	43
32	เครื่องหมายภาพบนบรรจุภัณฑ์.....	44
33	เครื่องหมายภาพเกี่ยวข้องกับการคมนาคมขนส่ง.....	44
34	สัญลักษณ์เครื่องหมายเพื่อการคมนาคม 2.....	45
35	เครื่องหมายภาพในอาคารและงานสถาปัตยกรรม.....	45
36	เครื่องหมายภาพเกี่ยวกับ ITC	46
37	เครื่องหมายภาพเป็นสัญลักษณ์แทนศาสนา.....	46
38	เครื่องหมายภาพด้านความปลอดภัย.....	47
39	เอกภาพเกิดจากแบบตัวอักษรและเส้น.....	48
40	สัญลักษณ์สมดุลแบบสมมาตร.....	48
41	สัญลักษณ์ที่ออกแบบให้สมดุลแบบไม่เหมือนกัน.....	49
42	สัญลักษณ์ที่ออกแบบสมดุลแบบรัศมี.....	50
43	สัญลักษณ์กับความกลมกลืน.....	50
44	สัญลักษณ์ที่ออกแบบโดยใช้หลักของการซ้ำ.....	51
45	สัญลักษณ์ที่ออกแบบโดยคำนึงถึงการตัดกัน.....	52
46	สัญลักษณ์ที่ออกแบบโดยคำนึงถึงการลดหลั่น.....	53
47	สัญลักษณ์ที่ออกแบบแล้วมีจุดเด่นแบบต่างๆ.....	54
48	ความหมายของสัญลักษณ์การเคหะแห่งชาติ.....	55
49	ตัวอย่างการใช้สัญลักษณ์กับสื่อหลัก.....	55
50	สัญลักษณ์เปลี่ยนไปเพื่อความร่วมมือกับคนแต่ละยุค.....	56
51	สัญลักษณ์ที่ให้ความรู้สึกน่าเชื่อถือ.....	57
52	เอกลักษณ์เฉพาะตัวบ่งบอกกิจการของแต่ละลักษณะ.....	57
53	สัญลักษณ์ที่มาเฉพาะตนและเป็นเอกลักษณ์.....	58
54	ใช้รูปร่างและเส้นน้อยๆ ทำให้ดูเรียบง่าย.....	58
55	รูปร่างของสัญลักษณ์ที่ดูเข้าใจเป็นสากล.....	59

56	เอกภาพเกิดจากเส้นและทิศทางเดียวกัน.....	60
57	สัญลักษณ์ที่มีกลุ่มเป้าหมายต่างกัน.....	60
58	กระบวนการออกแบบ 4 ชั้น แบบมีรายละเอียด.....	61
59	สัญลักษณ์จากอุดมคติ.....	62
60	สัญลักษณ์จากรูปพีช.....	63
61	สัญลักษณ์จากรูปสัตว์.....	63
62	ตราสัญลักษณ์จากรูปดอกบัว.....	63
63	สัญลักษณ์สื่อสารสาระณะจากวัตถุสิ่งของ.....	64
64	เครื่องหมายการค้าจากวัตถุสิ่งของ.....	64
65	สัญลักษณ์จากรูปเรขาคณิต.....	65
66	จากตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์แบบต่างๆ.....	65
67	สัญลักษณ์ที่มีความหมายเป็นนามธรรมไม่ตรงกับรูปที่ปรากฏ.....	66
68	TOYOTA ใช้รูปวงรีอธิบายความหมายเชิงนามธรรม.....	66
69	ตราสัญลักษณ์ที่มีที่มาหลายแบบร่วมกัน.....	67
70	โครงสร้างกริดมาตรฐาน.....	79
71	รูปร่างมาตรฐานของแผ่นป้ายสัญลักษณ์ภายนอกและภายใน.....	81
72	รูปร่างอื่นๆของแผ่นป้ายสัญลักษณ์.....	82
73	รูปร่างของป้ายสัญลักษณ์ที่มีลักษณะเป็น 3 มิติ.....	82
74	ป้ายสัญลักษณ์ภายใน ชนิดพื้นฐาน.....	83
75	ป้ายสัญลักษณ์ภายในชนิดติดยื่นจากผนัง.....	83
76	ป้ายสัญลักษณ์ภายนอก.....	86
77	ป้ายสัญลักษณ์ภายใน.....	87
78	ป้ายสัญลักษณ์แสดงข้อมูลและป้ายห้าม.....	88
79	ระดับการมองเห็นป้ายสัญลักษณ์ภายใน.....	89
80	ภาพรวมป้ายสัญลักษณ์.....	90
81	สัญลักษณ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	91
82	สัดส่วนป้ายแผนที่และแผนที่สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	92
83	การออกแบบป้ายสัญลักษณ์ 3D	93
84	การออกแบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับโรงแรม.....	94

85	แบบร่างและสอบประเมินผลงานครั้งที่1.....	102
86	ส่งความคืบหน้าแบบร่าง ครั้งที่1.....	102
87	แก้ปัญหาแบบร่าง ครั้งที่1.....	103
88	สรุปแบบครั้งที่1.....	103
89	ส่งความคืบหน้าแบบร่าง ครั้งที่2 05/10/2558.....	104
90	ส่งความคืบหน้าการปรับแบบและจำลองแบบป้าย ครั้งที่3 12/10/2558.....	104
91	ส่งความคืบหน้าแบบร่าง ครั้งที่4 19/10/2558.....	105
92	ระบบกริด.....	105
93	สัญลักษณ์ 48 แบบ.....	106
94	สัญลักษณ์ 21 แบบ.....	107
95	สัดส่วนป้ายบอกทิศทางภายใน.....	107
96	สัดส่วนป้ายภายในอาคาร.....	108
97	สัดส่วนป้ายบอกทิศทางภายนอกอาคาร.....	108
98	สัดส่วนป้ายห้าม.....	109
99	สัดส่วนป้ายแผนผังภายในอาคาร.....	109
100	สัดส่วนป้ายแผนผังภายนอกอาคาร.....	110
101	แผนผังภายนอกโรงพยาบาล.....	110
102	แผนผังภายในโรงพยาบาลชั้น1 ชั้น2.....	111
103	ภาพรวมสัดส่วนป้ายภายในอาคาร.....	112
104	ภาพรวมสัดส่วนป้ายภายนอกอาคาร.....	112
105	ภาพรวมสัดส่วนป้ายภายในอาคาร 3DMaxs	113
106	ภาพรวมสัดส่วนป้ายภายนอกอาคาร 3DMaxs	113
107	ภาพรวมสัดส่วนป้ายภายนอกอาคาร 3DMaxs	114
108	ภาพการจัดนิทรรศการ.....	114

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการให้บริการคลินิกนอกเวลา.....	10
2 แสดงสถิติการเข้าใช้บริการในปี 2558.....	13
3 แสดงอัตรากำลังเจ้าหน้าที่.....	18
4 แสดงหลักการทางจิตวิทยาของสี.....	70
5 แสดงวิธีแบ่งกลุ่มคนแบบขึ้นอยู่กับระบบชนชั้น.....	85

บทที่ 1

บทนำ

1.1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สุซศาลาเป็นสถานีนอนามัยชั้น 2 ตำบลวังทองก่อตั้งในปีพ.ศ. 2505 และได้ทำการมาจนถึงเมื่อปีพ.ศ. 2511 ได้ยกฐานะเป็นสถานีนอนามัยชั้น 1 และได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องจะถึงปีพ.ศ. 2518 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงพยาบาลอำเภอวังทอง โรงพยาบาลวังทองตั้งอยู่ที่ ถนนพิษณุโลก-หล่มสัก ตำบลวังทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

ทำให้โรงพยาบาลวังทองเป็นสถานที่สำคัญของอำเภอวังทอง มีประชาชนเข้ามาใช้บริการจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นเด็กตลอดจนถึงผู้สูงอายุ และมีการให้บริการความช่วยเหลือทางด้านการตรวจร่างกายทั้งภายนอกและภายใน การบริการผู้ป่วยฉุกเฉิน บริการฝากครรภ์ และมีบริการทำทันตกรรมภายในโรงพยาบาลแต่ยังขาดเอกลักษณ์ซึ่งแสดงถึงจุดเด่นของโรงพยาบาลและการให้ข้อมูลการใช้บริการที่เหมาะสมและเข้าใจง่ายแก่ผู้ที่มาใช้บริการเนื่องจากระบบป้ายมีอายุการใช้งานมาเป็นเวลานานซึ่งทำให้เห็นความสำคัญในส่วนนี้

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ที่มีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์เฉพาะของโรงพยาบาลที่สามารถสื่อสารให้ผู้ที่มาใช้บริการของโรงพยาบาลวังทองเกิดความรู้สึกประทับใจและจดจำได้ง่ายต่อการเข้าใช้บริการในจุดต่างๆภายในโรงพยาบาลวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

1.2.วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบป้ายสัญลักษณ์โรงพยาบาลวังทอง
2. เพื่อให้ผู้ที่ให้บริการภายในโรงพยาบาลสามารถเข้าใจระบบป้ายสัญลักษณ์
3. เพื่อศึกษาและออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์โรงพยาบาลวังทองให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย
4. เพื่อส่งเสริมการให้บริการในโรงพยาบาลวังทอง

1.3.ขอบเขตของงานวิจัย

1 ขอบเขตของประชากรกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ บุคคลทั่วไป อายุ 45-54 ปี

2 ขอบเขตของผลงานออกแบบสร้างสรรค์

ออกแบบชุดป้ายสัญลักษณ์ จำนวน 69 ชิ้น แบ่งออกเป็น 4 หมวด

1 บริการสาธารณะ 48 ชิ้น

2 กฎระเบียบข้อห้าม 7 ชิ้น

3 บริการธุรกิจ 5 ชิ้น

4 กิจกรรมที่มีขั้นตอน 1 ชุด

5 ป้ายบอกทาง 4 ชิ้น

6 แผนที่ 1 ชิ้น

ออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์โปรแกรม 3DMaxs จำนวน 7 ชิ้น

7 ป้ายบอกข้อมูล (Information Sign) 1 ชิ้น

8 ป้ายบอกทาง (Wayfinding Sign) 1 ชิ้น

9 ป้ายสัญลักษณ์ (Signage Sign) 5 ชิ้น

1.4. วิธีการศึกษาและขั้นตอนการดำเนินงาน

1. การศึกษาวิจัยทางเอกสาร

การรวบรวมเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

- ศึกษาข้อมูลค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง
- วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล
- ร่างแบบผลงาน
- วิเคราะห์ผลงานแบบร่าง
- แก้ไขแบบร่าง
- สรุปแบบร่างการออกแบบและข้อมูลทั้งหมด
- ผลิตผลงาน
- จัดแสดงผลงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	←→				
2. สอบโครงร่างครั้งที่ 1	↔				
3. สอบโครงร่างครั้งที่ 2	↔				
4. ดำเนินงานการศึกษาอิสระเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา	←→				
6. สอบประเมินผลงานครั้งที่ 1 17/09/58 concept design Mood & Tone Sketch design		←→			
6. พัฒนางานออกแบบ		←→			
7. สอบประเมินผลงานครั้งที่ 2 22/10/58 ผลงานออกแบบ 70%			←→		
8. พัฒนางานออกแบบ				←→	
9. สอบประเมินผลงานครั้งที่ 3 26/11/58 สรุปการออกแบบและข้อมูลทั้งหมด				←→	

1.5.นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงพยาบาลวังทอง หมายถึง โรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

1.6.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ภายในโรงพยาบาลวังทองให้เหมาะสมกับสถานที่ และกลุ่มเป้าหมาย
2. ทำให้ทราบถึงการบริการผู้ป่วยในโรงพยาบาลวังทอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง โครงการออกแบบระบบสัญลักษณ์โรงพยาบาลวังทอง เพื่อส่งเสริมการใช้บริการ สำหรับ อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ได้ศึกษาแบ่งข้อมูลเป็นส่วนต่างๆดังนี้

ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า

2.1. ข้อมูลเกี่ยวกับโรงพยาบาลวังทอง

ข้อมูลพื้นฐาน

- 2.1.1 ประวัติโรงพยาบาล
- 2.1.2 วิสัยทัศน์และพันธกิจ
- 2.1.3 จุดเด่นโรงพยาบาลวังทอง
- 2.1.4 คลินิกพิเศษและคลินิกนอกเวลาภายในโรงพยาบาลวังทอง
- 2.1.5 รายงานการรับบริการ
- 2.1.6 อัตรากำลังเจ้าหน้าที่
- 2.1.7 ข้อมูลด้านกายภาพของโรงพยาบาล

wthosp โรงพยาบาลวังทอง สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2558, จาก

<http://www.wthosp.go.th/wordpress/>

2. 2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์

2.2.1 ข้อมูลการออกแบบตัวอักษร

teacher. ข้อมูลการออกแบบตัวอักษร. สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2558, จาก

http://www.teacher.ssru.ac.th/sahapop/file.php/1/grid_basic2.pdf.

2.2.2 ข้อมูลหลักการใช้สีในงานออกแบบ

teacher. ข้อมูลหลักการใช้สีในงานออกแบบสืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2558,

จาก http://www.teacher.ssru.ac.th/sahapop/file.php/1/grid_basic2.pdf.

2.2.3 ข้อมูลระบบสัญลักษณ์และเครื่องหมายภาพ

teacher. ข้อมูลหลักการให้สีในงานออกแบบสีบคั้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2558,
จาก http://www.teacher.ssru.ac.th/sahapop/file.php/1/grid_basic2.pdf.

2.2.4 ข้อมูลการศึกษาระบบป้ายสัญลักษณ์

teacher. ข้อมูลการศึกษาระบบป้ายสัญลักษณ์สีบคั้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2558,
จาก http://www.teacher.ssru.ac.th/sahapop/file.php/1/grid_basic2.pdf.

2.3. ข้อมูลพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายของงานวิจัย

2.3.1 กลุ่มเป้าหมายทางภูมิศาสตร์และประชากรศาสตร์

2.3.2 กลุ่มเป้าหมายแบบระบบชนชั้น

2.4 กรณีศึกษา

2.1. ข้อมูลเกี่ยวกับโรงพยาบาลวังทอง

2.1.1 ประวัติโรงพยาบาล

- พ.ศ. 2505 ได้มีการเปลี่ยนจากสุทธศาลาเป็นสถานอนามัยชั้น 2 ตำบลวังทอง
- พ.ศ. 2511 ได้ยกฐานะเป็นสถานอนามัยชั้น 1 ตั้งอยู่ที่บ้านน้ำค้วน หมู่ที่ 3 ตำบลวังทอง ซึ่งเป็นที่ตั้งโรงพยาบาลวังทองเดิม
- พ.ศ. 2515 เปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์การแพทย์และอนามัยชนบท
- พ.ศ. 2518 เปลี่ยนชื่อเป็นโรงพยาบาลอำเภอวังทอง
- พ.ศ. 2525 ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์เสมอ พริ้งพวงแก้ว ได้มาตรวจเยี่ยมเยียนและเห็นว่าสถานบริการเก่าคับแคบมาก จึงได้อนุมัติให้ปรับปรุงก่อสร้างอาคารอำนวยการขนาด 10 เตียงใหม่
- 21 ก.พ. 2528 ทำพิธีเปิดโรงพยาบาลวังทองขนาด 10 เตียง โดย ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นายเทอดพงษ์ ไชยนันท์
- พ.ศ. 2534 ได้รับงบประมาณจากกระทรวงสาธารณสุขให้ปรับปรุงและขยายโรงพยาบาล จากขนาด 10 เตียง เป็น 30 เตียง และได้ก่อสร้างอาคารขึ้นใหม่ที่บ้านวังเงิน หมู่ 5 ตำบลวังทอง ปัจจุบัน ขยายเป็นโรงพยาบาลขนาด 60 เตียง เชื่อมประสานการดำเนินงานกับเครือข่าย สถานบริการสุขภาพ ประกอบด้วยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 19 แห่งศูนย์สุขภาพ ชุมชนในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาล จำนวน 2 แห่ง

2.1.2 วิสัยทัศน์และพันธกิจ

วิสัยทัศน์

บริการดีเด่น เน้นชุมชนมีส่วนร่วม ประชาชนยอมรับประทับใจ

พันธกิจ

พัฒนาระบบการให้บริการสุขภาพ ด้านส่งเสริม ป้องกัน รักษาและฟื้นฟู อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานสามารถตอบสนองความต้องการผู้รับบริการภายใต้มาตรฐานวิชาชีพ

พัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพและส่งเสริมให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้สร้างบริการให้เกิดความคาดหวังของผู้รับบริการ

2.1.3 จุดเด่นโรงพยาบาลวังทอง

จุดเน้น / เข้มมุ่งจุดเน้น / เข้มมุ่ง

พัฒนาคุณภาพการดูแลรักษาผู้ป่วยโรค DM ครบวงจร

พัฒนาการจัดการความรู้ในองค์กร

พัฒนาศูนย์ข้อมูลกลาง (Data Center)

**2.1.4 คลินิกพิเศษและคลินิกนอกเวลาภายในโรงพยาบาลวังทอง
ตารางการให้บริการคลินิกพิเศษ**

วันจันทร์	คลินิกเบาหวาน คลินิกยาต้านไวรัส คลินิกบำบัดยาเสพติด
วันอังคาร	คลินิกถุงลมโป่งพอง คลินิกจิตเวช คลินิกวัณโรค คลินิกส่งเสริมพัฒนาการเด็ก คลินิกบุหรีและสุรา
วันพุธ	คลินิกความดันโลหิตสูง คลินิกฝากครรภ์
วันพฤหัสบดี	คลินิกเบาหวาน คลินิกวางแผนครอบครัว คลินิกปรับเปลี่ยนพฤติกรรม คลินิกประเมินเชาวิปัญญา
วันศุกร์	คลินิกความดันโลหิตสูง คลินิกวาร์ฟาริน คลินิกประเมินเชาวิปัญญา คลินิกบริการที่เป็นมิตรกับวัยรุ่น (Teen Center) ให้บริการทุกวัน

งานที่ให้บริการ	วันจันทร์ – วันศุกร์	วันเสาร์
งานทันตกรรม	16.30 – 20.00	8.30 – 16.30
งานแพทย์แผนไทย	16.30 – 20.30	8.30 – 16.30
งานกายภาพ	16.30 – 20.00	

ตารางที่ 1 การให้บริการคลินิกนอกเวลา

สิทธิการรักษา

- บัตรทอง
- ผู้มีสิทธิได้รับบัตรทอง : ประชาชนคนไทยทุกคนที่ยังไม่มีสิทธิใดๆ จากหลักประกันอื่น

ขอบัตรทองได้ที่ไหน : งานประกัน (ห้องเบอร์ 19) หรือ สถานีอนามัยใกล้บ้าน
 หลักฐานในการขึ้นทะเบียน : บัตรประชาชนและทะเบียนบ้านในเขต อ.วังทอง
 เมื่อเจ็บป่วยต้องทำอะไร : นำบัตรประชาชน / สำเนาใบเกิด ยื่นที่ห้องบัตร

- เบิกได้จ่ายตรง
- ผู้มีสิทธิ :ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น

สมัครร่วมโครงการ : งานประกัน (ห้องเบอร์ 19) หลักฐานที่ใช้ : บัตรประชาชน

หลังจากสมัคร 15 วัน ถึงจะใช้สิทธิได้

เมื่อเจ็บป่วยต้องทำอะไร : นำบัตรประชาชนยื่นที่ห้องบัตร

- ประกันสังคม
- ประกันสังคม โรงพยาบาลพุทธชินราช : รักษาพยาบาลไม่เสียค่าใช้จ่าย

ทำฟัน คลอดบุตร : ชำระเงินเอง แล้วนำใบเสร็จไปเบิกกับประกันสังคม

ฝากครรภ์ : ไม่เสียค่าใช้จ่าย

เมื่อเจ็บป่วยต้องทำอะไร : นำบัตรประชาชนยื่นที่ห้องบัตร

- พรบ. / ประกันนักเรียน
- ประกันนักเรียน : บ.วิริยะ และ บ.สยามชีวิต ไม่เสียค่าใช้จ่าย / บ.อื่นๆ ชำระเงินเอง

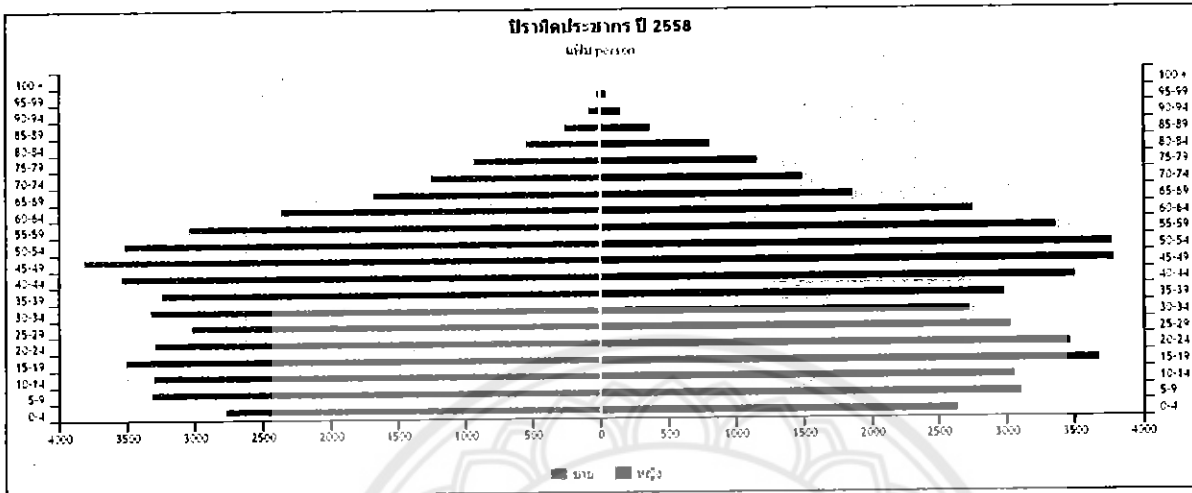
ผู้ประสบเหตุจากรถ หลักฐานที่ใช้ : สำเนา บัตรประชาชน ทะเบียนบ้าน พรบ. ใบขับขี่
เล่มทะเบียนรถ บันทึกประจำวันของตำรวจ บัตรประชาชนเจ้าของรถ อย่างละ 2 ฉบับ
ส่งเอกสารได้ที่ : งานประกัน (ห้องเบอร์ 19)

- บัตรต่างดาว
- ต่างดาวทุกท่านที่มาตรวจสุขภาพ ต้องซื้อประกันสุขภาพพร้อมด้วย

1. อายุมากกว่า 7 ปี ค่าใช้จ่ายทั้งหมด 2,100 บาท (คุ้มครอง 1 ปี)
2. อายุตั้งแต่แรกเกิด – 6 ปี ค่าใช้จ่ายทั้งหมด 365 บาท (คุ้มครอง 1 ปี)
3. กรณีใช้สิทธิประกันสังคม ต้องมีหนังสือรับรองจากประกันสังคมมายื่น
ค่าใช้จ่ายทั้งหมด 1,000 บาท (คุ้มครอง 3 เดือน)

2.1.5 รายงานการรับบริการ

สถิติการเข้าใช้บริการในปี 2558

ภาพที่ 1 สถิติการเข้าใช้บริการในปี 2558

ที่มา โรงพยาบาลวังทอง

ช่วงอายุของผู้เข้าใช้ทั้งหมด

อายุ	ชาย	หญิง
0-4	2783	2635
5-9	3325	3108
10-14	3309	3057
15-19	3521	3681
20-24	3302	3467
25-29	3030	3030
30-34	3335	2730
35-39	3253	2988
40-44	3541	3505
45-49	3824	3791
50-54	3528	3777
55-59	3057	3369
60-64	2375	2755

65-69	1692	1862
70-74	1266	1490
75-79	941	1158
80-84	557	815
85-89	267	370
90-94	95	151
95-99	28	46
100+	1	6

2.1.6 อัตรากำลังเจ้าหน้าที่

	ตำแหน่ง	ข้าราชการ	พนักงาน ราชการ	ลูกจ้างประจำ	ทกส.	ชั่วคราว
1	แพทย์	9				
2	ทันตแพทย์	7				
3	เภสัชกร	9				
4	พยาบาลวิชาชีพ	68			5	
5	พยาบาลเทคนิค					
6	นักวิชาการ สาธารณสุข	3			2	1
7	นัก กายภาพบำบัด	1			1	
8	นักจัดการงานทั้ง ไป	1				
9	นักทรัพยากร บุคคล					
10	นักเทคนิค การแพทย์	1	2			1
11	นักรังสีการแพทย์	1				
12	นักวิเคราะห์ นโยบายและแผน					
13	นักวิชาการเงิน และบัญชี		1		2	
14	นักวิชาการสัตว					
15	นิติกร					

16	แพทย์แผนไทย	1		
17	จท.การเงินและ บัญชี	2		
18	จท.ทันต สาธารณสุข	3		
19	จท.ธุรการ	2		
20	จท.ทัศน		1	
21	จท.เภสัชกรรม	6		1
22	จท.รังสีการแพทย์			
23	จท.วิทยาศาสตร์ การแพทย์	1		
24	จท.เวชกรรมฟื้นฟู			
25	จท.เวชสถิติ	1		
26	จท. สาธารณสุข (รวม เวชกิจ)	2	1	
27	จท.สัตวศาสตร์ ศึกษา		1	
28	นายช่างเทคนิค		1	
29	นายช่างโยธา			
30	นักวิทยาศาสตร์ การแพทย์			
31	จท.สถิติ			1
32	นักวิชาการ คอมพิวเตอร์			2
33	นักวิชาการสถิติ			
34	นักโภชนาการ			
35	ผู้ช่วยเหลือคนไข้			
36	พนักงานทั่วไป			
37	คนสวน			
38	แม่บ้าน			
39	พนักงานรักษา ความปลอดภัย			
40	พนักงานประจำ		4	1

	ตึก		
41	พนักงานแปล	4	
42	พนักงานซักฟอก		
43	พนักงานบริการ	18	4
	พนักงานรับ		
44	โทรศัพท์		
	พนักงานบริการ		
45	เอกสารทั่วไป		
	พนักงานเก็บ		
46	เอกสาร		
47	พนักงานเก็บเงิน	1	
	พนักงานโสตทัศนศึกษา		
48	ศึกษา		
	พนักงานการเงิน		
49	และบัญชี	1	
50	พนักงานพัสดุ	1	
51	พนักงานธุรการ	1	
52	พนักงานพิมพ์	3	
	พนักงาน		
53	ช่วยเหลือคนไข้	3	9 5
	พนักงานเภสัช		
54	กรรม		
	พนักงานประจำ		
55	ห้องยา	1	
	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่		
56	สาธารณสุข		
	พนักงาน		
	การแพทย์และ		
57	รังสีเทคนิค	1	
	พนักงานห้อง		
58	เฝือก		
	พนักงานห้อง		
59	ผ่าตัด		
	พนักงานบัตร		
60	รายงานโรค		
61	พนักงานสุขภาพ		

	ชุมชน		
	พนักงาน		
62	กายภาพบำบัด		
	พนักงาน		
63	วิทยาศาสตร์		
	พนักงานรับ		
64	รถยนต์	4	1
	พนักงานประกอบ		
65	อาหาร		2
66	ช่างไฟฟ้า		
	ช่างไฟฟ้าและ		
67	อิเล็กทรอนิกส์	1	
68	ช่างต่อท่อ		
69	ช่างตัดเย็บผ้า		
70	ผู้ช่วยช่างทั่วไป		
71	นักจิตวิทยา		1
	นักวิชาการโสต		
72	ทัศนศึกษา		
73	จท.เวทีกิจฉุกเฉิน		1
	จท.แพทย์แผน		
74	ไทย		1
	พนักงานประจำ		
75	ห้องทดลอง		
	พนักงานเกษตร		
76	พื้นฐาน		2
77	ผู้ช่วยทันตแพทย์		1
	ผู้ช่วยนัก		
78	กายภาพบำบัด		
	พนักงานช่วยการ		
79	พยาบาล		1
80	ผู้ช่วยพยาบาล		
81	พนักงานผู้ซื้อ		1
	พนักงานผลิต		
82	น้ำประปา		
83	จท.เครื่อง		

	คอมพิวเตอร์					
84	นายช่างไฟฟ้า					
	จท.แผนกช่าง					
85	ประชาสัมพันธ์					
86	โภชนาการ					
87	ช่างระบบน้ำ					
	รวมทั้งสิ้น	118	4	11	66	14

ตารางที่ 3 อัตรากำลังเจ้าหน้าที่

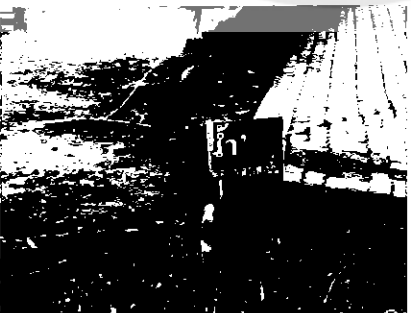
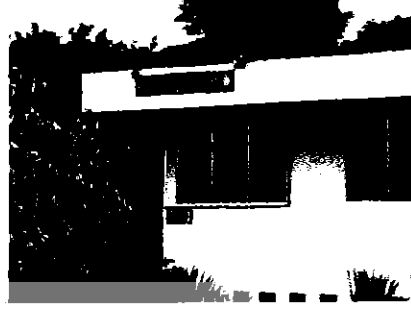
2.1.7 ข้อมูลด้านกายภาพของโรงพยาบาล

ภายในโรงพยาบาล

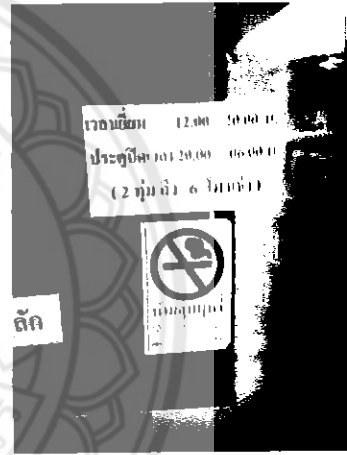
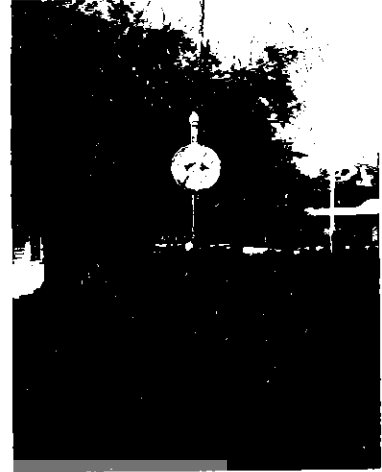

ภาพที่ 2 บรรยากาศภายในโรงพยาบาล

ภายนอกโรงพยาบาล

ภาพที่ 4 บรรยากาศภายนอกโรงพยาบาล
ที่มารัฐคณร์ ประสพสิน

ภาพที่ 5 บรรยากาศภายนอกโรงพยาบาล
ทีมา รสสุคนธ์ ประสพสิน

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์

2.2.1 ข้อมูลการออกแบบตัวอักษร (typography)

ตัวอักษรภาษาไทย อักษรตัวพิมพ์มีบทบาทต่อการผลิตงานออกแบบเป็นอย่างยิ่ง รูปแบบและลักษณะเฉพาะของตัวอักษรที่มีความหลากหลายมากมาย การจะเลือกใช้รูปแบบตัวอักษรใดต้องขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของงานนั้น งานลักษณะหนึ่งอาจจะเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของตัวอักษรแบบหนึ่ง ถ้ามีความเหมาะสมพอเหมาะพอดีในการนำมาใช้ ก็จะส่งเสริมให้งานออกแบบนั้นสามารถสื่อความหมายได้อย่างเต็มที่ ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีการสร้างตัวอักษรสำเร็จรูปออกมาหลากหลายรูปแบบ เช่น ตัวอักษรจากคอมพิวเตอร์ ตัวพิมพ์ดีด ตัวเรียงพิมพ์ และแผ่นอักษรลอก

อักษรตัวพิมพ์ คือ อักษรสำเร็จที่ได้การออกแบบและผลิตเป็นแม่แบบไว้สำหรับเลือกใช้ในงานสิ่งพิมพ์ต่างๆ อักษรตัวพิมพ์มีความสำคัญต่อการออกแบบมาก อักษรตัวพิมพ์มีลักษณะพิเศษคือ มีรูปแบบที่แปลกน่าสนใจ หรือการขยายให้มีขนาดใหญ่มาก การใช้สีเส้นให้สวยงาม อักษรตัวพิมพ์ใช้เสนอเนื้อหาสาระที่ต้องการนำเสนอโดยการเลือกใช้ตัวอักษรที่มีรูปแบบเรียบ ชัดเจน อ่านง่าย

2.2.1.1 ตัวพิมพ์สามารถแยกเป็นรูปแบบต่างๆได้ดังนี้

- ตัวอักษรแบบมีหัว เป็นแบบตัวอักษรที่มีหัวม้วนกลมไปรุ่ง เส้นแนวตั้งเรียบ อาจจะเป็นตัวตรงหรือตัวเอาก็ได้ ลักษณะตัวอักษรหัวกลมเป็นมาตรฐานไทยและถือเป็นลักษณะเด่นของรูปลักษณ์อักษรไทย ทำหน้าที่แยกแยะตัวอักษรแต่ละตัวออกจากกันได้ชัดเจน เมื่อนำมาใช้เป็นตัวเนื้อความ (Body Text) จะสามารถอ่านข้อความยาวๆได้รวดเร็ว

ภาพที่ 6 ตัวอักษรแบบมีหัว

ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

ก ข ช ค ฅ ช ฌ จ ฉ ช ช
 ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ก ฌ
 ฌ บ ฝ ฟ ฝ พ ฝ ภ ฝ ย ร ล ว ค
 ฌ ส ห ฬ อ อ

ภาพที่ 7 ตัวอักษรแบบไม่มีหัว

ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

- ตัวอักษรแบบไม่มีหัว เป็นแบบตัวอักษรที่ดัดแปลงมาจากตัว
 ภาษาอังกฤษ คือ ลักษณะตัวอักษรเป็นเส้นตรงไม่มีการขมวดม้วนของหัวกลม และไม่ได้ออกแบบไว้
 สำหรับใช้เป็นตัวเนื้อความ (Nonbody Text) นิยมใช้เฉพาะการพาดพิง (Head Line) หรือโปรย
 (Highlight) สั้นๆ ตัวอักษรแบบไม่มีหัวจะรวมไปถึงอักษรที่เป็นลวดลาย

ก ข ช ค ฅ ช ฌ จ ฉ ช ช
 ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ก ฌ
 ฌ บ ฝ ฟ ฝ พ ฝ ภ ฝ ย ร ล ว ค
 ฌ ส ห ฬ อ อ

ภาพที่ 8 ตัวอักษรแบบตัวเขียน

ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

- ตัวอักษรแบบตัวเขียน ตัวอักษรแบบนี้เป็นแบบที่แตกต่างไปจาก 2
 แบบแรก การออกแบบจะเน้นให้รูปแบบตัวอักษรมีลักษณะเป็นตัวลายมือเขียน ซึ่งไม่มีการคำนึงถึง
 สัดส่วนตัวอักษรและใช้กับงานสิ่งพิมพ์ที่ไม่เป็นทางการ

การออกแบบตัวอักษรแบบตัวอาลักษณ์

การออกแบบตัวอักษรแบบประติมากรรม

การออกแบบตัวอักษรแบบตัวอาลักษณ์

ภาพที่ 9 ตัวอักษรแบบตัวอาลักษณ์

ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

- ตัวอักษรแบบตัวอาลักษณ์ เป็นตัวอักษรตัวเขียนอีกลักษณะหนึ่ง ลักษณะเป็นตัวอักษรแบบประติมากรรมที่มีการขมวดหัวกลมไปรุ่ง เส้นอักษรหนาและบางคล้ายกับการเขียนด้วยพู่กันแบบหรือปากกาปลายตัด นิยมใช้กับงานประกาศนียบัตรและการ์ดต่างๆ

2.2.1.2 ลักษณะตัวอักษร (Type Character)

ลักษณะตัวอักษร หมายถึง ความแตกต่างของรูปแบบตัวอักษรที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

- ตัวธรรมดา (Normal)
- ตัวเอน (Italic)
- ตัวบาง (Light)
- ตัวบางพิเศษ (Extra Light)
- ตัวหนา (Bold)
- ตัวหนาพิเศษ (Extra Bold)
- ตัวดำ (Black)
- ตัวแคบ (Condensed)
- ตัวเส้นขอบ (Outline)

2.2.1.3 ระยะช่องไฟของตัวอักษร (Spacing)

ระยะช่องไฟของตัวอักษร หมายถึง การเว้นช่องว่างระหว่างตัวอักษร

หรือระหว่างคำให้พอเหมาะพอดี ดูสวยงาม สบายตาและอ่านง่าย การจัดช่องไฟของตัวอักษร

ประกอบด้วย 3 ประการ ดังนี้

- ระยะช่องไฟระหว่างตัวอักษร (Letter Spacing) เป็นการกำหนด

ระยะช่องไฟระหว่างตัวอักษรแต่ละตัว ที่จะต้องมีระยะห่างกันพองามไม่ติดกันหรือห่างกันจนเกินไป การ

เว้นช่องไฟแต่ละตัวอักษรไม่มีกฎตายตัวว่าจะต้องห่างกันเท่าใด เพราะรูปแบบตัวอักษรแต่ละตัวจะมี

ลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

- ระยะช่องไฟระหว่างคำ (Word Spacing) หรือที่เรียกว่า "เว้นวรรค" เป็นการกำหนดระยะ

ช่องไฟความห่างระหว่างคำต่อคำหรือ ประโยคต่อประโยค ระยะระหว่างคำโดยทั่วไปจะถูกออกแบบให้

ระยะระหว่างคำห่างกันประมาณ 1 ตัวอักษรปกติ ถ้าระยะระหว่างคำชิดเกินไปจะทำให้อ่านยาก และถ้า

เว้นระยะห่างเกินไปจะทำให้ขาดความงามลงไป

- ระยะช่องไฟระหว่างบรรทัด (Line Spacing) หรือ Leading การเว้นระยะระหว่างบรรทัดมี

จุดประสงค์เพื่อให้อ่านง่ายและดูสวยงาม โดยเว้นปกติในการจัดเรียงพิมพ์จะใช้ระยะห่างระหว่างบรรทัด

ตั้งแต่ 0-3 ฟอนต์ หลักสำคัญในการกำหนดระยะระหว่างบรรทัดให้วัดส่วนสูงสุดของตัวอักษร เมื่อจัดวาง

บนบรรทัดแล้วตัวอักษรต้องไม่เท่ากัน

สำนักพิมพ์วิวัฒน์ศิลป์
คือ วิวัฒน์

ภาพที่ 10 ระยะช่องไฟของตัวอักษร

ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

2.2.1.4 ตัวอักษรภาษาอังกฤษ

การออกแบบตัวอักษรภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมีความแตกต่างที่สระและวรรณยุกต์เท่านั้น ส่วนโครงสร้างตัวอักษรใหญ่ๆ โดยรวมจะคล้ายกัน และโครงสร้างสำคัญที่ประกอบกันขึ้นเป็นรูปร่างตัวอักษรภาษาอังกฤษ คือ เส้น

เส้นแต่ละเส้นมีหน้าที่ที่ต่างกัน แต่ละสีลาของเส้นที่มาประกอบกันจะได้ออกมาเป็นตัวอักษร ได้แก่

- เส้นโค้ง (Vertical Line) คือ เส้นที่ลากในแนวตั้งซึ่งโดยปกติของเส้นตั้งจะมีแนวเส้นตั้งฉากกับเส้นบรรทัดเสมอ เส้นตั้งของตัวอักษรจะมีขนาดหนาบางสักเพียงใดขึ้นอยู่กับรูปแบบของตัวอักษร รูปแบบของเส้นตั้งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของตัวอักษรที่ออกแบบขึ้นมา เช่น ตัวอักษรตัวเอช

- เส้นแนวนอน (Horizontal Line) คือ เส้นที่มีแนวขนานกับเส้นบรรทัด และเส้นแนวนอนเมื่อมาประกอบกับเส้นอื่นๆ จะได้เป็นตัวอักษรขึ้นมา ลักษณะของเส้นแนวนอน จะหนาหรือบางขึ้นอยู่กับแนวทางการออกแบบ

- เส้นเฉียง (Inclined Line) คือ เส้นที่ลากในแนวเฉียงกับเส้นบรรทัด ลักษณะของเส้นเฉียงจะมีขนาดหนาหรือบางต่างกันไปตามรูปแบบที่นักออกแบบจะสร้างสรรค์ขึ้นมา แต่จะมีขนาดเท่ากันในอักษรชุดเดียวกัน

ภาพที่ 11 เส้นของตัวอักษรภาษาอังกฤษ

ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

- เส้นโค้ง (Curve Line) คือ เส้นโค้งที่นำมาประกอบการออกแบบตัวอักษร ทำให้ตัวอักษรนั้นดูนุ่มนวล อ่อนหวาน ลักษณะของเส้นโค้งอาจจะหนาหรือบางในเส้นเดียวกันได้ ขึ้นอยู่กับการออกแบบตัวอักษรให้สัมพันธ์กันทั้งเส้นตั้ง เส้นแนวนอน เส้นเฉียงและเส้นโค้ง

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S U V X Y
a b c d e f g h i j k l m n o
p q r s t u v w x y z

ภาพที่ 12 เส้นโค้งของตัวอักษรภาษาอังกฤษ
ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

2.2.1.5 รูปแบบของตัวอักษร

รูปแบบของตัวอักษรจะมีความแตกต่างกันออกไปหลายรูปแบบ ซึ่งพอจะแบ่งแยกออกได้เป็นลักษณะต่างๆ ดังนี้

- ตัวอักษรแบบมีเชิง (Serif) คือ ตัวอักษรที่มีเส้นของฐานและปลายตัวอักษรยื่นออกมาในทางราบ(แนวนอน) ลักษณะของตัวอักษร อาจจะมีทั้งเส้นหนาและเส้นบางไม่เท่ากัน

A B C D E F G
 H I J K L M N
 O P Q R S T U
Silp V W X Y Z a b
 c d e f g h i j k l
 m n o p q r s t u
 v w x y z

ภาพที่ 13 ตัวอักษรแบบมีเชิง

ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

- ตัวอักษรแบบไม่มีเชิง (Sans-Serif) คือ ตัวอักษรที่ไม่มีเส้นของฐาน และปลายตัวอักษรยื่นออกมาในทางราบ เป็นตัวอักษรที่ดูเรียบง่าย อ่านง่าย เป็นทางการ มักเป็นที่นิยมใช้กันมากในงานสิ่งพิมพ์และงานโฆษณาทั่วไป

A B C D E F G H I J K
 L M N O P Q R S T U
Silp V W X Y Z a b c d e
 f g h i j k l m n o p q r
 s t u v w x y z

ภาพที่ 14 ตัวอักษรแบบไม่มีเชิง

ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

- ตัวอักษรแบบตัวเขียน (Script) คือ ตัวอักษรที่มีลักษณะการโยงหางยาวต่อเนื่องระหว่างตัวหนึ่งไปอีกตัวหนึ่ง ขนาดของเส้นตัวอักษรหนาบางและมีน้ำหนักเส้นหนักเบาต่างกัน ลักษณะพิเศษของตัวอักษรแบบตัวเขียนอีกอย่างหนึ่งคือ การเขียนตัวอักษรให้เอียงไปทางขวามือเล็กน้อย

ABCDEFG
 H I J K L M N
 OPQRSTU
Silp VWXYZ abc
 defghijklm
 nopqrstuvw
 xyz

ภาพที่ 15 ตัวอักษรแบบตัวเขียน
 ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

- ตัวอักษรแบบตัวอาลักษณ์ (Text Letter) คือ ตัวอักษรโรมันที่มี
 ลักษณะเป็นตัวเขียนประดิษฐ์ เส้นแนวตั้งเป็นเส้นหนาและมีเส้นภายในเป็นเส้นบาง เป็นตัวอักษรที่
 ค่อนข้างจะอ่านยาก ใช้ในงานที่มีข้อความไม่ยาวนักหรือเป็นเพียงคำสั้นๆ เท่านั้น

A B C D E F G H
 I J K L M N O P Q R S T
 U V W X Y Z
 abcdefghijkl
 Art klmnopqrst
 uvwxyz

ภาพที่ 16 ตัวอักษรแบบตัวอาลักษณ์
 ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

- ตัวอักษรแบบประดิษฐ์ (Display Type) คือ ตัวอักษรที่มีการ
ออกแบบลวดลายทั้งเส้นตั้งและเส้นแนวนอนให้มีความสัมพันธ์ลงตัว แต่ยังคงรูปแบบของตัวอักษรนั้น
อยู่หรืออาจจะออกแบบให้มีลวดลายในตัวอักษร ซึ่งไม่มีข้อกำหนดว่าต้องเป็นเส้นหนาหรือเส้นบางและ
อาจจะเป็นตัวตรงหรือตัวเอนก็ได้

A B C D E F
G H I J K L M
N O P Q R S T
U V W X Y Z

ภาพที่ 17 ตัวอักษรแบบประดิษฐ์
ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

abcdefghijkl

เส้นตั้งบน
ความสูงตัวอักษร

ภาพที่ 18 โครงสร้างของตัวอักษร
ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

2.2.1.6 โครงสร้างของตัวอักษร

- เส้นบน (Mean Line) ลากผ่านระดับความสูงของตัวอักษร
- เส้นฐาน (Bass Line) ลากผ่านฐานของตัวอักษร
- เส้นตัวหนา (Capital Line) ลากผ่านระดับสูงสุดของตัวอักษร
- เส้นกำหนดความสูงตัวอักษร (X- Height) อยู่ระหว่างเส้นบนและ

เส้นฐาน

- ระดับลากลง (Descender) ลากผ่านฐาน
- แนวตั้ง (Ascender) เป็นเส้นแนวตั้งหรือแนวเส้นฉากของตัวอักษร

ภาพที่ 19 โครงสร้างของตัวอักษร
ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

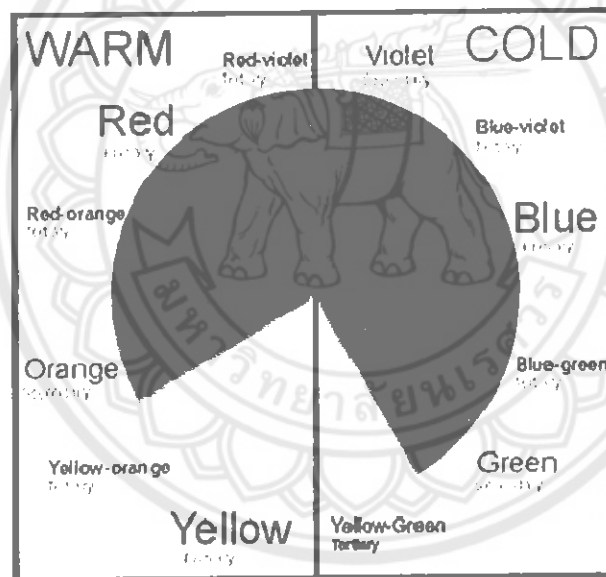
2.2.2 ข้อมูลหลักการใช้สีในงานออกแบบ

หลักการใช้สี การใช้สีกับงานออกแบบนั้น อยู่ที่นักออกแบบมีจุดมุ่งหมายใด ที่จะสร้างความสนใจ ความเข้าใจต่อผู้ดู เพื่อให้เข้าถึงจุดหมายที่ตนต้องการ หลักของการใช้มีดังนี้

2.2.2.1 การใช้สีวรรณะเดียว ความหมายของสีวรรณะเดียว (tone) คือกลุ่มสีที่แบ่งออกเป็น วงล้อของสีเป็น 2 วรรณะ คือ

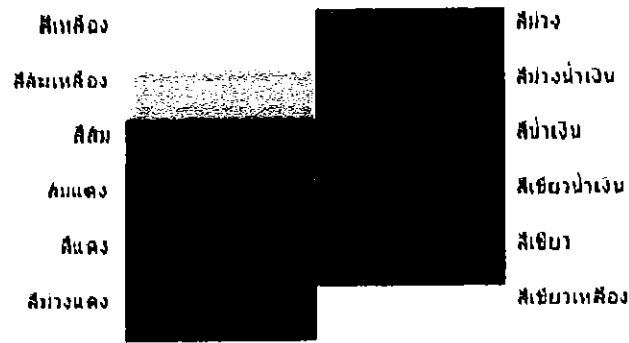
วรรณะร้อน (warm tone) ซึ่งประกอบด้วย สีเหลือง สีส้ม สีแดง สีม่วง สีเหล่านี้ให้อิทธิพลต่อความรู้สึก ตื่นเต้น ใจ กระฉับกระเฉง ถือว่าเป็นวรรณะร้อน

วรรณะเย็น (cool tone) ประกอบด้วย สีเหลือง สีเขียว สีน้ำเงิน สีม่วง สีเหล่านี้ดูเย็นตา ให้ความรู้สึก สงบ สดชื่น (สีเหลืองกับสีม่วงอยู่ได้ทั้งสองวรรณะ) การใช้สีแต่ละครั้งควรใช้สีวรรณะเดียวในภาพทั้งหมด เพราะจะทำให้ภาพความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (เอกภาพ) กลมกลืน มีแรงจูงใจให้คล้อยตามได้มาก

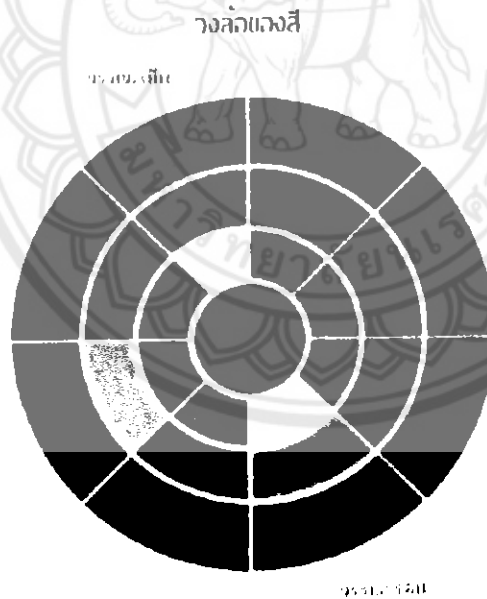
ภาพที่ 20 รูปตัวอย่าง สีวรรณะร้อนและเย็น
ที่มา www.teacher.ssu.ac.th

2.2.2.2 การใช้สีต่างวรรณะ หลักการทั่วไป ใช้อัตราส่วน 80% ต่อ 20% ของวรรณะสี คือ ถ้าใช้สีวรรณะร้อน 80% สีวรรณะเย็นก็ 20% เป็นต้น ซึ่งการใช้แบบนี้สร้างจุดสนใจของผู้ดู ไม่ควรใช้อัตราส่วนที่เท่ากันเพราะจะทำให้ไม่มีสีโดดเด่น ไม่น่าสนใจ

ภาพที่ 21 รูปตัวอย่างสีต่างวรรณะ
ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

2.2.2.3 การใช้สีตรงกันข้าม สีตรงข้ามจะทำให้ความรู้สึกที่ตัดกันรุนแรง สร้างความเด่นและเร้าใจได้มากแต่หากใช้ไม่ถูกหลัก หรือ ไม่เหมาะสม หรือใช้จำนวนสีมากเกินไป ก็จะทำให้ความรู้สึกพร่ามัว ลายตา ขัดแย้ง ควรใช้สีตรงข้าม ในอัตราส่วน 80% ต่อ 20% หรือหากมีพื้นที่เท่ากันที่จำเป็นต้องใช้ ควรนำสีขาว หรือสีดำ เข้ามาเสริม เพื่อ ตัดเส้นให้แยกออกจาก กันหรืออีกวิธีหนึ่งคือการลดความสดของสีตรงข้ามให้หม่นลงไป

ภาพที่ 22 รูปตัวอย่าง สีตรงข้าม
ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

สีตรงข้ามมี 6 คู่ได้แก่

สีเหลือง ตรงข้ามกับ สีม่วง

สีแดง ตรงข้ามกับ สีเขียว

สีน้ำเงิน ตรงข้ามกับ สีส้ม

สีเขียวเหลือง ตรงข้ามกับ สีม่วงแดง

สีส้มเหลือง ตรงข้ามกับ สีม่วงน้ำเงิน

สีส้มแดง ตรงข้ามกับ สีเขียวน้ำเงิน

2.2.2.4 การใช้สีตัดกัน ควรคำนึงถึงความเป็นเอกภาพด้วย วิธีการใช้มีหลายวิธี เช่น ใช้สีให้มีปริมาณต่างกัน เช่น ใช้สีแดง 20 % สีเขียว 80% หรือ ใช้เนื้อสีผสมในกันและกัน หรือใช้สีหนึ่งสีโดมสมกับสีคู่ที่ตัดกัน ด้วยปริมาณเล็กน้อย รวมทั้งการเอาสีที่ตัดกันมาทำให้เป็นลวดลายเล็ก ๆ สลับกัน ในผลงานชิ้นหนึ่งอาจจะใช้สีให้กลมกลืนกันหรือตัดกันเพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออาจจะใช้พร้อมกันทั้ง 2 อย่าง ทั้งนี้แล้วแต่ความต้องการ และความคิดสร้างสรรค์ของเรา ไม่มีหลักการหรือรูปแบบที่ตายตัว

	สีเขียวเหลือง กับ สีม่วงแดง
	สีเขียว กับ สีแดง
	สีเขียวแก่ กับ สีแดงส้ม
	สีน้ำเงิน กับ สีส้ม
	สีม่วง กับ สีเหลือง
	สีม่วงน้ำเงิน กับ สีส้ม

ภาพที่ 23 รูปตัวอย่าง สีตัดกัน

ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

ในงานออกแบบ หรือการจัดภาพ หากเรารู้จักใช้สีให้มีสภาพโดยรวมเป็นวรรณะร้อนหรือวรรณะเย็น เราจะสามารถควบคุม และสร้างสรรค์ภาพให้เกิดความประสานกลมกลืนงดงามได้ง่ายขึ้น เพราะสีมีอิทธิพลต่อ มวล ปริมาตร และช่องว่าง สีมีคุณสมบัติที่ทำให้เกิดความกลมกลืน หรือขัดแย้งได้ สีสามารถ

จับแน่นให้ให้เกิดจุดเด่น และการรวมกันให้เกิดเป็นหน่วยเดียวกันได้ เราในฐานะผู้ใช้สีต้องนำหลักการต่างๆของสีไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายในงานของเรา เพราะสีมีผลต่อการออกแบบ คือ

- สร้างความรู้สึก สีให้ความรู้สึกต่อผู้พบเห็นแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และภูมิหลัง ของแต่ละคนสีบางสีสามารถรักษาบำบัดโรคจิตบางชนิดได้ การใช้สีภายใน หรือภายนอกอาคาร จะมีผลต่อการ สัมผัส และสร้างบรรยากาศได้
- สร้างความน่าสนใจ สีมีอิทธิพลต่องานศิลปะการออกแบบ จะช่วยสร้างความประทับใจ และความน่าสนใจเป็นอันดับแรกที่พบเห็น
- สีบอกสัญลักษณ์ของวัตถุ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ หรือภูมิหลัง เช่น สีแดงสัญลักษณ์ของไฟ หรืออันตราย สีเขียวสัญลักษณ์แทนพืช หรือความปลอดภัย เป็นต้น
- สีช่วยให้เกิดการรับรู้ และจดจำงานศิลปะการออกแบบต้องการให้ผู้พบเห็นเกิดการจดจำ ในรูปแบบ และผลงานหรือเกิดความประทับใจ การใช้สีจะต้องระมัดระวัง และมีเอกภาพ

2.2.3 ข้อมูลระบบสัญลักษณ์และเครื่องหมายภาพ (Symbols & Pictograms)

2.2.3.1 ความหมายของสัญลักษณ์

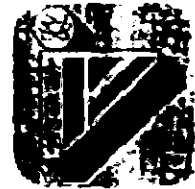
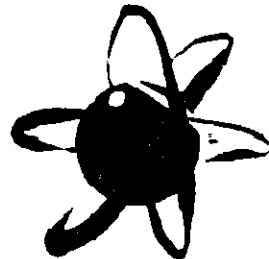
การให้คำนิยามของศัพท์เกี่ยวข้องกับเครื่องหมาย เครื่องหมายการค้า ตรา และสัญลักษณ์นั้นมีความสับสนอยู่มาก เพราะศัพท์เหล่านี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน คล้ายกัน และเหมือนกัน แต่ถ้าจะแบ่งแยกให้ชัดเจนคงมีความเป็นไปได้ แต่ถ้าเป็นนักออกแบบให้ความสนใจว่าคาใดหมายความว่าอย่างไรบ้างแต่ให้รู้และมีความสามารถที่จะออกแบบสัญลักษณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องและสมบูรณ์เมื่อลูกค้าต้องการ

สัญลักษณ์ (Symbols) มีความหมายครอบคลุมสัญลักษณ์ทุกประเภทดังที่หนังสือศัพท์บัญญัติพร้อมคำอธิบายจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. 2525 ได้อธิบายไว้ว่า "สัญลักษณ์ หมายถึงลักษณะของสิ่งใดๆ ที่กำหนดนิยามกันขึ้นมาเองให้ใช้หมายความแทนอีกสิ่งหนึ่ง "

เดรย์ฟัสส์ (Dreyfuss, 1972) อธิบายไว้ในหนังสือเดียวกัน คือ Semantography หรือ Semiotic เป็นศัพท์ที่ใช้เรียกศาสตร์ของเครื่องหมายแสดงถึงความคิดหรือสัญลักษณ์ที่นำมาใช้แทนกัน เช่นเดียวกับตัวอักษรที่ใช้ และมีระบบมีเหตุผลเช่นเดียวกับหลักไวยากรณ์ The Oxford English Dictionary (เดลเลน(Allen), 1990) ให้ความหมายของคำว่า สัญลักษณ์ ไว้ 2 ความหมาย คือ

- สิ่งซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งที่ไม่ใช่วัตถุหรือสิ่งที่เป็นนามธรรม

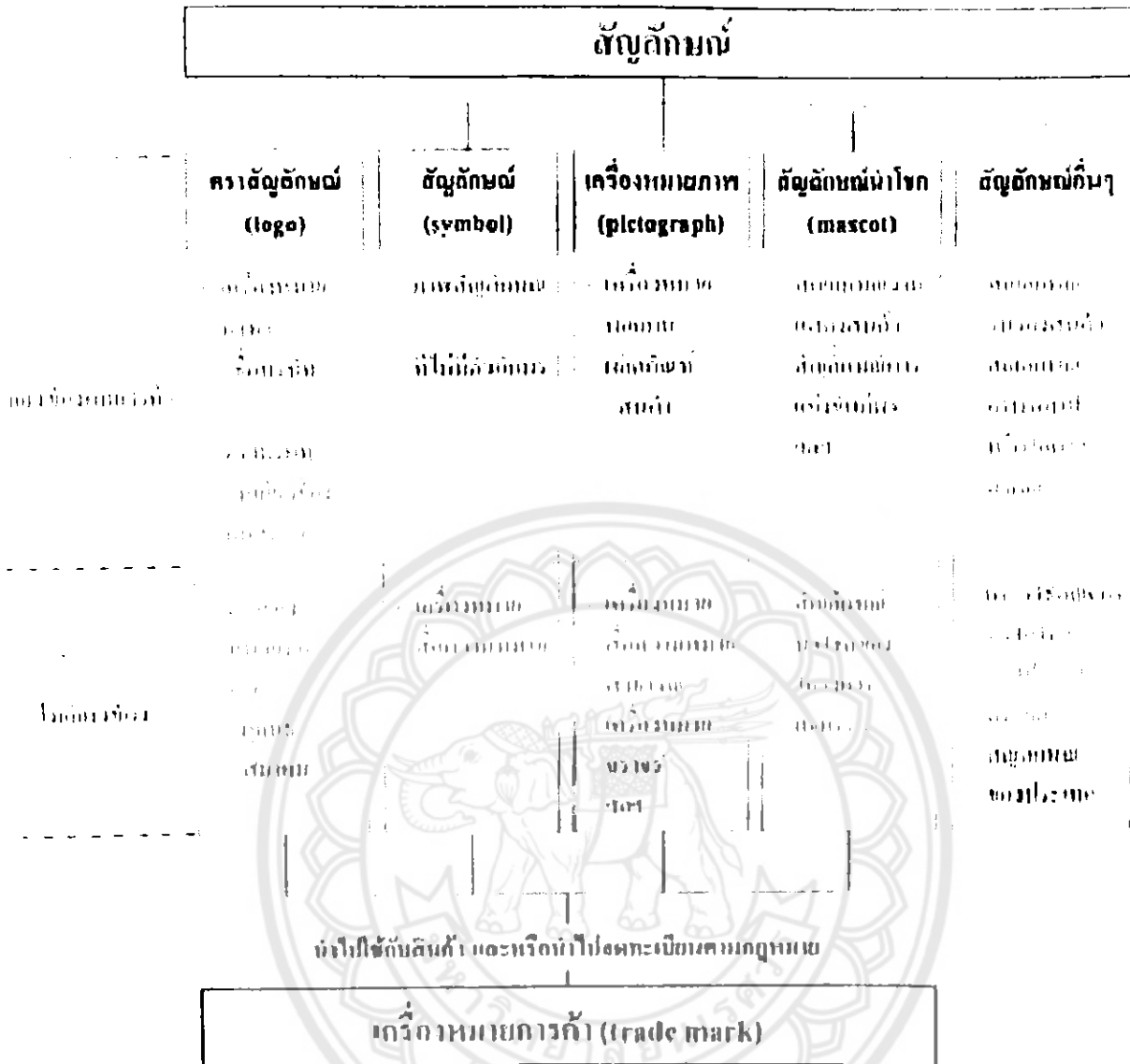
- ตัวอักษรที่เขียนขึ้นหรือเครื่องหมาย (Mark) ที่ใช้เป็นตัวแทนบางสิ่งบางอย่าง เช่น ตัวอักษร
รูปร่าง หรือเครื่องหมายแทนวัตถุกระบวนการบางอย่าง เป็นต้น

ภาพที่ 24 สัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของสิ่งอื่น
ที่มา : ทรัพย์สินทางปัญญา, 2539, หน้า 1

2.2.3.2 ประเภทของสัญลักษณ์

มนุษย์กำหนดสิ่งที่ใช้แทนต่างๆขึ้น เพื่อประโยชน์ของการสื่อสารต่อกันในกลุ่มชนของตน และสัญลักษณ์เหล่านั้นได้ถูกจัดหมวดหมู่ไว้ตามความเข้าใจและวัฒนธรรมของตน เมื่อโลกมีการสื่อสารที่ดี ความหมาย และประเภทของสัญลักษณ์ก็กลับถูกนำมาใช้อย่างสับสนพอสมควร หลังจากที่เข้าใจ ความหมายของสัญลักษณ์ซึ่งเป็นภาพรวมแล้ว ต่อไปนี้จะได้นำเสนอสัญลักษณ์แต่ละประเภทให้ละเอียด ยิ่งขึ้น และอธิบายถึงความหมายพร้อมตัวอย่างประกอบ แม้ว่าจะไม่สามารถให้คำจำกัดความที่ต่างมีความหมายซ้ำซ้อนและแยกแยะออกจากกันได้ แต่ก็สามารถให้เข้าใจถึงความหมายของศัพท์แต่ละคำซึ่งเป็นประเภทต่างๆ ของสัญลักษณ์ได้มากขึ้น

ภาพที่ 25 แผนภูมิแสดงขอบเขตของสัญลักษณ์

ที่มา : ทองเจือ เทียดทอง, 2542, หน้า 44

2.2.3.3 การแบ่งประเภทของสัญลักษณ์

สัญลักษณ์ที่มีอยู่ทั้งที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้า และไม่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้า แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ โดยอาศัยหลักของ เดรย์ฟัสส์(Dreyfuss,1972) ได้ 3 ประเภท ดังนี้

- สัญลักษณ์ที่เกิดจากการลอกเลียนแบบ (Representational Symbols) หมายถึง สัญลักษณ์ที่เลียนแบบธรรมชาติวัตถุการกระทำ ทำให้เรียบง่ายโดยทำเป็นภาพเงาดำ เช่น รูปคนขี่จักรยาน หมายถึง ช่องทางสำหรับขี่จักรยาน

- สัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรม (Abstract Symbols) หมายถึง การนำสาระสำคัญมาเป็นรูปภาพ ทำให้เข้าใจง่ายโดยการออกแบบหรือใช้กันมานานหลายปี เช่น รูปเส้นโค้ง 2 แฉก ให้จักรราศี (Zodiac) เป็นสัญลักษณ์แทนพระเจ้าหรือสัตว์ประจาราศี

- สัญลักษณ์ที่มนุษย์คิดประดิษฐ์ขึ้น (Arbitrary Symbols) มนุษย์คิดขึ้นมีการเรียนรู้และยอมรับ ตัวอย่างเช่น เครื่องหมายทางดนตรี ต้องเรียนรู้เครื่องหมายทางคณิตศาสตร์ต้องมีการสอน และ เครื่องหมายการค้าต้องมีการโฆษณาการเผยแพร่ เป็นต้น

ภาพที่ 26 ประเภทของสัญลักษณ์

ที่มา : เดเรย์ฟัสส์ (Dreyfuss), 1972, p.24

นอกจากการแบ่งประเภทของสัญลักษณ์ ตามที่มาของแนวคิดในการออกแบบแล้วยังสามารถแบ่งประเภทตามลักษณะของการนำไปใช้โดยแบ่งสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นความหมายหลักครอบคลุมและแบ่งย่อยเป็นประเภทต่างๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้นถึงความคล้ายและความต่างของสัญลักษณ์แต่ละประเภทจึงได้แยกเรียงตามลำดับได้ ดังนี้

- สัญลักษณ์
- เครื่องหมายภาพ
- ตราสัญลักษณ์
- เครื่องหมายการค้า
- สัญลักษณ์นำโชค
- พระราชลัญจกรและตราสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้อง
- สัญลักษณ์อื่นๆที่ควรรู้จัก

ในที่นี่จะขอกล่าวถึง 2 เรื่อง ซึ่งได้แก่ สัญลักษณ์ และเครื่องหมายภาพ

2.2.3.4 สัญลักษณ์ (Symbol)

สัญลักษณ์ มีความหมายเป็น 2 แนวทางด้วยกัน คือ

- สัญลักษณ์บ่งบอกความเป็นเจ้าของ หมายถึง สัญลักษณ์ทางธุรกิจที่เป็นเครื่องหมายแทนบริษัท ห้างร้าน หรือไม่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ สถาบัน ซึ่งมีความหมายคล้ายกับเครื่องหมายการค้า และตรา ดังที่แบร์ริแมน (Berryman, 1979) ได้อธิบายไว้ว่า สัญลักษณ์ หมายถึงเครื่องหมายที่ปราศจากตัวอักษรประกอบ ให้แสดงถึงบริษัทหรือสถาบัน และมีการคุ้มครองตามกฎหมาย ควรมีลักษณะเป็นเอกภาพ เรียบง่าย และสร้างความจดจำได้ง่ายแต่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการโฆษณาเพื่อแสดงไม่ให้เกิดการสับสนกับสัญลักษณ์อื่นๆ

ภาพที่ 27 สัญลักษณ์ที่ไม่มีตัวอักษรประกอบ

ที่มา : ไอบัว (Ibou), 1991, p.192-195

- สัญลักษณ์สื่อความหมาย หมายถึง สัญลักษณ์ที่เป็นรูปภาพซึ่งคนในสังคมเรียนรู้มานาน และเข้าใจความหมายโดยอัตโนมัติ แม้รูปนั้นจะไม่สัมพันธ์กับความหมายโดยตรงก็ตาม เช่น รูปเครื่องหมายบวกสีแดง ไม่ใช่การบวกแต่เป็นตัวแทนของพยาบาลหรือกาชาด หรือรูปนกเค้าแมวบางกลุ่มอาจมองว่าเป็นตัวแทนของความชาญฉลาด บางกลุ่มอาจมองว่าเป็นที่อัปมงคล เป็นต้น กล่าวคือ การแปลความหมายของสัญลักษณ์จะเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมด้วย ดังที่ กุวยายามา (Kuwayama,1973) ฟอลลิส และแฮมเมอร์ (Follis and Hammer,1979) ได้ให้ความหมายตรงกันพอสรุปได้ว่า "สัญลักษณ์ เป็นรูปที่มีความเป็นนามธรรมเกี่ยวข้องกับความคิดของสาธารณชน"

ภาพที่ 28 สัญลักษณ์ที่ใช้สื่อสารสาธารณะ

ที่มา : เดรย์ฟัสส์ (Dreyfuss), 1972, p.106

ภาพที่ 29 สัญลักษณ์สื่อความหมาย

ที่มา : เดรย์ฟัสส์ (Dreyfuss), 1972, p.107

2.2.3.5 เครื่องหมายภาพ (Pictograph)

คำนี้มาจากภาษาอังกฤษ คำว่า Pictograms หมายถึง สัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึง วัตถุประสงค์กิจกรรม การกระทำ กระบวนการ หรือแนวคิด ซึ่งมีใช้กันในสังคมมนุษย์มาช้านานและใช้เป็นสากล ควรออกแบบให้มาตรฐาน แต่เป็นเรื่องยากเนื่องจากความแตกต่างของการรับรู้ เรียนรู้ ช่วงเวลาของยุคสมัยแบบอย่างศิลปะและวัฒนธรรม สัญลักษณ์เป็นการสื่อสารระหว่างสาธารณชนกับรัฐ หรือองค์การเอกชน

อย่างไรก็ตามยังมีผู้ที่จัดเครื่องหมายภาพเช่นเดียวกับสัญลักษณ์ ดังคำอธิบายของ อารี สุทธิพันธุ์ (2527) สัญลักษณ์ คือ สิ่งที่มนุษย์ออกแบบสร้างขึ้นเพื่อใช้แทนสื่อความหมายที่ให้ทุกคนในสังคมปฏิบัติตน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

- เครื่องหมายภาพในงานกีฬา

เป็นภาพที่สามารถสื่อสารถึงกีฬาแต่ละชนิดได้ชัดเจน โดยไม่ต้องอ่านชื่อกีฬา

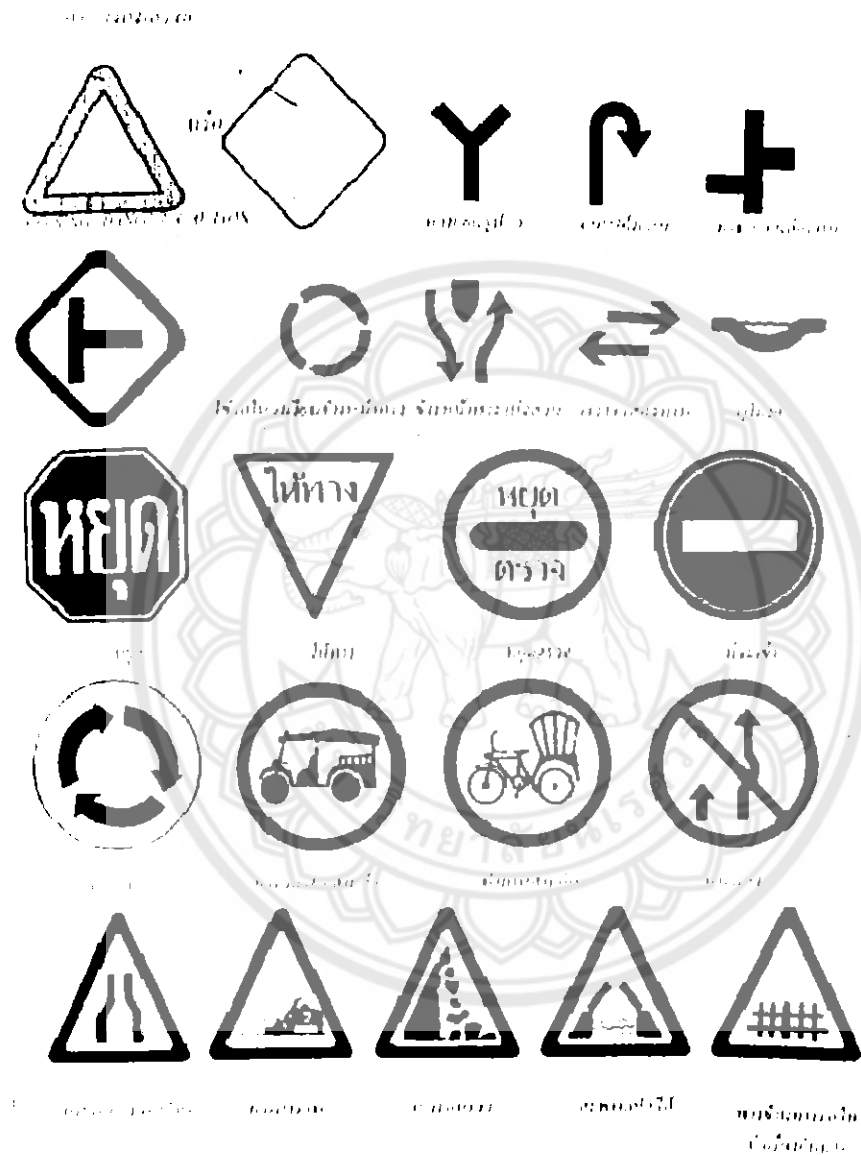

ภาพที่ 30 เครื่องหมายชนิดกีฬาในการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์และโอลิมปิก

ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2542 , หน้า 78

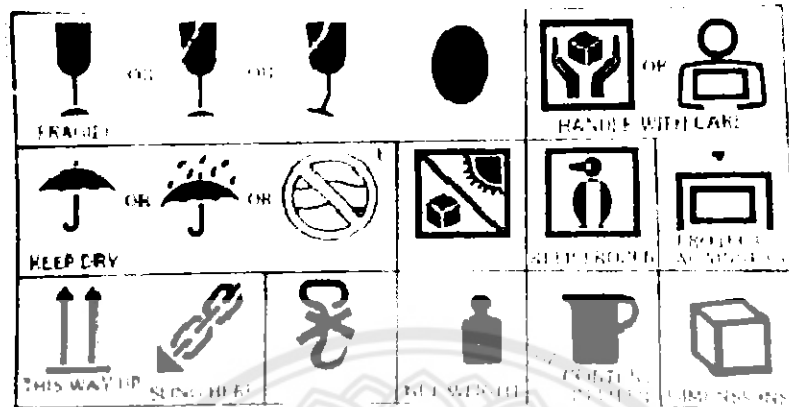
- เครื่องหมายภาพในการจราจร

เครื่องหมายจราจรที่เป็นเครื่องหมายห้ามคือ รูปวงกลมมีเส้นพาดเฉียง ประเภท เตือนคือ ป้ายสามเหลี่ยม แต่ในประเทศไทยใช้ป้ายทั้งรูปสามเหลี่ยมและรูปขนมเปียกปูน

ภาพที่ 31 ตัวอย่างเครื่องหมายจราจรในประเทศไทย
ที่มา : ประเทศ กุลนิตี, 2532 , หน้า 5-8

- เครื่องหมายภาพที่แสดงบนหีบห่อหรือบรรจุภัณฑ์ เป็นเครื่องหมายที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้า ซึ่งกำหนดตามแนวขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน ISO ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 32 เครื่องหมายภาพบนบรรจุภัณฑ์
ที่มา : วรพงศ์ วรชาติอุดมพงษ์, 2535, หน้า 46

- เครื่องหมายภาพที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งมวลชน มักใช้ในสถานีขนส่งทางบก หรือสนามบิน ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นระบบการออกแบบของสถาบันออกแบบกราฟิกสหรัฐอเมริกา AIGA (American Institute Of Graphic Arts) ออกแบบให้กับกรมการขนส่งทางบกประเทศสหรัฐอเมริกา (DOT)

ภาพที่ 33 เครื่องหมายภาพเกี่ยวข้องกับการคมนาคมขนส่ง
ที่มา : โอลเกย์ (Olgyay), 1995, p.8-9

ภาพที่ 34 สัญลักษณ์เครื่องหมายเพื่อการคมนาคม 2

ที่มา : โอลเกย์ (Olgyay), 1995, p.10

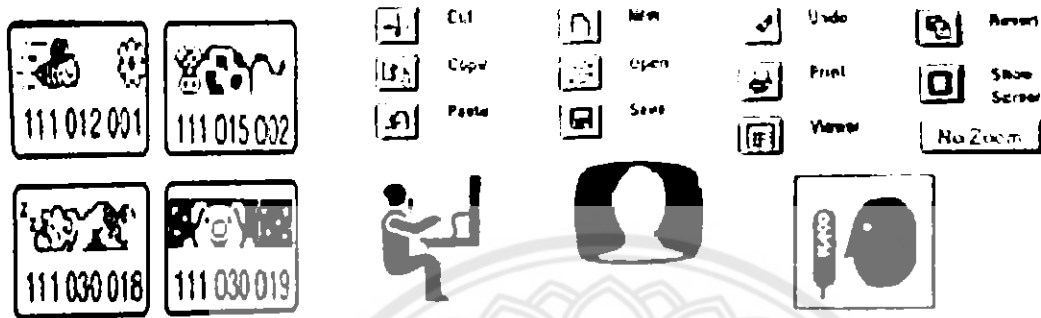
- เครื่องหมายภาพที่ใช้ในอาคาร สาธารณะ และเครื่องหมายภาพทางสถาปัตยกรรม เช่น ลูกศร หอน้ำชาย หอน้ำหญิง ซึ่งออกแบบไปต่าง ๆ กัน

ภาพที่ 35 เครื่องหมายภาพในอาคารและงานสถาปัตยกรรม

ที่มา : ศาสตราจารย์พันธุ์, 2529, หน้า 133-134

- เครื่องหมายภาพทางการสื่อสาร
เป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายของพนักงานและประชาชนเกี่ยวกับโทรศัพท์
คอมพิวเตอร์ และโทรศัพท์

ภาพที่ 36 เครื่องหมายภาพเกี่ยวกับ ITC
ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2542, หน้า 5

- เครื่องหมายภาพทางศาสนาและความเชื่อเป็นเครื่องหมายที่สามารถใช้แทนศาสนาในโลกและความเชื่อในลัทธิต่างๆตลอดจนสัญลักษณ์ประจำจักรราศี เป็นต้น

ภาพที่ 37 เครื่องหมายภาพเป็นสัญลักษณ์แทนศาสนา
ที่มา : เดร์ฟัสส์ (Dreyfuss), p.138

- เครื่องหมายภาพด้านความปลอดภัย
เป็นเครื่องหมายที่ใช้ในงานก่อสร้าง ในโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานที่
สาธารณะอื่นๆ ดังชุดตัวอย่างนี้ เป็นของ Society For Environmental Graphic Design (SEGD)

ภาพที่ 38 เครื่องหมายภาพด้านความปลอดภัย

ที่มา : โอลเกย์ (Olgyay), 1995, p.3-7

2.2.3.6 หลักการออกแบบสัญลักษณ์

ในการออกแบบศิลปะทุกแขนง ต้องนำองค์ประกอบของการออกแบบ (Element Of Design) ได้แก่ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ลักษณะผิว ฯลฯ มาจัดให้เกิดความงามเหมาะสมตาม หลักการออกแบบ (Principles Of Design) ได้แก่ ความเป็นเอกภาพ ความสมดุล ความกลมกลืน การเน้น การซ้ำ และการตัดกัน

2.2.3.6.1 ความเป็นเอกภาพ (Unity)

เป็นหลักสำคัญที่เป็นบทสรุปของการออกแบบ หมายถึง การออกแบบให้เกิดความเป็นหนึ่งมีความลงตัวในทุกองค์ประกอบ กลไกของเอกภาพเป็นกลไกของความงามและเป็นกลไกของสไตล์ เอกภาพของผลงานเกิดจากองค์ประกอบและหลักการออกแบบ การให้มีจุดเด่น มีความสมดุล และหลายๆอย่างประกอบกันจึงจะก่อให้เกิดเป็นเอกภาพ

เอกภาพของสัญลักษณ์ก็เช่นเดียวกัน ต่างกันที่เอกภาพของงานจิตรกรรมมักอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยม แต่เอกภาพของสัญลักษณ์จะอยู่ในตัวของสัญลักษณ์เองอย่างเป็นเอกเทศ เช่น

การจัดให้เกิดเอกภาพของทิศทางอาจออกแบบไปซ้ายหรือขวา หรือรวมศูนย์การใช้สัญลักษณ์ผสมกับตัวอักษร ต้องคำนึงถึงเอกภาพของรูปแบบการออกแบบสัญลักษณ์ที่ต้องการความหมายมากๆ อาจทำให้ขาดเอกภาพทางความคิด

COMPACT
disc
DATA STORAGE

COMPACT
disc
DIGITAL AUDIO
GRAPHICS

COMPACT
disc
Interactive

ภาพที่ 39 เอกภาพเกิดจากแบบตัวอักษรและเส้น
ที่มา : โดโก้และเครื่องหมายการค้า, 2546, หน้า 28

2.2.3.6.2 ความสมดุล (Balance)

หมายถึง การจัดองค์ประกอบให้เกิดความรู้สึกว่าแต่ละส่วนมีน้ำหนักต่อกัน โดยการ
รับรู้ทางสายตา ความสมดุลมี 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

- ความสมดุลแบบเหมือนกัน (Formal Balance หรือ Symmetrical Balance) การจัดภาพให้มีลักษณะซ้ายขวาเท่ากันเหมือนกัน จัดง่ายแต่มีความน่าสนใจน้อย เหมาะสมกับงานออกแบบสัญลักษณ์มากเพราะสัญลักษณ์ต้องการความน่าเชื่อถือดูเป็นทางการ

ภาพที่ 40 สัญลักษณ์สมดุลแบบสมมาตร
ที่มา : สเตนาร์ด (Stanard), 1995, p.89

- ความสมดุลแบบไม่เหมือนกัน (Informal Balance หรือ Asymmetrical Balance)

เป็นการสร้างความสมดุลให้ดูเท่ากันโดยสายตา แต่ทั้งสองข้างมีรูปทรง

ไม่เหมือนกันหรือบางครั้งก็มีขนาดต่างกัน จึงทำให้เกิดความน่าสนใจได้มากกว่า ดูได้นานแต่จัดยากกว่า เพราะต้องแก้ปัญหาคความแตกต่าง เช่น ด้านหนึ่งมีขนาดใหญ่ต้องจัดขนาดเล็กอีกด้านหนึ่งให้มีน้ำหนักใกล้เคียงกันการออกแบบสัญลักษณ์ใช้การจัดความสมดุลแบบนี้บ่อย เพราะจะมีปัญหาการนำไปใช้ เช่น รูปคนหันหน้าทางซ้ายถ้านำไปใช้วางไว้ด้านข้างซ้ายของภาพโฆษณาจะทำให้โฆษณาไม่มีเอกภาพ

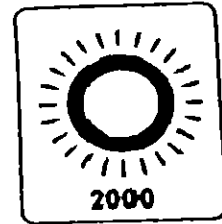
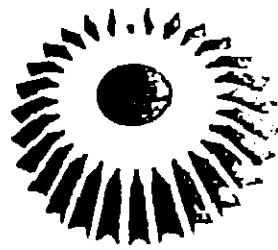
ภาพที่ 41 สัญลักษณ์ที่ออกแบบให้สมดุลแบบไม่เหมือนกัน

ที่มา : ทองเจือ เชียงทอง, 2538, หน้า 3

- ความสมดุลแบบรัศมี (Radiation Balance) จัดภาพโดยใช้แบบอย่าง

รัศมีของวงกลมเป็นการจัดแบบเดียวกันซ้ำๆ กันไปโดยรอบจุดศูนย์กลาง บางรูปสามารถหมุนได้รอบด้าน ส่วนการกำหนดจุดรวมรัศมีอาจไม่อยู่ตรงกลางก็ได้ อาจนำไปจัดในรูปร่างอื่นก็ได้เพื่อก่อให้เกิดความแปลกใหม่

การออกแบบสัญลักษณ์นิยมการจัดลักษณะนี้มาก เพราะความรู้สึกมีพลังและสัญลักษณ์ส่วนมากมักอยู่ในรูปร่างของวงกลม

ภาพที่ 42 สัญลักษณ์ที่ออกแบบสมดุลแบบบริศมี

ที่มา : แบร์รีแมน (Berryman), 1979, p.14

2.2.3.6.3 ความกลมกลืน (Harmony)

เป็นการออกแบบที่นำสิ่งที่ใกล้เคียงกัน คล้ายๆกันมาจัดไว้ด้วยกัน เกรนพลส์ (Graves, 1951) กล่าวว่า "ความกลมกลืนจะเกิดขึ้นอยู่ระหว่างการซ้ำ (Repetition) กับการขัดกัน (Discord)" หรืออาจกล่าวได้ว่า การจะเกิดความกลมกลืนจะต้องมีตัวเชื่อมระหว่างความแตกต่างกับความเหมือนกัน เช่น แปะเหลี่ยมเชื่อมระหว่างวงกลมกับสี่เหลี่ยม

ในการออกแบบเครื่องหมายการค้า ตรา สัญลักษณ์ จะใช้ความกลมกลืนเพื่อก่อให้เกิดเอกภาพของสัญลักษณ์ เช่น รูปโค้งมนแบบอักษรควร์โค้งมนด้วย

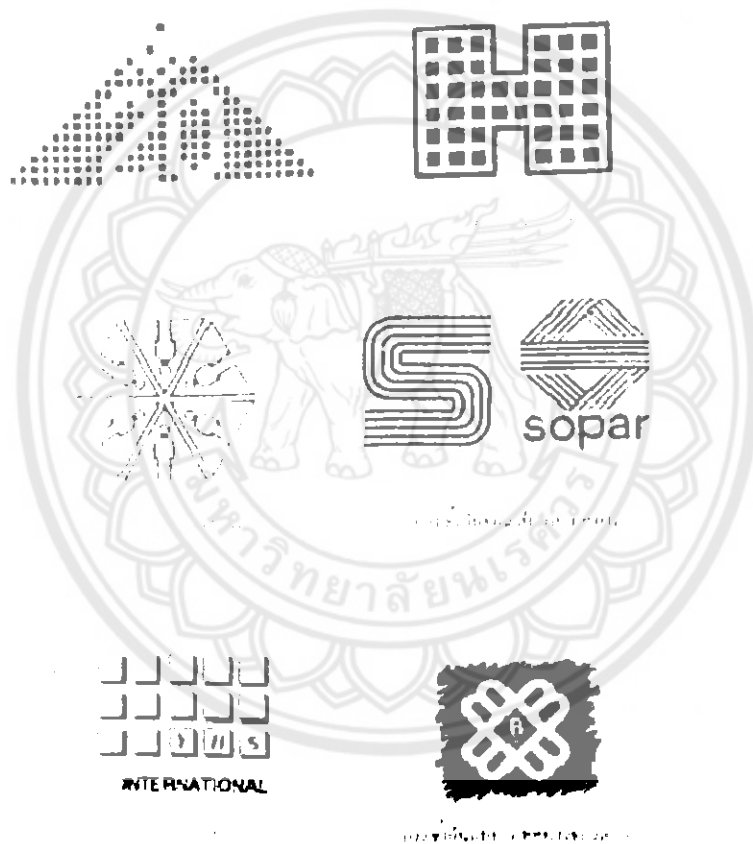
ภาพที่ 43 สัญลักษณ์กับความกลมกลืน

ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2538, หน้า 4

2.2.3.6.4 การซ้ำ (Repetition)

ศิลปิน พีระศรี (2487) กล่าวว่า "การซ้ำ หมายถึง เส้นอย่างเดียวกัน หรือแม่ลาย (Motive) อย่างเดียวกันอย่างมีระบบได้จังหวะ การซ้ำเป็นการแสดงความคิดในศิลปะอย่างง่ายที่สุดและเป็นสัญชาตญาณเราจะพบการแสดงด้วยวิธีนี้มาแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์มาจนถึงปัจจุบัน "

สัญลักษณ์ที่ออกแบบโดยอาศัยการซ้ำกันเป็นการนำองค์ประกอบของการออกแบบที่เหมือนกันมาใช้หลายๆครั้ง ในรูปที่ต้องการเป็นสัญลักษณ์อันก่อให้เกิดความงามได้ นักออกแบบต้องคำนึงถึงความแตกต่างด้วย เพราะถ้าเหมือนกันทั้งหมดจะทำให้น่าเบื่อและสามารถจัดการซ้ำในสัญลักษณ์ 2 ทิศทาง หรือ 4 ทิศทาง หรือ 6 ทิศทาง ทั้งลักษณะแนวตั้ง แนวนอน แนวเฉียง และรูปเรขาคณิต

ภาพที่ 44 สัญลักษณ์ที่ออกแบบโดยใช้หลักของการซ้ำ

ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2538, หน้า 6

2.2.3.6.5 การตัดกัน (Intersection)

เป็นการนำสิ่งที่แตกต่างกันหลายๆ หรือตรงข้ามกันมาไว้ด้วยกันก่อให้เกิดความรู้สึก ตื่นเต้น ดังนั้นนักออกแบบจึงต้องใช้การตัดกันไว้บ้างในจังหวะที่สมควร เกรฟ (Graves, 1951) กล่าวว่า "การตัดกัน คล้ายกับเกลือที่คอยดูแลรสชาติของอาหาร" ในการออกแบบสัญลักษณ์ให้น่าสนใจและน่า ตื่นเต้น ควรแทรกการตัดกันในทุกสัญลักษณ์หรือกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นวัยรุ่นก็ต้องใช้ความตัดกันมาก นอกจากนั้น ตำแหน่งของการตัดกันควรเป็นตำแหน่งที่ก่อให้เกิดจุดเด่น จำนวนที่ตัด กันควรให้มีสัดส่วนมากกับน้อยราวๆ 80% ต่อ 20% เช่นเดียวกับการใช้สีตัดกัน ระดับความรุนแรงในการ ตัดกัน เช่น เส้นดิ่งกับเส้นนอนตัดกันแรงมากกว่า เส้นเฉียงกับเส้นดิ่ง

ภาพที่ 45 สัญลักษณ์ที่ออกแบบโดยคำนึงถึงการตัดกัน

ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2538, หน้า 6

2.2.3.6.6 การลดหลั่น (Gradation)

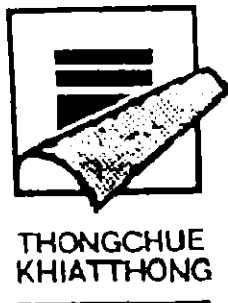
หมายถึง การเปลี่ยนแปลงลดหลั่นทีละน้อย เช่น การลดหลั่นของทิศทาง การลดหลั่นของขนาดจากใหญ่ไปเล็ก จะก่อให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหวที่มักถูกนำมาใช้ในการออกแบบเครื่องหมายที่แสดงถึงการพัฒนาเทคโนโลยี ใช้การลดหลั่นนั้นจะช่วยประสานในสิ่งตรงข้ามกันได้ดี เช่น ขาวดำ เล็กใหญ่ ใกล้เคียง ฯลฯ

ภาพที่ 46 สัญลักษณ์ที่ออกแบบโดยคำนึงถึงการลดหลั่น
ที่มา : จิกอร์ (Gikow), 1991, p.88

2.2.3.6.7 จุดเด่น (Dominance)

คือ จุดที่น่าสนใจที่สุดควรมีเพียงจุดเดียว เช่น ในเครื่องหมาย 1 ดวง นักออกแบบสร้างความโดดเด่นโดยการเน้นให้เด่นด้วยสี ขนาด ตำแหน่ง หรือลักษณะพิเศษที่แตกต่างกันให้เหมาะสมไม่มากไม่น้อยเกินไป ในการออกแบบเครื่องหมายการค้า นักออกแบบจะต้องตัดสินใจให้ได้ว่าจะเน้นชื่อหรือรูปสัญลักษณ์ไม่ควรเน้นสองอย่างเท่าๆกัน และควรเน้นในตำแหน่งที่เหมาะสม

THONGCHUE
KHIATTHONG

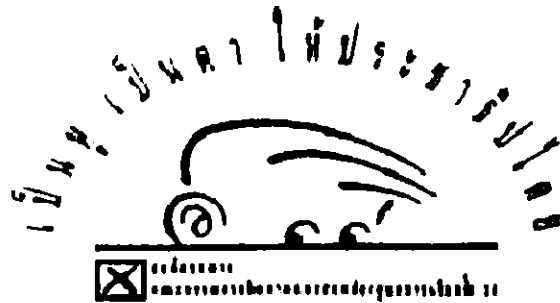
ด้วยบริการที่มีคุณภาพและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย
เพื่อให้บริการแก่ลูกค้าทุกท่าน

บริการ

บริการที่มีคุณภาพและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

บริการที่มีคุณภาพและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

เน้นมาตรฐานสูง รวดเร็ว บริการดี
และคุณภาพ และคุณภาพที่ดี

PUMA ลอริเอะ

บริการที่มีคุณภาพและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

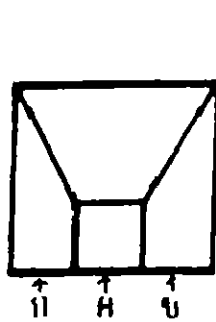
ภาพที่ 47 สัญลักษณ์ที่ออกแบบแล้วมีจุดเด่นแบบต่างๆ

ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2538, หน้า 8

คุณลักษณะของสัญลักษณ์ที่ดีในการพิจารณาคุณลักษณะของเครื่องหมายที่ดี ควรที่จะมีการกำหนดกฎเกณฑ์ให้เป็นมาตรฐาน ดังที่คูวายามะ (Kuwayama, 1973) ได้เสนอไว้ 8 ข้อคือ เนื้อหา ความเหมาะสมกับสื่อ เอกลักษณ์ ความร่วมสมัย สร้างความทรงจำ ความน่าเชื่อถือ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นสากล เอกลักษณ์ของสีทองเจือ เขียดทอง (2535) อธิบายไว้โดยปรับพัฒนามาจาก คูวายามะ ดังนี้

- ความหมาย

สัญลักษณ์ควรมีความหมายหรือเนื้อหาและผู้บริโภคเข้าใจ หรือรู้สึกที่ได้จากภาพที่ปรากฏสามารถสื่อถึงวัตถุประสงค์หรือกิจการของบริษัท หน่วยงาน หรือสินค้า ได้ดังตัวอย่างความหมายของสัญลักษณ์การเคหะแห่งชาติ

แสดงถึงส่วนอักษรตัว ก

แสดงถึงส่วนอักษรตัว ข

แสดงถึงส่วนอักษรตัว ค

เป็นสัญลักษณ์เครื่องหมายการเคหะแห่งชาติ หมายถึงบ้านหนึ่งหน่วย
สำหรับ 1 ครอบครัว ต่อมาในภายหลังสงวนการเคหะฯ

ภาพที่ 48 ความหมายของสัญลักษณ์การเคหะแห่งชาติ

ที่มา : สัญลักษณ์แห่งเอกสิทธิ, 2534, หน้า 47

- ความเหมาะสมกับสื่อ (Suitability to media)

หมายถึง ความงาม ความลงตัว ความเป็นไปได้ที่จะใช้กับสื่ออื่นๆ เพราะสัญลักษณ์
บางอย่างอาจดูดีเมื่ออยู่บนกล่องสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ แต่ไม่เหมาะสมกับการทำป้ายนิออน ดังนั้นจึงต้อง
พิจารณาเครื่องหมายว่าใช้สื่อสำคัญที่สุดแบบไหนแล้วเลือกให้เหมาะสม และข้อสำคัญอีกประการหนึ่งก็
คือ ความเหมาะสมเมื่อใช้ในขนาดย่อขยายต่างกัน และสุดท้ายต้องพิจารณาถึงผลการสื่อความหมายเมื่อ
นำไปใช้กับสื่อหลักและรองหลายสื่อ

ภาพที่ 49 ตัวอย่างการใช้สัญลักษณ์กับสื่อหลัก

ที่มา : คาร์เตอร์ (Carter), 1998, p.130

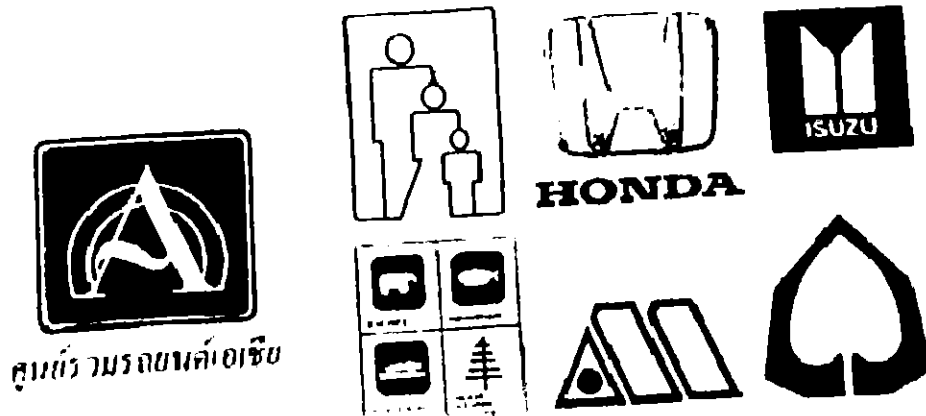
- ความร่วมสมัย (Contemporaneity)

หมายความว่าสามารถเข้าถึงคนในสมัยนั้นๆได้คือ มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา สัญลักษณ์ที่ดีควรมีอายุการใช้งานยาวนานเช่น 5-10 ปี ก็ยังคงดูทันสมัยอยู่ อาจกล่าวได้ว่าเครื่องหมายเป็นผลงานศิลปะชิ้นหนึ่งที่สามารถสะท้อนถึงรสนิยมของสังคมในช่วงเวลาหนึ่ง

- ความน่าเชื่อถือ (Reliability)

รูปแบบของสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายควรให้คนมองแล้วเกิดความศรัทธา น่าเชื่อถือ เช่น เครื่องหมายการค้าของอาหาร เมื่อดูแล้วจะต้องไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกว่าเมื่อรับประทานแล้วอาจเป็นอันตราย เครื่องหมายธนาคาร หมู่บ้าน บริษัทขนส่ง ฯลฯ จะต้องสร้างความน่าเชื่อถือให้กับลูกค้า เช่น ตราธนาคารมักจะมีลักษณะของความมั่นคง จึงใช้ฐานสามเหลี่ยม เป็นต้น

ภาพที่ 51 สัญลักษณ์ที่ให้ความรู้สึกน่าเชื่อถือ
ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2535, หน้า 11

- ความเป็นเอกลักษณ์ (Distinctiveness)

นั่นคือ นักออกแบบจะต้องสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบใคร คือ มีความแตกต่างไปจากเครื่องหมายของหน่วยงาน/สินค้าอื่น ในธุรกิจประเภทเดียวกันการมีเอกลักษณ์พิเศษเฉพาะตัวจะทำให้เกิดความฉงนสนใจได้ดีกว่าและมีความชัดเจนในการที่จะสื่อสารถึงวัตถุประสงค์หรือกิจการของบริษัทที่จะบอกกล่าว

ภาพที่ 52 เอกลักษณ์เฉพาะตัวบ่งบอกกิจการของแต่ละลักษณะ
ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2538, หน้า 12

- สี (Color) มีการใช้สีที่เหมาะสมกับธุรกิจ / สินค้า เช่น สินค้าประเภทอาหารมักจะใช้สีที่สดใสอย่างสีแดง สีเขียว ทำให้ดูน่ารับประทาน การกำหนดสีควรเป็นเอกลักษณ์และต่างไป จากธุรกิจประเภทเดียวกัน การกำหนดสี สีเดียว ถ้าเข้ากันก็จะกำหนดเป็นคู่สี เช่น ขาวแดง แดงน้ำเงิน นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงความสวยงามของคู่สีและความเด่นชัดสะดุดความสนใจ

ภาพที่ 53 สัญลักษณ์ที่มาเฉพาะตนและเป็นเอกลักษณ์
ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2538, หน้า 12

- ความเรียบง่าย (Simplification)

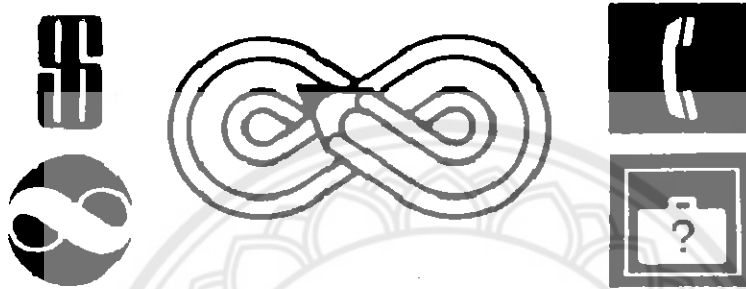
หมายถึง การออกแบบตัดทอนให้เหลือน้อยเรียบง่าย ไม่รุงรังจะสามารถสร้างความประทับใจ และสร้างความทรงจำได้ดีในการออกแบบ ที่จะทำให้เรียบง่ายเป็นระเบียบ

ภาพที่ 54 ใช้รูปร่างและเส้นน้อยๆ ทำให้ดูเรียบง่าย
ที่มา : ศิริพงศ์ พยอมแย้ม, 2537, หน้า 150

- ความเป็นสากล (Regionality)

หมายถึง ความสามารถในการออกแบบให้เครื่องหมายสื่อสารได้กับคนทั่วไป ดังนั้น เครื่องหมายหนึ่งแบบจะสามารถใช้ได้ทุกประเภทแม้จะแตกต่างทางด้านภาษา วัฒนธรรม ศาสนาก็ตาม หรือแม้ในประเทศเดียวกัน คนละภาคก็สามารถสื่อสารเข้าใจ และที่สำคัญคือเครื่องหมายในสาธารณะ จะต้องมีความเป็นสากลด้วย

ภาพที่ 55 รูปร่างของสัญลักษณ์ที่ดูเข้าใจเป็นสากล

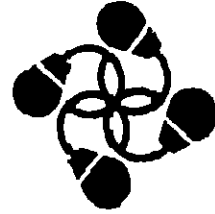
ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2538, หน้า 14

- การนำไปใช้ประโยชน์ง่าย (Utility)

คือ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายทางอย่างเหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หรือพิจารณาความสะดวกในการจัดวาง คือเวลานำไปใช้ต้องสังเกตได้ง่ายว่าด้านใดคือด้านบน ด้านล่าง ด้านซ้าย ด้านขวา

- เอกภาพ (Unity)

หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่จะก่อให้เกิดความงามแก่เครื่องหมาย การจะเกิดเอกภาพได้ต้องอาศัยองค์ประกอบของการออกแบบและหลักการออกแบบ

ภาพที่ 56 เอกภาพเกิดจากเส้นและทิศทางเดียวกัน

ที่มา : เคเดล (Cadel), 1997, p.184,266

- ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย (Target)

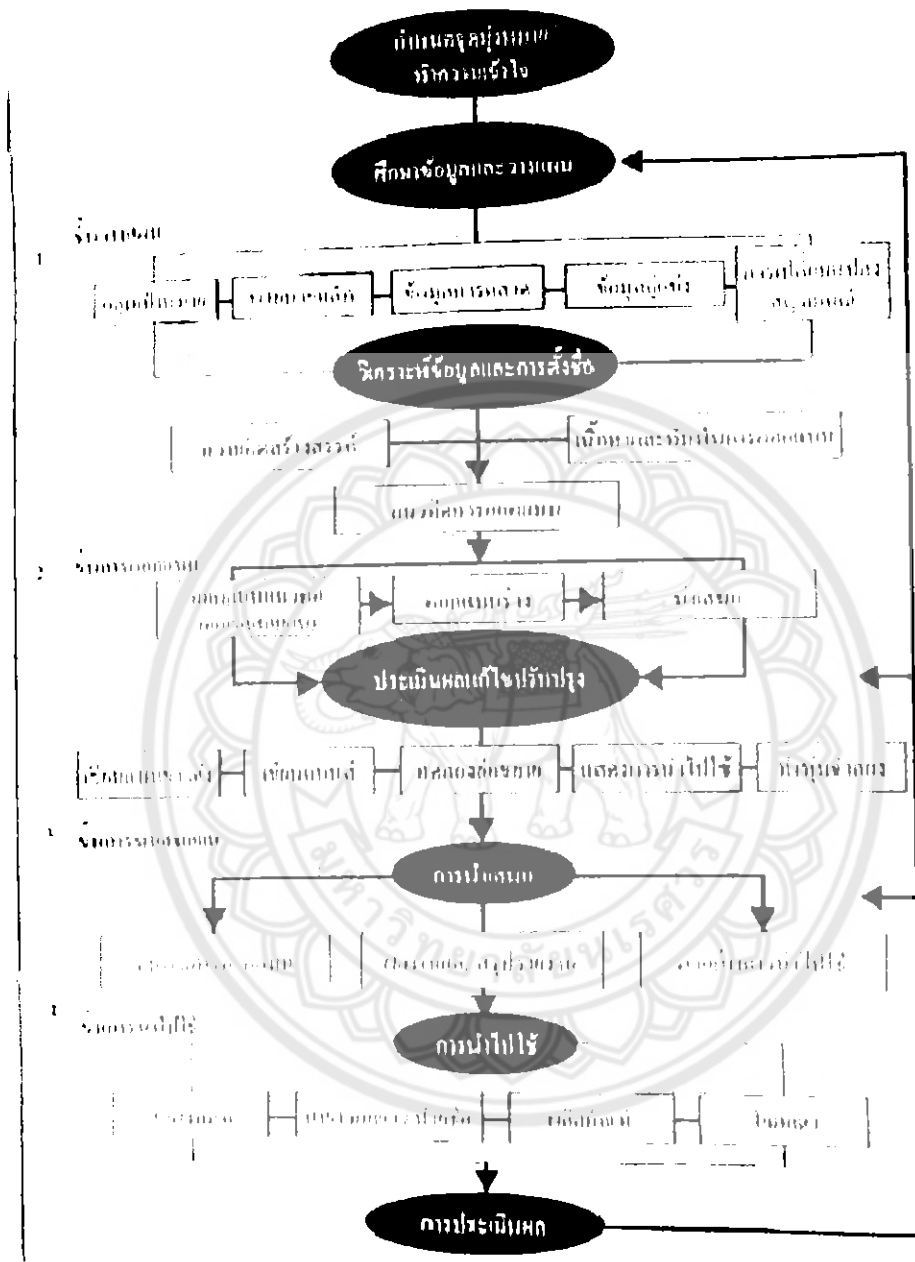
ต้องออกแบบให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายทางธุรกิจ ทั้งแบบอย่าง (Style) ระดับ การสื่อความหมายเข้าใจง่ายกับกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ และต้องคำนึงถึงสถานภาพของบริษัท หรือสถานที่ นั้นๆ ด้วยเครื่องหมายที่ดีจะต้องเหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภค คือจะต้องมีระดับความเป็นนามธรรมที่ตรงตาม กลุ่มเป้าหมาย

ภาพที่ 57 สัญลักษณ์ที่มีกลุ่มเป้าหมายต่างกัน

ที่มา : ศิริพงศ์ พยอมแย้ม, 2537, หน้า 151

2.2.3.6.8 กระบวนการออกแบบสัญลักษณ์

ภาพที่ 58 กระบวนการออกแบบ 4 ขั้นตอน มีรายละเอียด
ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2542, หน้า 139

2.2.3.6.9 รูปเคารพ (Idol) หรือเป็นภาพในอุดมคติ (Ideal) สัญลักษณ์แนวนี้ถือเป็น
เอกลักษณ์ของชนชาติไทย เป็นการนำเอารูปเคารพ ความเชื่อ มาจินตนาการในการออกแบบเป็น
สัญลักษณ์ เช่น เทวดา สัตว์หิมพานต์
รูปเคารพ อาจแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ รูปสัญลักษณ์เนื่องในศาสนาพุทธ กับรูปสัญลักษณ์เนื่องในศาสนา
พราหมณ์

พระวิฆเนศวร

สัญลักษณ์กรม ๑๙๖๖

พระพิรุณ

ภาพที่ 59 สัญลักษณ์จากอุดมคติ

ที่มา : สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงบันทึกเรื่องความรู้
ประทานพระยาอนุমানราชธน, 2521, หน้า 347-348

2.2.3.6.10 รูปทรงธรรมชาติ (Nature Form) มนุษย์คุ้นเคยกับธรรมชาติซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อม
การกำหนดสัญลักษณ์ตั้งแต่โบราณมักนิยมสัตว์ที่มีพลังอย่าง สิงโต ถือเป็นจ้าวป่าเป็นการนำเอาสิ่งที่
เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมาตัดทอนออกแบบเป็นสัญลักษณ์ ได้แก่ คน สัตว์ พืช ภูเขา ทะเล เป็นต้น

ภาพที่ 60 สัญลักษณ์จากรูปพืช
ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2538, หน้า 43

CARDINAL

ภาพที่ 61 สัญลักษณ์จากรูปสัตว์
ที่มา : พีไอเอ็ม (PIE Book), 1992, p.178

บริษัท ไทยพาณิชย์ จำกัด

เครือเจริญโภคภัณฑ์

บริษัท ไทยพาณิชย์ จำกัด

Lotus
Ails de Vie

C.P. GROUP

ภาพที่ 62 ตราสัญลักษณ์จากรูปดอกไม้
ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2542, หน้า 149

2.2.3.6.11 รูปทรงวัตถุสิ่งของ (Material Form) การนำเอารูปทรงของสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา
ทำ เช่น โต้ะ แก้ว อี๋ ยานพาหนะ อาคาร สิ่งของเครื่องใช้ สินค้า มาเป็นรูปทรงพื้นฐานในการออกแบบ โดย
การลดตัดทอนจากรูปทรงที่มนุษย์สร้างสรรค์ไว้แล้วมาสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ในเชิงกราฟิก

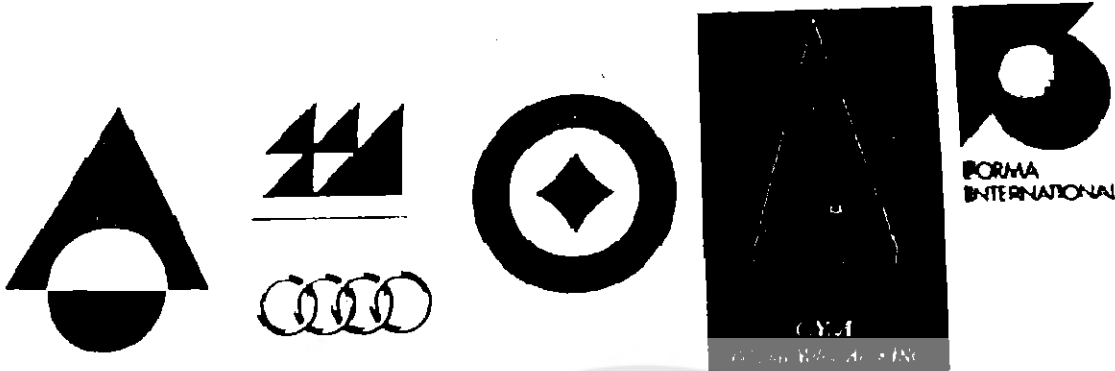
ภาพที่ 63 สัญลักษณ์สื่อสารสาธารณะจากวัตถุสิ่งของ
ที่มา : สเตนาร์ต (Stanard), 1995, p.163

ภาพที่ 64 เครื่องหมายการค้าจากวัตถุสิ่งของ
ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2538, หน้า 44

2.2.3.6.12 รูปเรขาคณิต (Geometric Form) รูปเรขาคณิตมีความเรียบง่ายและลงตัวอยู่แล้ว
เพียงใช้ศิลปะในการจัดองค์ประกอบ การนำเอารูปร่างพื้นฐานง่ายๆ เช่น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม หก
เหลี่ยม วงกลม 2 มิติและ 3 มิติ มาใช้ในการออกแบบผสมผสานซ้อนทับกัน ในการออกแบบอาจใช้รูป
เรขาคณิตเป็นกรอบนอกภายในอาจใช้รูปเรขาคณิตที่เหมือนหรือแตกต่างกันให้เกิดเอกภาพ รูปเรขาคณิต

แต่ละรูปจะให้ความรู้สึกและความหมายต่างกัน จึงควรศึกษาในหน่วยงานที่จะทำการออกแบบให้ลึกซึ้ง
แล้วกำหนดให้ตรงกับความหมาย

ภาพที่ 65 สัญลักษณ์จากรูปเรขาคณิต
ที่มา : พีไออีบุ๊ก (PIE Book), 1992, p.115

2.2.3.6.13 ตัวอักษร (Lettering Form) การนำเอาตัวอักษรย่อ หรือชื่อเต็มของบริษัท /
หน่วยงานนั้นๆ ไม่ว่าจะ เป็นภาษาใดๆ มาออกแบบให้มีลักษณะเฉพาะในตัวเอง

ภาพที่ 66 จากตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์แบบต่างๆ
ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2538 ,หน้า 46

2.2.3.6.14 รูปทรงอิสระ (Free Form) และรูปนามธรรม (Abstract Form) เป็นการออกแบบจากรูปลักษณะที่สร้างสรรค์ขึ้นมาจากจินตนาการ อุดมการณ์ของบริษัท แนวความคิดเพื่อสื่อความหมาย ความรู้สึก อารมณ์ แต่จะมีความหมายโดยทางอ้อม และมักจะใช้รูปทรงเรขาคณิตและเส้นสัญลักษณ์ต่างๆ มาใช้ในการออกแบบเพื่อสื่อความหมายที่เป็นนามธรรม

ภาพที่ 67 สัญลักษณ์มีความหมายเป็นนามธรรมไม่ตรงกับรูปที่ปรากฏ
ที่มา : ทองเจือ เขียดทอง, 2538, หน้า 45

ภาพที่ 68 TOYOTA ใช้รูปวงรีอธิบายความหมายเชิงนามธรรม
ที่มา : สัญลักษณ์แห่งเอกสิทธิ์, 2541, หน้า 64

2.2.3.6.15 การใช้รูปร่างรูปทรงหลายแบบร่วมกัน บางครั้งการออกแบบต้องการความหมายมาก จึงต้องใช้รูปร่างรูปทรงหลายอย่าง เป็นที่มาในการออกแบบ เช่น ใช้รูปคนผสมกับรูปนามธรรม ใช้รูปวัตถุผสมกับรูปเรขาคณิตและตัวอักษร เป็นต้น การใช้รูปที่มาในการออกแบบหลากหลายมากเกินไปอาจทำให้ผลงานขาดเอกภาพทางความคิดและการออกแบบ

ภาพที่ 69 ตราสัญลักษณ์ที่มีที่มาหลายแบบร่วมกัน
ที่มา : ทองเจือ เชียงทอง, 2538, หน้า 48

2.2.3.6.16 จิตวิทยาการใช้สี

สี มีความสำคัญและจำเป็นต่อการออกแบบอย่างยิ่ง สีมักมีผลต่อประสาทสัมผัสทางตา สีบางสีทำให้เกิดความแตกต่างในระยะใกล้ไกล ดวงตาให้ดูเล็กหรือใหญ่ สีมักมีผลต่อความรู้สึกและจิตใจ (โกสุม สายใจและ บำรุงอิศรกุล, 2540)

ในงานศิลปะทุกแขนง สีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้เรามองเห็นได้อย่างชัดเจนเข้าใจ และพึงพอใจ ทั้งนี้ผู้ใช้จะต้องศึกษาทฤษฎีสีหลายทฤษฎีด้วยกัน คือ

การใช้สีตามทฤษฎีทางศิลปะ ศึกษาถึงเนื้อสีที่ใช้ผสมและระบายงานศิลปะในชั้นของการออกแบบสัญลักษณ์

การใช้สีตามทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ ศึกษาถึงการผสมสีของแสงในชั้นของการนาสัญลักษณ์ไปใช้เป็นป้ายไฟต่างๆ การใช้สีตามทฤษฎีสีของการพิมพ์ ศึกษาถึงการผสมสีของหมึกพิมพ์ ใช้ในชั้นของการสังพิมพ์สัญลักษณ์บนสิ่งพิมพ์ต่างๆ โกลุม สายใจ (2536 หน้า 69) การใช้สีของแต่ละกลุ่มคนในแต่ละประเทศ จะมีหลักการและวิธีการใช้แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและถิ่นที่อยู่ ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ความเป็นอยู่ ตลอดจนทัศนคติ คติและความเชื่อต่างๆ

2.2.3.6.17 การใช้สีตามหลักการออกแบบ

การออกแบบสัญลักษณ์ นอกจากการใช้สีให้เกิดเอกลักษณ์ของงานออกแบบนั้นๆ แล้ว การใช้สียังต้องคำนึงถึงความประหยัดในการจัดพิมพ์ของหน่วยงาน จึงควรออกแบบสีของสัญลักษณ์ 1-2 สี แต่ในปัจจุบันพบว่ามีการใช้สีของสัญลักษณ์เกิน 3 สีกันมาก พึงระลึกไว้เสมอว่าการใช้สีมากเกินไปก่อให้เกิดความสวยงามได้ยาก และยังทำให้สัญลักษณ์ขาดความเป็นเอกลักษณ์จดจำได้ยาก

2.2.3.6.18 การใช้สีกลมกลืน เป็นการใช้สีที่คล้ายๆกัน มีความสัมพันธ์กัน ไม่มีสีโดด

โดดเด่นให้ได้หลายวิธีคือ ใช้สีเดียวเพิ่มน้ำหนักอ่อนแก่ เช่น น้ำเงิน ฟ้ำเข้ม และฟ้ำอ่อน ใช้สีเดียวผสมในทุสีที่มาร่วมใช้เฉพาะสีร้อนหรือสีเย็น และใช้สีที่มีอยู่ลำดับติดกันในวงจรสี เช่น แสด ส้ม เหลือง

สัญลักษณ์ที่ใช้สีลักษณะกลมกลืนกันมีไม่มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากสีกลมกลืนจะมีน้ำหนักใกล้เคียงกัน แต่สัญลักษณ์ส่วนใหญ่ต้องการความชัดเจนจึงต้องใช้สีที่มีน้ำหนักแตกต่างกันเพื่อแก้ปัญหานี้ ถ้าใช้สีกลมกลืนมักจะมีพื้ที่อยูบนพื้นสีขาวซึ่งเป็นสีกระดาศ สัญลักษณ์ที่ใช้สีกลมกลืนมักเป็นสัญลักษณ์ที่ต้องการให้เกิดภาพลักษณ์ที่มีความสุขุม ความนุ่มนวล และความมีรสนิยสูง

2.2.3.6.19 การใช้สีที่ตัดกัน เป็นการใช้สีที่มีน้ำหนักแตกต่างกัน นิยมใช้ในการ

ออกแบบสัญลักษณ์มาก มีการใช้ 2 ลักษณะคือ

- ใช้สีตัดกันอย่างแท้จริง เป็นสีตรงข้ามในวงจรสี คือ เขียว-แดง ส้ม-น้ำเงิน

ม่วง-เหลือง การใช้ไม่ควรให้เด่นพอกัน ควรให้ปริมาณสีใกล้เคียงหรือเบรคสีใดสีหนึ่งหรือทั้งสองสีลง ใช้สีตัดกันไม่แท้จริง เป็นสีที่มีน้ำหนักแตกต่างกันไปแต่ไม่ 100% หรืออยู่

ในวรรณะต่างกัน เช่น เขียวกับส้ม น้ำเงินกับแดง เป็นต้น

- ภาพลักษณ์ของสัญลักษณ์ที่ใช้สีในลักษณะตัดกัน จะให้ความรู้สึกตื่นเต้นน่าสนใจ ถ้าเป็นอาหารก็น่ารับประทาน ถ้าเป็นเสื้อผ้า รองเท้า ก็ร้อนแรงสะใจช่วยกระตุ้นการกำหนดสีของสัญลักษณ์ตามหลักการออกแบบหรือทฤษฎีคงไม่แตกต่างจากการใช้สีในงานศิลปะอื่นๆ หลักที่สำคัญที่จะเสนอแนะอีกประการคือ หลักการใช้สี 80% :20% ไม่ว่าจะใช้สีกลมกลืนหรือสีตัดกัน ควรกำหนดสีที่มีบทบาทมากกว่าอีกสีหนึ่งในลักษณะปริมาณพื้นที่มากกว่า จุดมุ่งหมายของการใช้สีในการออกแบบสัญลักษณ์ก็คือ สะดุดความสนใจมองเห็นชัดเจน จุดจำได้นานมีความสวยงาม

2.2.3.6.20 การใช้สีสัญลักษณ์ตามหลักจิตวิทยา

การออกแบบสัญลักษณ์ นอกจากจะคำนึงถึงความต้องการของตนตามหลักการออกแบบแล้ว ยังต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายและลูกค้าด้วย ซึ่งมีความรู้สึกนึกคิดรสนิยมวัฒนธรรม และความเชื่อเรื่องสีต่างกัน ดังนั้นถ้านำหลักการทางจิตวิทยา (ดังตารางต่อไปนี้) ไปผสมกับการใช้สีตามทฤษฎีแล้วไปในทิศทางเดียวกันได้จะดียิ่งขึ้น

สี	ความรู้สึก	ความหมาย	ความเชื่อ
ขาว	สีในอุดมคติ/ว่างเปล่า/เย็นชา	เพชร/ทอง/ความสะอาด/ บริสุทธิ์/ความดี/พรหมจรรย์/ การยอมแพ้	งานศพ/ผู้สร้าง/ความ สมบูรณ์/ไม่ไว้ใจคนอื่น/ ค้ายกย่อง/ผู้ชอบสีนี้มัก เป็นคนเย็นชา/ราศีสิงห์
แดง	ตื่นเต้น/เร้าอารมณ์/มีพลัง ร้อนแรง	ทับทิม/คาลาโดท์/เลือด/ไฟ/ หยุด/ความกล้าหาญ/ความ ตั้งใจ/ความรัก/การปฏิบัติ/ สงคราม/ความโกรธ/ดวง	งานมงคล(ของจีน)/ ความปรารถนา/อารมณ์ ร้อน/ราศีพิจิก/วัน อาทิตย์
ส้ม	สดใส	อาทิตย์ โอปอล/เกียรติยศ/พลังทาง ร่างกายและสมอง	ชาตาน/ผู้หญิงที่มีความ ประพาศีเสื่อมเสีย/คน ชอบสีนี้เป็นคนว่องไว/ ราศีกุมภ์

เหลือง	เบิกบาน/สว่างแจ่มใส	บุษราคัม/การเริ่มต้น/เหลือง เข้มเป็นสีของแสงแดด/ความ ฉลาด/ความใหม่	ศาสนาพุทธ(ไทย)/คน ชอบสีนี้เป็นคนมีเหตุผล ที่สงสัยและมี อุดมการณ์/ราศีสิงห์/วัน จันทร์
เขียว	สงบเยือกเย็น/สดชื่นมีชีวิตชีวา	มรกต/ทองแดง/ความหวัง/	คนชอบสีนี้เป็นคนชอบ ความอุดมสมบูรณ์/ ความสงสาร ฤดูใบไม้ผลิ
ฟ้า	กระชุ่มกระชวย/บรรเทา ความเศร้า	ดีบุก/ทองฟ้า	คนชอบสีนี้ คือ อ้างว้าง/ความลึกลับ/ ต้องการเยียวยาทาง
เทา	เศร้า/เหงา	เครื่องนุ่งห่มของ สวรรคต/น้ำทะเล/ความนักรบวช/ บุษราคัม/ดีบุก/มีพลัง	คนชอบสีนี้ คือ คนแก่/คนมีเหตุผล สีของแม่ม่ายคนชอบสีนี้
ม่วง	กอดัน/ลึกลับ/ภาคภูมิ		ทุกข์ทรมาน/เหงา/ เป็นคนเก็บกดอ่อนไหว เจ้าอารมณ์/ช่าง คิด
น้ำตาล	สุชุม/สด	ความมั่งคั่ง/โบราณ/เก่าแก่/ ความกระวนกระวายใจ	ผู้ชอบสีนี้เป็นคน อนุรักษนิยม
ดำ	ลึกลับ/แอบแฝง/มีพลัง	ตะกั่ว/ความมืด/ ความตาย/	คนที่ชอบสีนี้เป็นคน ลึกลับ/อยู่กับตนเอง

ตารางที่ 4 หลักการทางจิตวิทยาของสี

การใช้สีของสัญลักษณ์บางครั้งมีคู่สีที่ใช้ร่วมกัน อาจทำให้ความหมายเปลี่ยนไป ดังตัวอย่างที่เดรย์เฟสส์ (Dreyfuss, 1972) เสนอตัวอย่างคู่สีในศิลปะจีนมีความหมาย ดังนี้

ดาบนแดง หมายถึง ความสุข

ทองบนแดง หมายถึง ความสุขยิ่งๆ

แดงบนเขียว หมายถึง ความสุข

แดงบนเหลือง หมายถึง โชคดี ,เกี่ยวกับกษัตริย์

ฟ้าบนเหลือง หมายถึง ความโศกเศร้า

ทองบนเหลือง หมายถึง ความสุขยิ่งๆ

ขาวบนเหลือง หมายถึง เกี่ยวกับศาสนา

เหลืองบนดำ หมายถึง การตายของผู้สูงอายุ

เหลืองบนเขียว หมายถึง ชั้นสูง , ชั้นหนึ่ง

และสีที่นุ่มนวลอ่อนหวานหรือสีที่ผสมสีขาว(Tint) ้วยผู้ใหญชอบสีที่ให้ความรู้สึก

สุชุม โทนสีที่หม่นในลักษณะการใช้สีที่ผสมสีดำ(Shade)

2.2.3.6.21 ประเภทรูปร่างรูปทรงของสัญลักษณ์ และเครื่องหมายภาพ

- รูปทรงเรขาคณิต (Geometric Form) เป็นรูปทรงที่แน่นอน มาตรฐาน สามารถวัดหรือคำนวณได้ มีกฎเกณฑ์ เช่น รูปสี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม วงกลม วงรี ห้าเหลี่ยม หกเหลี่ยม พีระมิด เป็นต้น

- รูปทรงธรรมชาติ (Nature Form) เป็นการเลียนแบบธรรมชาติ นำรูปทรงที่มีอยู่ตามธรรมชาติรอบตัวเรา มาสร้างสรรค์ผลงาน

- รูปทรงอิสระ (Free Form) เป็นรูปแบบโครงสร้างที่ไม่แน่นอน ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว

2.2.4 ข้อมูลการศึกษาระบบป้ายสัญลักษณ์ (Signage)

ป้ายสัญลักษณ์ เป็นส่วนหนึ่งของระบบนำทาง หรือระบบภาพชี้ทาง เพื่อให้ผู้เดินทางสามารถเดินทางไปสู่สถานที่ต่างๆตามต้องการ โดยสร้างเครื่องมือเพื่อบอกทิศทาง ระบุสถานที่ และบอกคำสั่ง เป็นการให้ข้อมูลอย่างมีระเบียบและเป็นรูปธรรมโดยจัดทำในลักษณะของ แผ่นป้ายสัญลักษณ์ ที่มีการวางแผนออกแบบ โดยการนำสัญลักษณ์ภาพมาใช้ร่วมกับแผ่นป้ายและคำนึงถึงการใช้งานอย่างมีมาตรฐาน เรียกว่า ระบบป้ายสัญลักษณ์ (Signage System) และระบบป้ายสัญลักษณ์ที่ดีควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้งาน

2.2.4.1 จุดมุ่งหมายของป้ายสัญลักษณ์

- เพื่อการสื่อสารที่ดูแล้วเกิดความเข้าใจได้ง่ายและชัดเจน โดยไม่ต้องอาศัยถ้อยคำ
- เพื่อช่วยในการเรียนรู้ความหมายของสัญลักษณ์ ทำให้เกิดการจดจำ
- เพื่อการใช้งาน โดยให้ดัดแปลงแก้ไขได้ง่ายเมื่อมีปัญหาทางการออกแบบ วัสดุ
- เพื่อให้ได้รูปแบบที่สวยงาม โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม สถาปัตยกรรม และวัฒนธรรม

2.2.4.2 วัตถุประสงค์ของป้ายสัญลักษณ์

มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อช่วยถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ต้องสามารถเข้ากันได้ดีตามลักษณะหน้าที่ และการใช้งาน และควรช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อม จัดเป็นกลุ่มไว้ดังนี้

2.2.4.2.1 แจ้งข่าวสารบริเวณพื้นที่ว่าง

- แนะนำเส้นทาง
- บอกทิศทาง
- ระบุสถานที่ด้วยเครื่องหมาย

2.2.4.2.2 แจ้งข่าวสารให้ปฏิบัติตาม

- ควบคุม บังคับ
- อธิบายความ
- การเตือน ประกาศ

2.2.4.2.3 โฆษณา

2.2.4.3 หน้าที่หลักของป้ายสัญลักษณ์

- บอกทิศทาง คือ ป้ายประเภทพื้นฐาน ได้แก่ ป้ายแผนที่ไปจนถึงป้ายชี้ทาง
- ระบุชื่อ สถานที่ หรือสิ่งของ คือ ป้ายบอกชื่อและตำแหน่งของสถานที่หรือสิ่งของ ได้แก่ ป้ายชื่อห้อง ป้ายชื่อเมือง จนถึงป้ายเครื่องดับเพลิง
- ให้ข้อมูลข่าวสาร คือ ป้ายเพื่อบอกข้อมูลข่าวสารจนถึงการให้รายละเอียดถือเป็นส่วนตกแต่งของสถานที่ ได้แก่ ป้ายบอกข้อมูลของนิทรรศการ ป้ายประกาศ
- ควบคุมหรือบังคับ คือ ป้ายเพื่อบอกข้อจำกัด ข้อห้าม ได้แก่ กฎข้อบังคับ ป้ายห้ามสูบบุหรี่ ป้ายเขตหวงห้าม

2.2.4.4 ประเภทของป้ายสัญลักษณ์

- ป้ายสัญลักษณ์ในเมือง: เป็นป้ายชี้ทางภายในเมือง
- ป้ายสัญลักษณ์แสดงตำแหน่งของแหล่งที่พักอาศัย: ป้ายแสดงตำแหน่งที่พักอาศัย เขตชุมชนต่างๆ
- ป้ายสัญลักษณ์ภายในสวนสาธารณะ: ป้ายที่รวมถึงการดูแลรักษา การควบคุมในสถานที่ เป็นแหล่งสาธารณะ
- ป้ายสัญลักษณ์แสดงข้อมูลการจราจร: ป้ายสำหรับผู้ใช้รถใช้ถนน สำหรับการคมนาคมขนส่งสาธารณะ
- ป้ายสัญลักษณ์แสดงธุรกิจการค้า: ป้ายในเขตการค้าเพื่อแจ้งข่าว กิจกรรม ความเคลื่อนไหวทางธุรกิจ
- ป้ายสัญลักษณ์การบริการชุมชน: ป้ายจัดทำในเขตชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกทางสาธารณะให้แก่ส่วนรวม
- ป้ายสัญลักษณ์แสดงลักษณะเด่นของสถานที่ ภูมิสัญลักษณ์: ป้ายสัญลักษณ์ เครื่องหมาย ในบริเวณพื้นที่หนึ่ง

2.2.4.5 ชนิดของป้ายสัญลักษณ์

- Public Service การให้บริการสาธารณะ
เกี่ยวกับการให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการคมนาคมขนส่ง
- Concession การให้บริการธุรกิจ
เกี่ยวกับกิจกรรมทางธุรกิจ

- Processing Activities กิจกรรมที่มีขั้นตอนเกี่ยวกับกิจกรรมสำคัญที่มีผู้โดยสารเข้ามาเกี่ยวข้อง
- Regulations กฎระเบียบเกี่ยวกับกิจกรรมต้องห้าม

2.2.4.6 การใช้งานของป้ายสัญลักษณ์

- คำนึงถึงสภาพแวดล้อม
- มีรูปทรงที่โดดเด่น และมีเอกลักษณ์แตกต่างจากป้ายอื่น
- อ่านได้ง่าย

ข้อจำกัดของการใช้สัญลักษณ์ภาพนั้นยังมีอยู่ ดังนั้นจึงต้องกำหนดวิธีการ วิเคราะห์และประเมินสัญลักษณ์ภาพมาตรฐานให้ได้เกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานสากล ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสมบูรณ์ ประการแรกคือ สามารถสื่อความหมายจากภาพโดยการเลียนแบบเหมือนจริงหรือสื่อความคิด เพื่อให้ได้ผลทางความเข้าใจและรับรู้ที่เหมือนกันทุกคนซึ่งเป็นเรื่องยาก เพราะต้องขึ้นอยู่กับประสบการณ์รวมทั้งเวลาในการเรียนรู้และรับรู้ และยังคงคำนึงถึงลักษณะที่เป็นกายภาพ ได้แก่ ความสามารถในการอ่านประการที่สองคือ ความหมายของภาพจะต้องเชื่อมโยงถึงหลักรูปลักษณ์ในการออกแบบ ซึ่งควรจะต้องสะท้อนถึงรสนิยมที่ดี

2.2.4.7 องค์ประกอบหลักของป้ายสัญลักษณ์

2.2.4.7.1 รูปร่าง มีผลต่อความรู้สึกในการตีความหมาย ดังเช่น ป้ายที่เป็นรูปร่างสี่เหลี่ยมจะให้ความรู้สึกมั่นคงแน่นอน ทาให้เกิดความรู้สึกเชื่อมั่นกับผู้มอง เหมาะจะใช้เป็นป้ายชื่อหรือให้ข่าวสาร ป้ายที่เป็นรูปร่างกลม จะให้ความรู้สึกมั่นคงแต่สามารถสั่นไหวไปได้ เหมาะสำหรับป้ายที่เป็นข้อควรปฏิบัติตามต่างๆ ป้ายสามเหลี่ยมหรือขนมเปียกปูน ให้ความรู้สึกที่ไม่แน่นอน เหมาะสำหรับป้ายข้อห้าม ข้อควรระวัง ข้อฉุกเฉิน ส่วนป้ายรูปร่างอื่นๆเหมาะสำหรับเป็นป้ายเฉพาะจะใช้สถานที่นั้น ซึ่งขึ้นอยู่กับ การออกแบบ ให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไปตามข้อจำกัดที่อาจเกิดจาก งบประมาณ หรือเทคนิคการสร้างต่างๆ

2.2.4.7.2 วัสดุ ในการสร้างป้ายมีการใช้วัสดุพื้นฐาน 3 อย่างคือ ไม้ โลหะ และพลาสติก แต่ละอย่างมีความแตกต่าง ดังนี้

- ไม้: ไม้เป็นที่ยอมรับใช้มาเป็นระยะเวลายาวนาน เนื่องจากเป็นไม้ที่เหมาะในการใช้งานกลางแจ้งและให้ความรู้สึกที่เป็นธรรมชาติ และไม้ยังใช้งานได้ดีภายในอาคาร แต่ไม้จะมีความแข็งแรงทนทานน้อยกว่าโลหะและพลาสติก

- โลหะ: มีความแข็งแรงทนทาน ให้ความรู้สึกแน่นหนา มั่นคงและมีความทันสมัย แต่โลหะจะมีปัญหาในการใช้งานอีกหลายประการคือ เรื่องน้ำหนัก และการสะท้อนแสง

- พลาสติก: เป็นวัสดุที่เหมาะสมจะใช้กับหลอดไฟและระบบไฟฟ้าสามารถติดตั้งไฟไว้ด้านหลังหรือ ภายในกล่องพลาสติก สามารถเลือกได้หลายสีและมีน้ำหนักเบาและสามารถปรับการใช้งานได้กว้างกว่าวัสดุอื่น ทั้งยังไม่มีปัญหาในเรื่องการมอง

2.2.4 7.3 สี มีผลต่ออารมณ์และการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งมีความเคยชินกับการตีความหมายของสีอยู่แล้ว เช่น สีแดง มักใช้กับป้ายเตือน การใช้สีจึงมีประโยชน์มากกับการสร้างป้ายสัญลักษณ์ การใช้คู่สีต่างๆ มีผลต่อการรับรู้ทางสายตา จากการศึกษาเรื่องการอ่านป้ายบนสีต่างๆ สรุปได้ว่าสิ่งสำคัญที่สุด คือ การตัดกันระหว่างสีพื้นและสีของตัวอักษร

2.2.4 7.4 ตัวอักษร รวมถึงรายละเอียดของตัวอักษรบนป้ายสัญลักษณ์มีความสำคัญในการถ่ายทอดข้อความไปสู่คนอ่าน มีหลักการดังนี้

- รูปแบบของตัวอักษร
- ความหนาบางของตัวอักษร
- การใช้ตัวอักษร
- ระยะความห่าง
- รูปร่างของตัวอักษร

ดังนั้น การเลือกใช้ตัวอักษรก็ต้องดูให้เหมาะสมกับอารมณ์ของสถานที่นั้นเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกันกับสภาพแวดล้อมหรือยังอาจส่งเสริมบรรยากาศให้ดีขึ้น

2.2.4.8 ข้อควรพิจารณา ก่อนจัดหาระบบป้ายสัญลักษณ์

- จำนวนเปอร์เซ็นต์ของผู้มาเยือนในครั้งแรกที่ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่นั้นเลย
- ความเร่งด่วนในการให้บริการ
- จำนวนของจุดหมายที่ให้เลือก
- อารมณ์และสภาวะทางจิตใจของผู้มาเยือน

- ความซับซ้อนของเส้นทาง
- ระดับของสภาวะแวดล้อมที่รบกวน

2.2.4.9 เกณฑ์การออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์

- ระบบป้ายสัญลักษณ์ที่ดีต้องมีความสามารถนำมาประยุกต์ปรับเปลี่ยนใช้งาน เพื่อรองรับโครงการแผนที่เปลี่ยนไป
- ต้องมีความเป็นเอกภาพ มีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงและต่อเนื่องกันในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง
- สามารถส่งเสริมและสร้างเอกลักษณ์ของสถานที่นั้นให้เด่นชัด และมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมนั้น
- ต้องมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของข้อมูล
- ต้องมีความชัดเจน ใหญ่ สะดุดตา สามารถดูและรักษาได้ง่าย เพื่อให้ป้ายคงไว้ซึ่งประสิทธิภาพ
- ต้องมีความชัดเจนในเรื่องเนื้อหา ควรจัดทำเป็นสัญลักษณ์เดียวกันเพื่อไม่ก่อให้เกิดความสับสน
- ต้องมีความสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ และใช้ร่วมกับสื่ออื่นได้อย่างดี
- ระบบป้ายสัญลักษณ์ที่ดี ต้องมีความเป็นสากล อยู่เหนือภาษาและวัฒนธรรม เข้าใจได้ในวงกว้าง

2.2.4 10 ขั้นตอนการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์

2.2.4.10.1 พิจารณาจากหลักเกณฑ์การออกแบบระบบป้าย เช่น

- ข้อกำหนดขั้นพื้นฐานของระบบป้ายสัญลักษณ์
- ลักษณะการใช้งาน
- ความแข็งแรง ทนทาน
- ความสามารถในการปรับเปลี่ยน เพิ่มเติมในภายหลัง
- ตัวแปร ที่ทำให้เกิดความยากง่ายในการอ่าน
- การสื่อสารข้ามชาติ
- ระเบียบ กฎ ข้อบังคับเกี่ยวกับป้ายสัญลักษณ์

2.2.4.10.2 ศึกษาลักษณะการสัญจร เพื่อวางแผนกำหนดที่ตั้งของป้ายที่เป็นระบบทั้งหมด โดยแสดงในแปลนผังพื้น

2.2.4.10.3 วิเคราะห์เพื่อเลือกชนิดและประเภทของป้ายสัญลักษณ์ตามหน้าที่และความต้องการ โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ถูกจัดเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

กลุ่มป้ายสัญลักษณ์ภายนอก ได้แก่

- ป้ายระบุชื่อชั้นที่หนึ่ง
- ป้ายระบุชื่อชั้นที่สอง
- ป้ายแจ้งล่วงหน้าสำหรับยานพาหนะ
- ป้ายบอกทิศทางสำหรับยานพาหนะ

- ป้ายจราจร

- ป้ายแนะนำ

- ป้ายบอกแจ้งข้อมูลข่าวสาร

- ส่วนประกอบตกแต่ง

กลุ่มป้ายสัญลักษณ์ภายใน ได้แก่

- ป้ายระบุชื่อ
- ป้ายแสดงพื้นที่ชั้นที่หนึ่ง
- ป้ายแสดงพื้นที่ชั้นที่สอง
- ป้ายแสดงพื้นที่จากจุดที่มอง
- ป้ายบอกทิศทางชั้นที่ 1
- ป้ายบอกทิศทางชั้นที่ 2
- ป้ายระบุพื้นที่เฉพาะ
- ป้ายระบุห้อง
- ป้ายระบุพื้นที่ทำงาน
- ป้ายระบุตัวบุคคล
- ป้ายกฎระเบียบควบคุม
- ตู้แสดงข่าวสาร
- ส่วนประกอบประดับตกแต่ง
- ป้ายอนุสรณ์ตึก

2.2.4.10.4 คัดเลือกป้ายที่กล่าวมาข้างต้น ให้สอดคล้องกับชนิดของป้ายตามลักษณะการใช้งาน ชนิด และระบบที่สำคัญ ได้แก่

- ป้ายที่บริเวณทางเข้าที่มีลักษณะสูงใหญ่
- ป้ายลักษณะโครงสร้างแบบเสาเดียว
- ป้ายที่ประกอบด้วยตัวป้าย และเสาขาตั้ง
- ป้ายตู้ไฟ
- ป้ายบอกทิศทางและการให้ข้อมูล
- แผ่นป้าย

2.2.4.10.5 ออกแบบจากแนวความคิด สำหรับป้ายสัญลักษณ์ในแต่ละชนิดที่เลือกโดย

2.2.4.10.6 ตำแหน่งที่ตั้ง โดยเรียงลำดับและชนิดตามหมายเลขของป้าย

วาดแปลนลายเส้นที่ได้ปรับเข้าสัดส่วน เพื่อแสดงชนิดและประเภทของป้าย

2.2.4.10.7 จัดเตรียมแผนการดำเนินงานอย่างละเอียด

2.2.4.10.8 เตรียมแบบก่อสร้าง ได้แก่ วิธีการติดตั้ง แบบโครงสร้างจากวิศวกร ฐานราก

2.2.4.10.9 เตรียมกำหนดวัสดุ เทคนิค และส่วนประกอบที่จำเป็นของระบบป้าย

2.2.4.11 การออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์โดยใช้ระบบกริด

ระบบกริด คือ ระบบโครงสร้างที่เป็นระบบตารางที่ออกแบบเพื่อใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน หรือข้อบังคับในการออกแบบเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบหรือความเป็นหนึ่งเดียวกัน ระบบกริดใช้กันมากที่สุดคือ ระบบกริดในการวางหน้าสิ่งพิมพ์และการออกแบบสถาปัตยกรรม

การออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์โดยใช้ระบบกริด คือ การกำหนดโครงสร้างตารางกริด เพื่อช่วยในการกำหนดขนาดและรูปร่างของสัญลักษณ์ภาพใช้ในการออกแบบและจัดวางองค์ประกอบของป้ายสัญลักษณ์เข้าด้วยกัน ได้แก่ สัญลักษณ์ภาพและลูกศร ตัวอักษร พื้นที่ว่าง เพื่อใช้ประกอบบนแผ่นป้ายสัญลักษณ์ กำหนดขนาดและรูปร่างของกรอบป้าย โครงสร้างกริดได้รับความนิยมนำมาใช้เป็นมาตรฐานในการจัดวางป้ายที่มีหลายชนิด หลายหน้าที่ให้เกิดความต่อเนื่องในลักษณะที่เป็นชุดเพื่อการใช้งานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพของระบบป้ายสัญลักษณ์

2.2.4.12 ระบบกริดที่ใช้ในการสร้างสัญลักษณ์ภาพ

- กริดระบบเมตริกของ ISO
- มาตรฐานที่ใช้คือ 1:1
- โครงสร้างกริดมาตรฐานคือ 6x6 ตร.หน่วย
- เส้นตารางกริดไม่จำเป็นต้องปรากฏในแบบสัญลักษณ์
- สามารถประยุกต์ใช้กับมาตรฐานทั่วไปได้
- สามารถควบคุมสัดส่วนให้สัมพันธ์กัน
- เป็นแบบโครงสร้างสำเร็จรูปที่ดี

ภาพที่ 70 โครงสร้างกริดมาตรฐาน

ที่มา : ระบบป้ายสัญลักษณ์ (Signage System), หน้า 58

2.2.4.13 การกำหนดสัดส่วนเพื่อสร้างรูปร่างของสัญลักษณ์ภาพ

- เป็นระบบกริดที่ใช้กับตัวอักษร และสัญลักษณ์ภาพ
- กำหนดสัดส่วนได้จากความสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต คือ รูป วงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม
- กำหนดรูปร่างของสัญลักษณ์ภาพ ให้มีพื้นที่สมดุลกันทางสายตา
- กำหนดรูปร่างของสัญลักษณ์ภาพ ที่แตกต่างให้ใช้งานร่วมกันได้ดี
- กำหนดการใช้พื้นที่ และความสูง

- กำหนดความสัมพันธ์โดยใช้พื้นที่จาก ฐานของสามเหลี่ยม กับเส้นผ่านศูนย์กลางของทรงกลม กับกว้าง x สูงของสี่เหลี่ยมจัตุรัส
- บริเวณมุมแหลมของสามเหลี่ยมและสี่เหลี่ยม มีพื้นที่โค้งมนได้

2.2.4.14 ตัวแปรที่สำคัญต่อการรับรู้

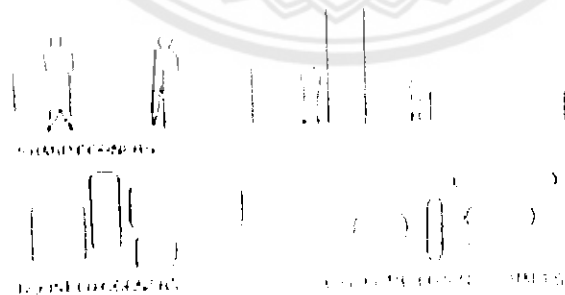
- Ambient Lighting คือ ความคงที่ของความสว่าง
- Sight Lines คือ เส้นระดับสายตา ป้ายสัญลักษณ์สำหรับการเดินต้องติดตั้งให้มีความสูงระดับสายตา และจะต้องติดตั้งให้พ้นจากสิ่งกีดขวางแนวสายตาปกติ
- Sign Backgrounds คือ บริเวณพื้นที่ด้านหลังป้ายสัญลักษณ์ ที่มีผลต่อการรับรู้

2.2.4.15 ชนิดของแผ่นป้ายสัญลักษณ์

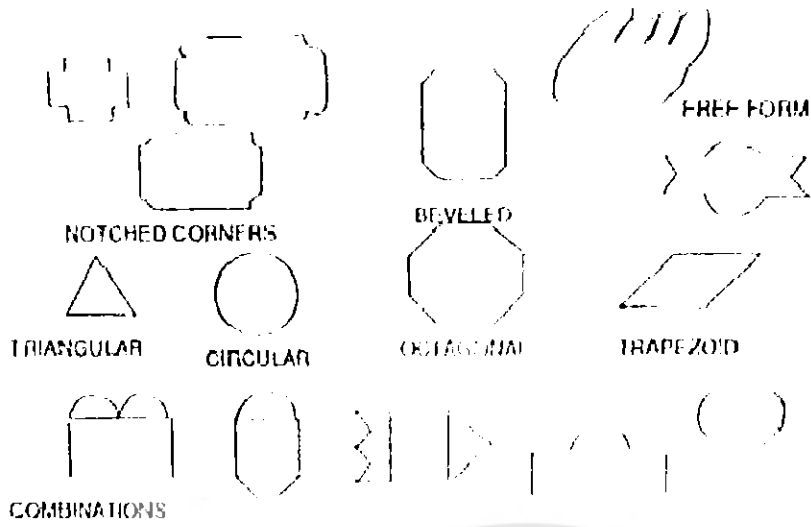
- Banner Sign คือ ป้ายสัญลักษณ์รูปแบบธง ธงราว แถบห้อย มักจะใช้วัสดุที่มีน้ำหนักเบา เช่น ผ้า กระดาษ พลาสติกที่ยืดหยุ่นได้ มักใช้กับงานเปิดตัวสินค้าและเป็นงานชั่วคราว เช่น แดงการณ โฆษณา นิทรรศการพิเศษเพื่อใช้แสดงบรรยากาศของงานและยังช่วยเพิ่มสีสันของงานให้มากขึ้น
- Canopy Sign คือ ป้ายบนกันสาด ติดตั้งกับกันสาดด้านนอกอาคาร เป็นส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม บางครั้งจะติดได้กันสาด การติดตั้งจึงควรคำนึงถึงเรื่องขนาดเพราะเกี่ยวกับระยะความสูงที่คนอาจเดินชนได้
- Changeable-Copy Sign คือ ป้ายตัวอักษรที่เปลี่ยนข้อมูลได้ ต้องสามารถทำให้ถอดเปลี่ยนโดยคนและไม่ต้องใช้เครื่องจักร จึงเป็นป้ายที่เหมาะสมใช้กับข้อความที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่น ป้ายบอกอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา
- Electronic Message Center คือ ป้ายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นศูนย์รวมข้อมูลแสดงข้อความด้วยหลอดไฟขนาดเล็กจำนวนมาก สามารถทำให้ข้อความขยับเคลื่อนที่และปรับเปลี่ยนข้อมูลได้ด้วยโปรแกรมคำสั่งที่ควบคุมด้วยวงจรไฟฟ้า ปัจจุบันมีการใช้รูปภาพเคลื่อนไหวประกอบ
- Floor Sign คือ ป้ายระดับพื้นดิน แสดงโดยการเขียนบนพื้นหรือติดตั้งบนพื้น ไม่นิยมใช้เป็นข้อความ เพราะอ่านได้ยากและถูกกีดขวางได้ง่าย จึงอาจใช้เป็นคำหรือเป็นตัวอักษรเพียงไม่กี่ตัว ส่วนมากจะแสดงด้วยสัญลักษณ์ ป้ายสัญลักษณ์ที่พื้นนี้จะมีประสิทธิภาพในการมองเห็นได้ง่าย เหมาะกับการใช้งานที่มีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ติดตั้ง

- Free Standing Sign คือ ป้ายตั้งขา ใช้ติดตั้งหรือจัดวางตามสถานที่ต่างๆอย่างอิสระไม่
ต้องคำนึงถึงการยึดติดกับสิ่งก่อสร้างเดิม ลักษณะเป็นขาตั้งทั่วไปค้ำยันบนพื้นดิน มีความสูงพอสมควร
สามารถมองเห็นได้จากระยะไกล เป็นป้ายที่ใช้ได้ดีกับภายนอกต้องมองเห็นได้จากยานพาหนะ และยัง
เหมาะกับบริเวณภายในที่มีพื้นที่เปิดโล่ง จึงเป็นป้ายที่มีประสิทธิภาพสูง
- Projecting Sign คือ ป้ายที่ติดยื่นจากผนัง การยื่นออก ต้องเป็นองศามุมมองที่เหมาะสม
เพื่อให้มองเห็นได้ง่ายและชัดเจน ต้องคำนึงถึงความสูงที่พ้นศีรษะและไม่เป็นอันตรายต่อการเดิน มักมีการ
ออกแบบให้ใช้งานได้สองด้าน ทั้งหน้าและหลัง เพื่อการมองเห็นได้จากทั้งสองทิศทาง เป็นป้ายที่ใช้ได้ดี
กับภายในและภายนอก
- Roof Sign คือ ป้ายบนหลังคา ใช้ติดตั้งบนหลังคาหรือสิ่งก่อสร้างต่างๆ จุดมุ่งหมาย
เพื่อให้มองเห็นได้จากถนน หรือจากระยะไกลสำหรับผู้ขับขี่ยานพาหนะและคนเดินเท้า
- Suspended Sign คือ ป้ายแขวน การห้อยและแขวนโดยใช้โซ่ ลวด หรือวัสดุอื่นๆ เหมาะ
สำหรับใช้ในบริเวณพื้นที่จำกัดเพราะไม่สามารถติดตั้งป้ายชนิดมีขาตั้งซึ่งต้องใช้พื้นที่ติดตั้ง ป้ายแขวน
สามารถมองเห็นได้ดี เหมาะสำหรับใช้เป็นป้ายภายในสถานที่ เช่น ป้ายร้านค้า
- Wall Sign คือ ป้ายติดตั้ง ติดให้มีความหนาจากผนังไม่เกิน 18 นิ้ว สามารถมองเห็นได้
จากด้านหน้าด้านเดียว มักจะทำเป็นกล่องหรือบอร์ด ใช้ได้ทั้งภายในและภายนอก เช่น ติดตามหน้าห้อง
หน้าอาคาร ร้านค้าต่างๆ
- Window Sign คือ ป้ายหน้าต่าง มักติดที่หน้าต่างด้านหน้าเพื่อให้คนอยู่ภายนอกมองเห็น
ได้ ใช้สำหรับภายในและภายนอก เหมาะสำหรับคนเดินเท้า แต่ไม่เหมาะสำหรับการมองจากยานพาหนะ

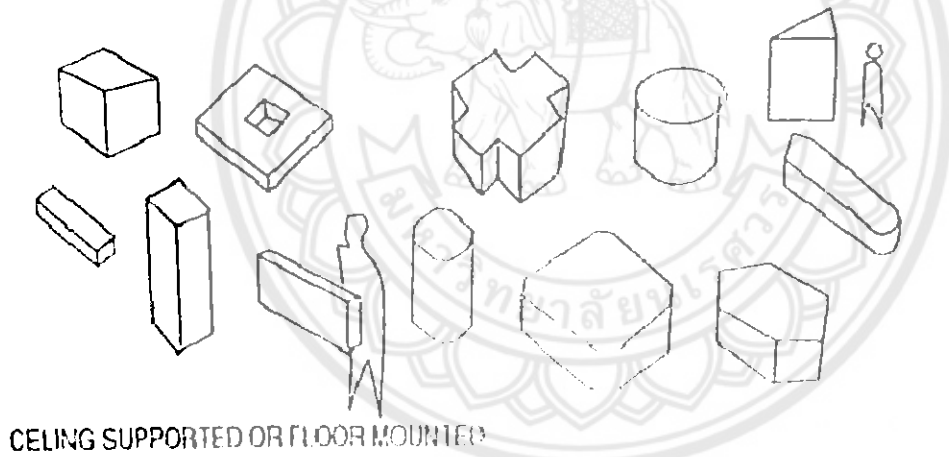
2.2.4.16 ตัวอย่างรูปร่างของแผ่นป้ายและป้ายสัญลักษณ์ภายใน

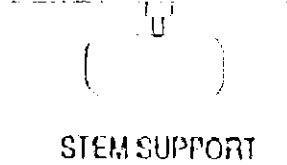
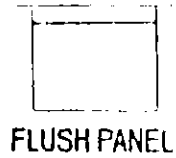
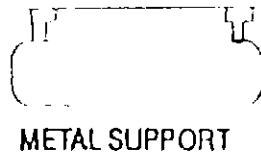
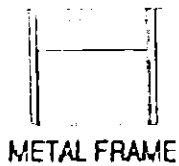
ภาพที่ 71 รูปร่างมาตรฐานของแผ่นป้ายสัญลักษณ์ภายนอกและภายใน
ที่มา : ระบบป้ายสัญลักษณ์ (Signage System), หน้า 115

ภาพที่ 72 รูปร่างอื่นๆ ของแผ่นป้ายสัญลักษณ์
ที่มา : ระบบป้ายสัญลักษณ์ (Signage System), หน้า 115

ภาพที่ 73 รูปร่างของป้ายสัญลักษณ์ที่มีลักษณะเป็น 3 มิติ
ที่มา : ระบบป้ายสัญลักษณ์ (Signage System), หน้า 115

ภาพที่ 74 ป้ายสัญลักษณ์ภายใน ชนิดพื้นฐาน
ที่มา : ระบบป้ายสัญลักษณ์ (Signage System), หน้า 117

ELEVATION

PLAN VIEW, ALTERNATE CONNECTIONS,
MOVABLE SIGNS

PEDESTAL BASE

RELEVE MOUNTING

LOGO ON PANEL

ภาพที่ 75 ป้ายสัญลักษณ์ภายในชนิดติดขึ้นจากผนัง
ที่มา : ระบบป้ายสัญลักษณ์ (Signage System), หน้า 117

2.3. ข้อมูลพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายของงานวิจัย

การจำแนกกลุ่มเป้าหมาย

การแบ่งพัฒนาการของมนุษย์

ศาสตราจารย์ โรเบิร์ต ฮาวิกเฮิร์ท (Robert Havighurst) ได้แบ่งพัฒนาการของมนุษย์ไว้เป็น 6 ช่วงอายุ คือ

- วัยทารกและวัยเด็กเล็ก อายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึงประมาณ 6 ปี
- วัยเด็กตอนกลาง อายุประมาณ 6-12 ปี
- วัยรุ่น อายุประมาณ 12-18 ปี
- วัยรุ่นตอนปลาย อายุประมาณ 18-25 ปี
- วัยผู้ใหญ่ อายุประมาณ 25-60 ปี
- วัยผู้ใหญ่ตอนปลาย อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

2.3.1 วิธีการจำแนกกลุ่มเป้าหมาย มีวิธีการมากมายในการจำแนกกลุ่มเป้าหมายให้เกิดเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเดียวกัน

ทางภูมิศาสตร์ (Geographic) แบ่งได้ดังนี้ คือ

- ภูมิภาค เช่น ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- แหล่งที่พักอาศัย เช่น ในเมือง นอกตัวเมือง
- สภาพอากาศ เช่น เมืองที่อากาศหนาวเย็น หรืออากาศร้อน

ทางประชากรศาสตร์ (Demographic) แบ่งได้ดังนี้ คือ

- เพศ /อาชีพ /รายได้ /อายุ /ขนาด /ความสูง

แบบผสมผสานระหว่างทางประชากรศาสตร์และทางภูมิศาสตร์ แบ่งได้ดังนี้ คือ

ปัจจุบันมีการผสมผสานการจำแนกกลุ่มตลาดออกโดยวิธีทั้ง Geographic และ Demographic ตัวอย่างเช่น CACI ได้จัดทำการจัดตั้งแบบแผนการแบ่งกลุ่มผู้คนโดยระบบ ACORN (A Classification of Residential Neighborhoods)

2.3.2 กลุ่มเป้าหมายแบบระบบชนชั้น

ระดับชนชั้น (Social Grade)	อาชีพ (Occupation)
- ชนชั้นสูง	ผู้มีอาชีพพิเศษระดับบริหาร จัดการ
- ชนชั้นกลาง	นักบริหารและผู้จัดการ
- ชนชั้นต่ำกว่าชนชั้นกลาง	ผู้ควบคุม หัวหน้างาน ผู้บริหารระดับล่าง
- ชนชั้นแรงงานมีฝีมือ	พนักงานบริษัท
- ชนชั้นแรงงาน	เจ้าหน้าที่บริษัท และแรงงานไร้ฝีมือ
- ชนชั้นล่าง	ผู้มีรายได้น้อย ผู้เกษียณอายุ นักศึกษา คนตกงาน

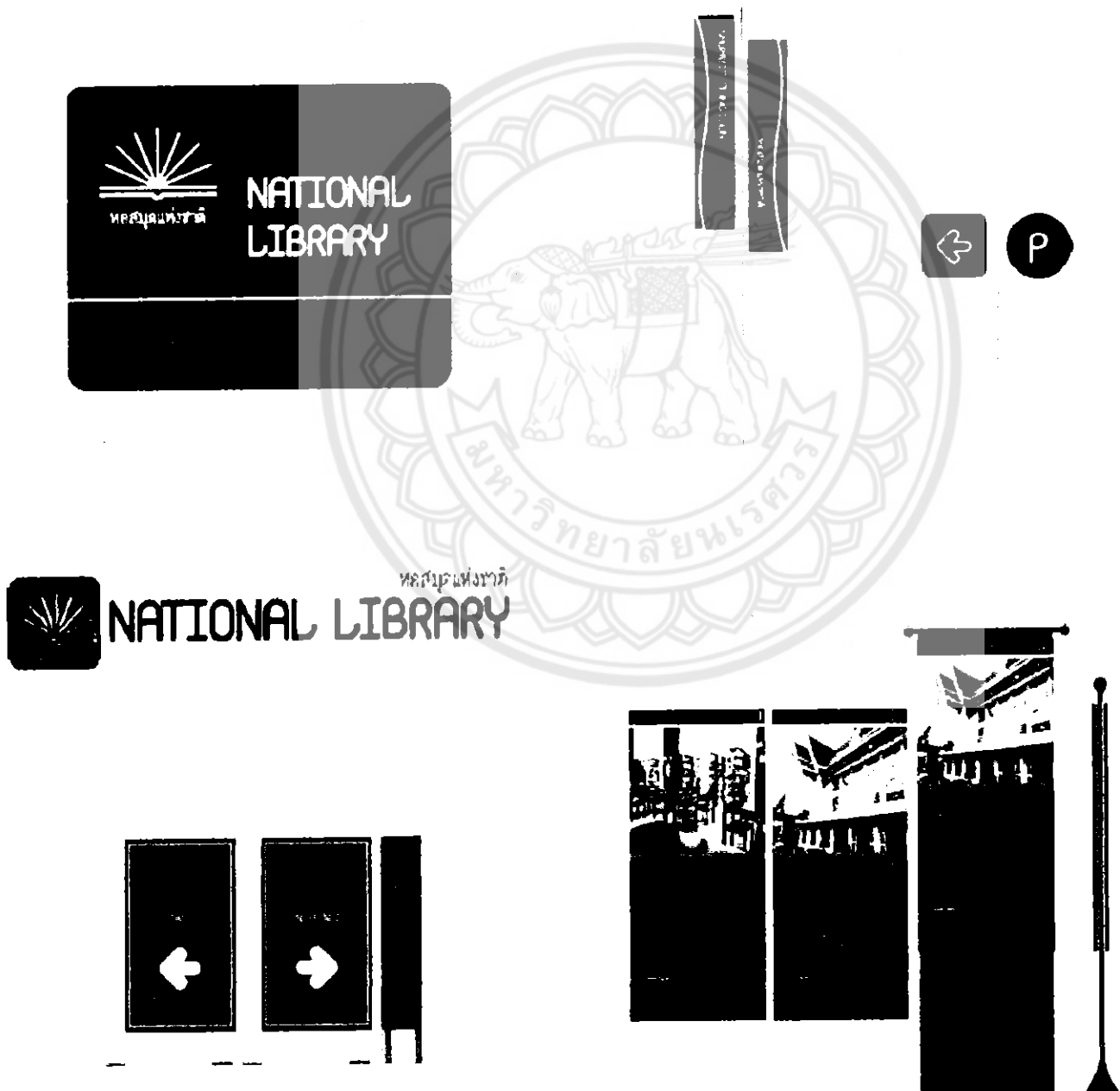
ตารางที่ 5 วิธีแบ่งกลุ่มคนแบบขึ้นอยู่กับระบบชนชั้น

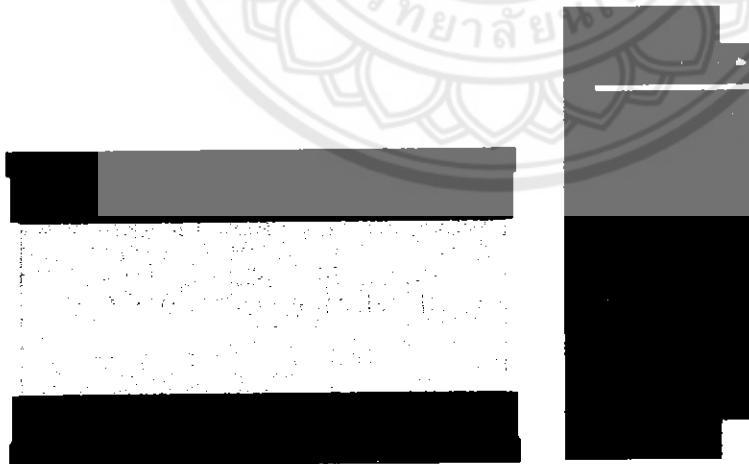
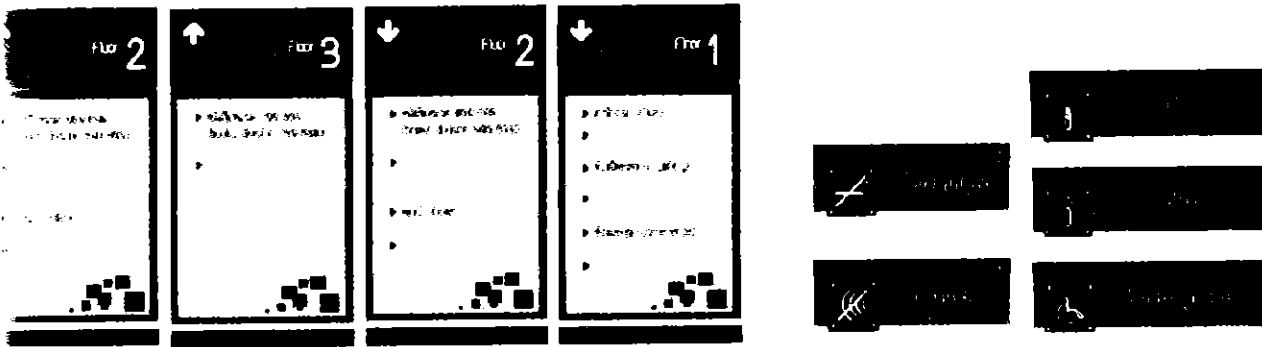
2.4. กรณีศึกษา

ตัวอย่างที่ 1 การออกแบบชุดป้ายสัญลักษณ์

- ▶ ข้อมูลผลงาน : เป็นงานออกแบบภายในหอสมุดแห่งชาติ
- ▶ นางสาววิมลดา ศิริระเวทย์กุลสาขาวิชาออกแบบสิ่งพิมพ์และบรรจุภัณฑ์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2555

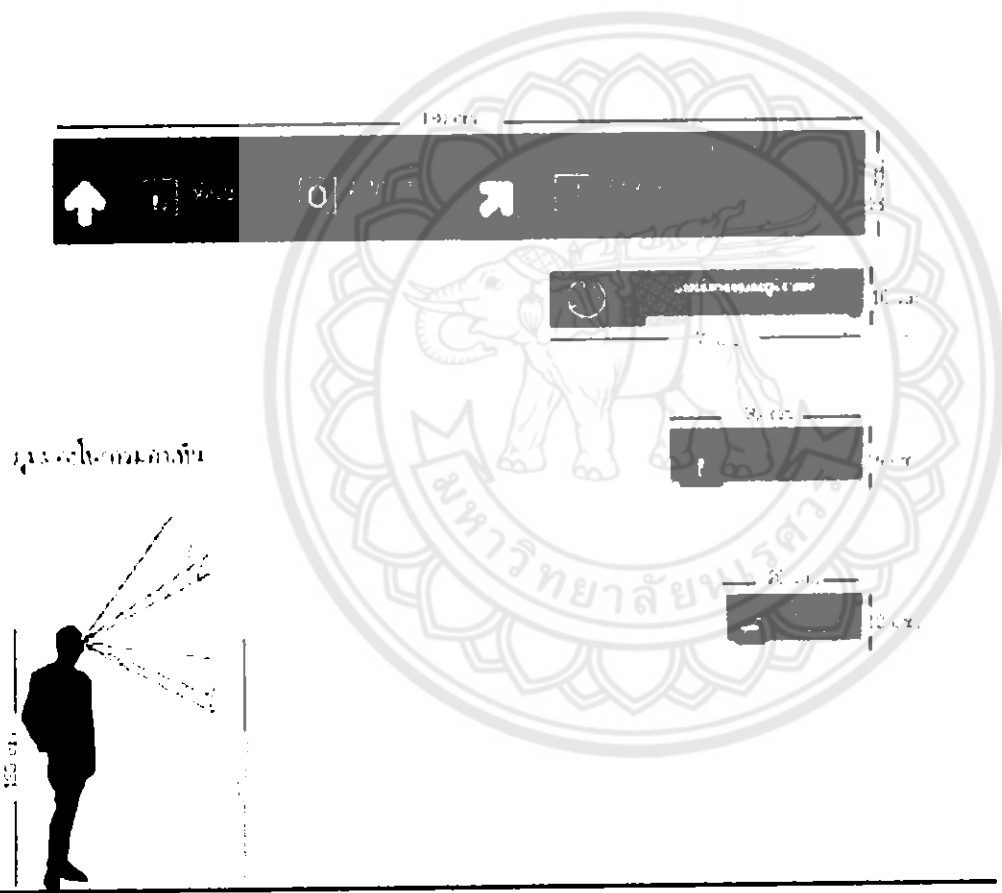
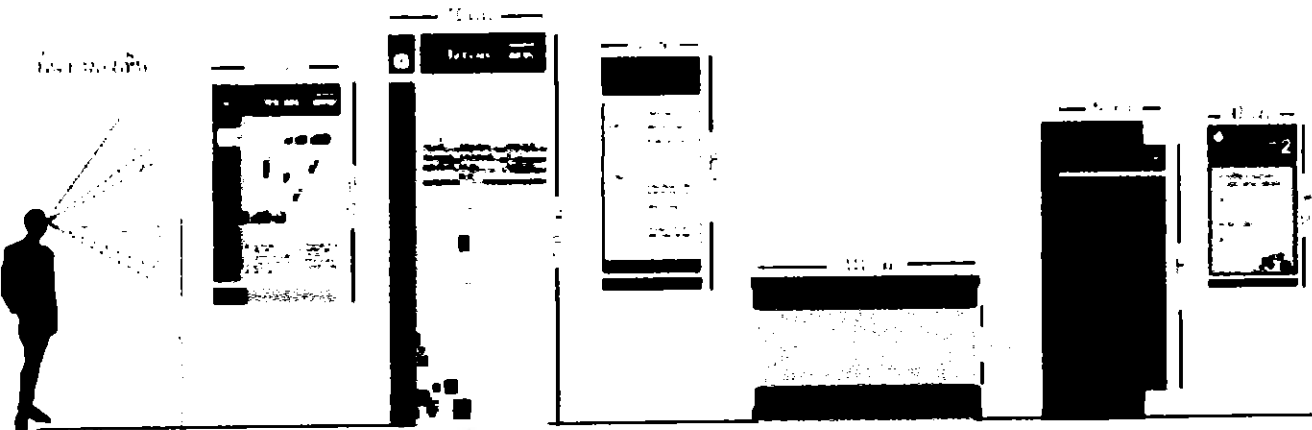

ภาพที่ 76 ป้ายสัญลักษณ์ภายนอก

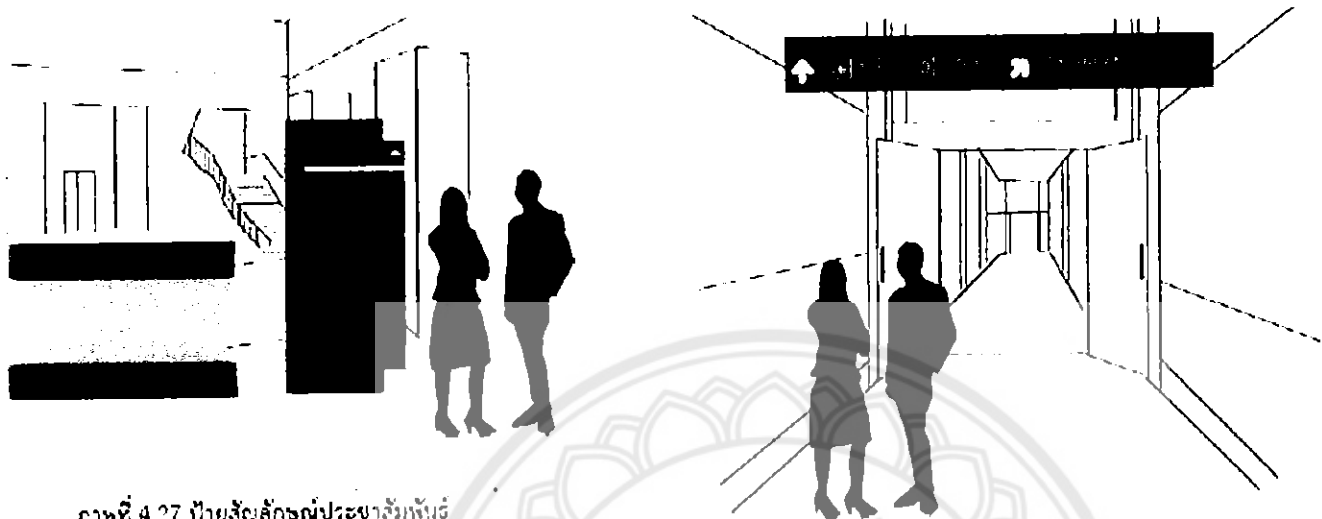
ภาพที่ 78 ป้ายสัญลักษณ์แสดงข้อมูลและป้ายห้าม

ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

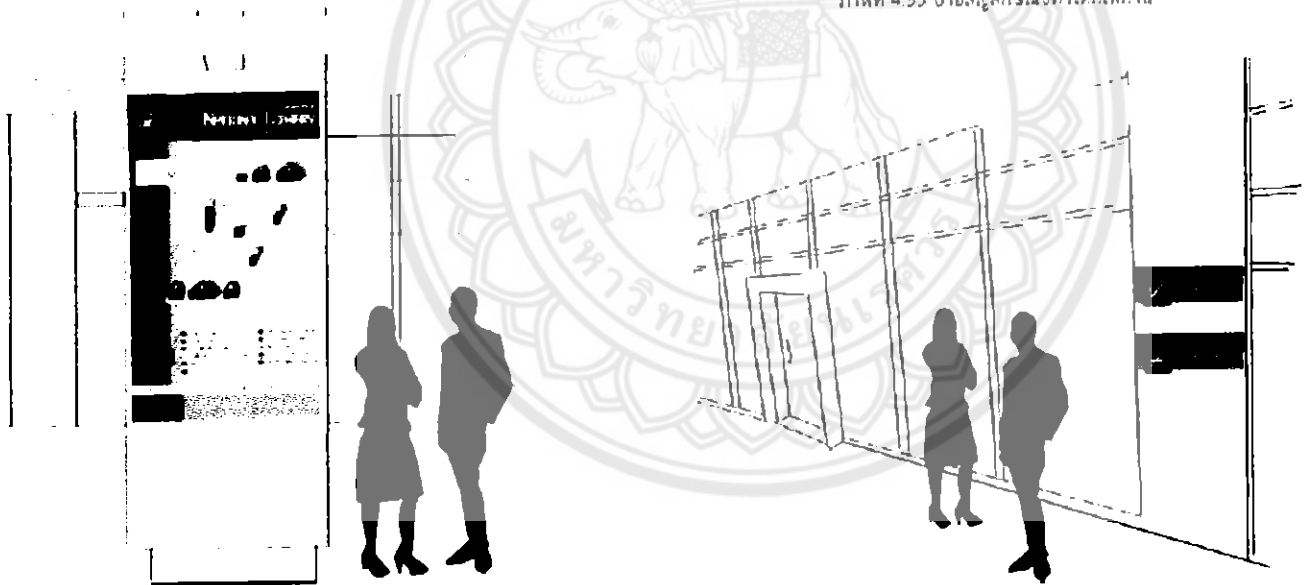
ภาพที่ 79 ระดับการมองเห็นป้ายสัญลักษณ์ภายใน

ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

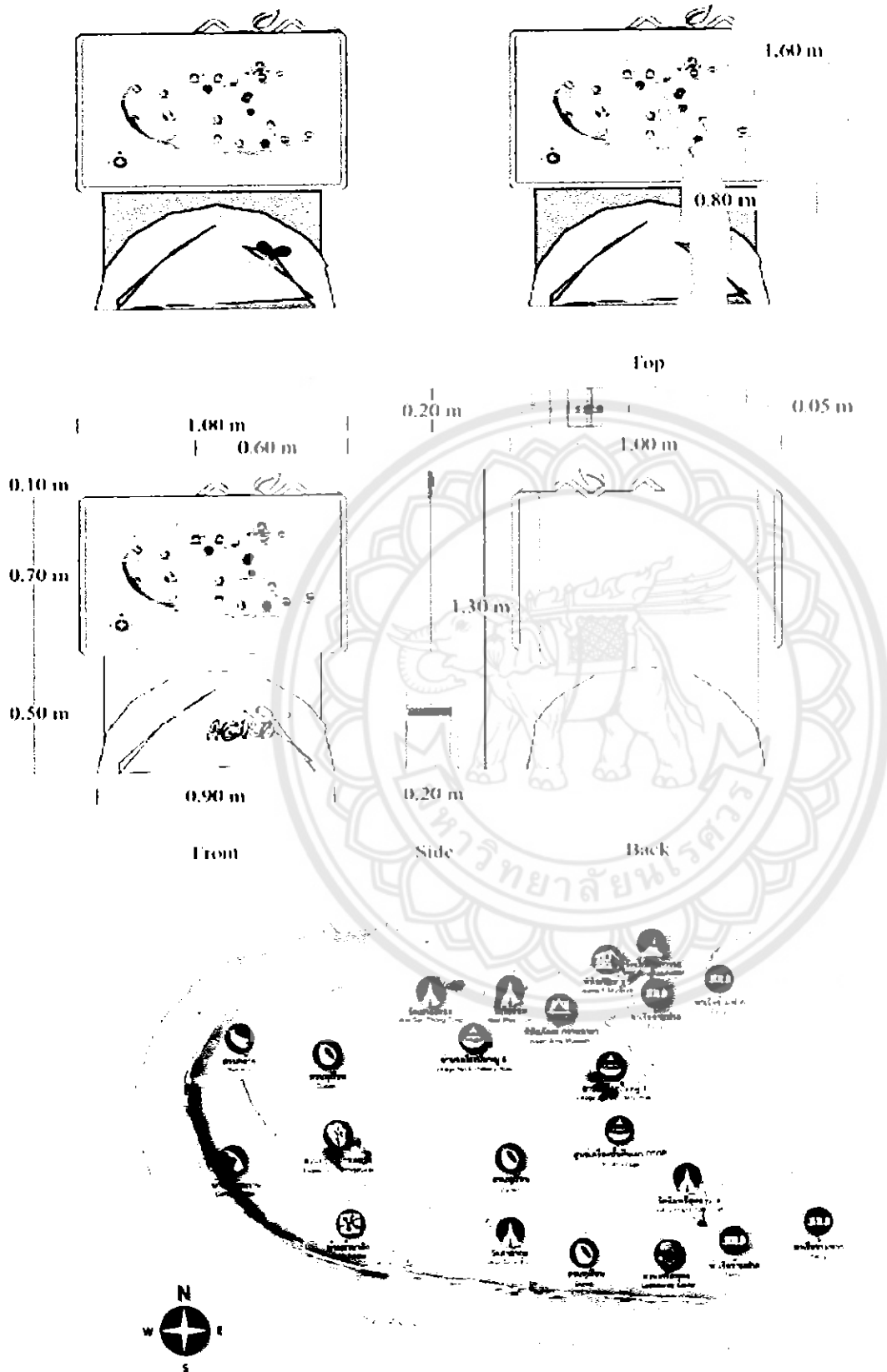
ภาพที่ 4.27 ป้ายสัญลักษณ์ประชาสัมพันธ์

ภาพที่ 4.35 ป้ายสัญลักษณ์ชี้ทางฉุกเฉิน

ภาพที่ 80 ภาพรวมป้ายสัญลักษณ์

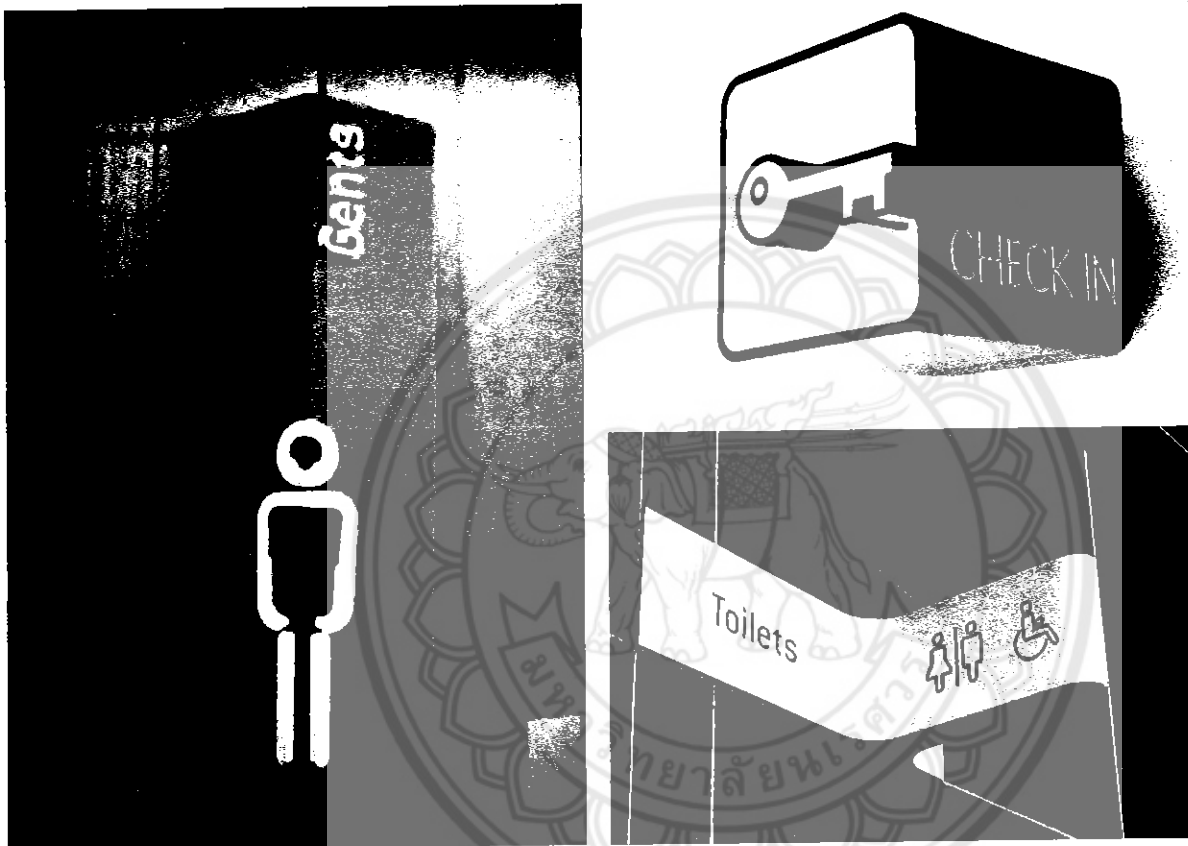
ที่มา www.teacher.ssu.ac.th

ภาพที่ 82 สัดส่วนป้ายแผนที่และแผนที่สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตัวอย่างที่ 3 การออกแบบป้ายสัญลักษณ์แบบ 3D

- ▶ ข้อมูลผลงาน : Bentuk ,Carrie Moradi , Sun Kyoung Kim, Restroom Signage

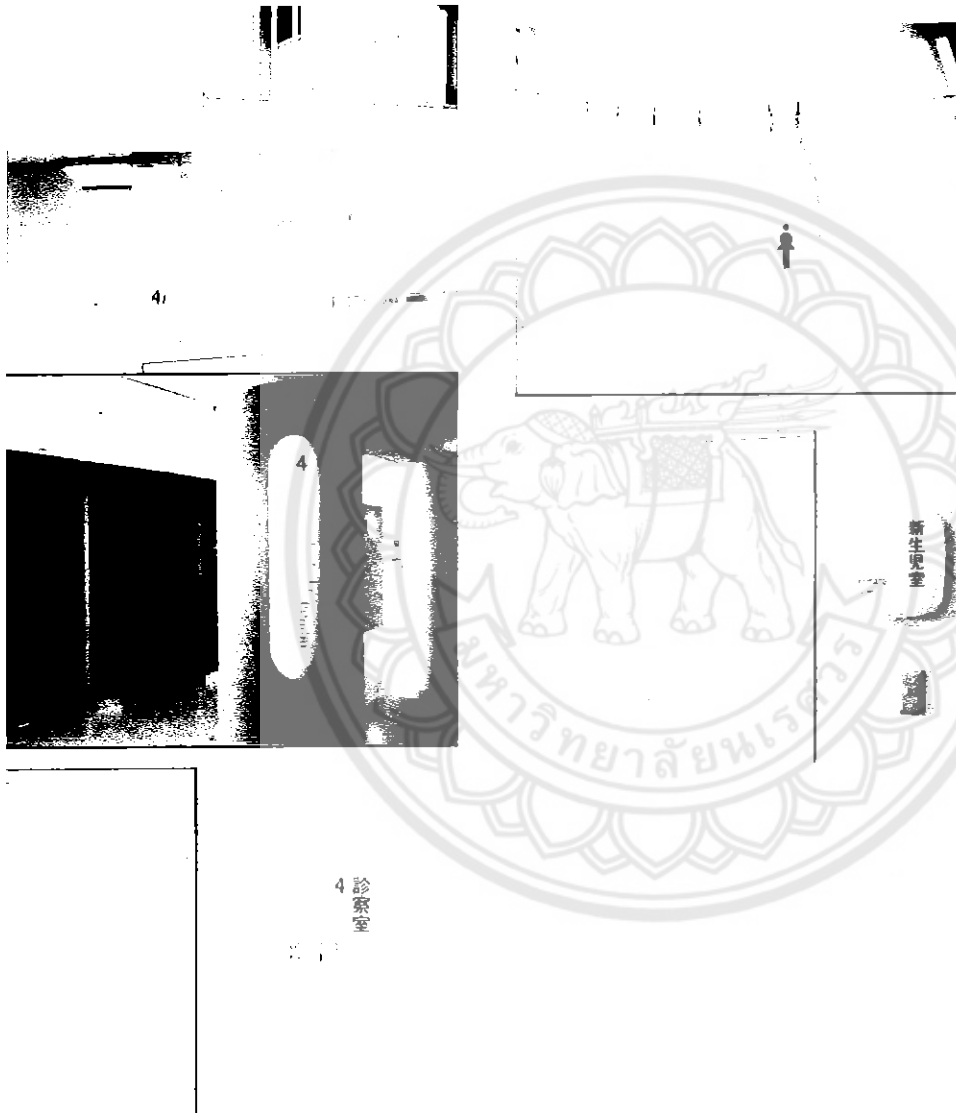

ภาพที่ 83 การออกแบบป้ายสัญลักษณ์ 3D

ที่มา www.pinterest.com

ตัวอย่างที่ 4 การออกแบบป้ายสัญลักษณ์

- ▶ ข้อมูลผลงาน : เป็นงานออกแบบสัญลักษณ์สำหรับโรงแรม

ภาพที่ 84 การออกแบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับโรงแรม

ที่มา www.teacher.ssru.ac.th

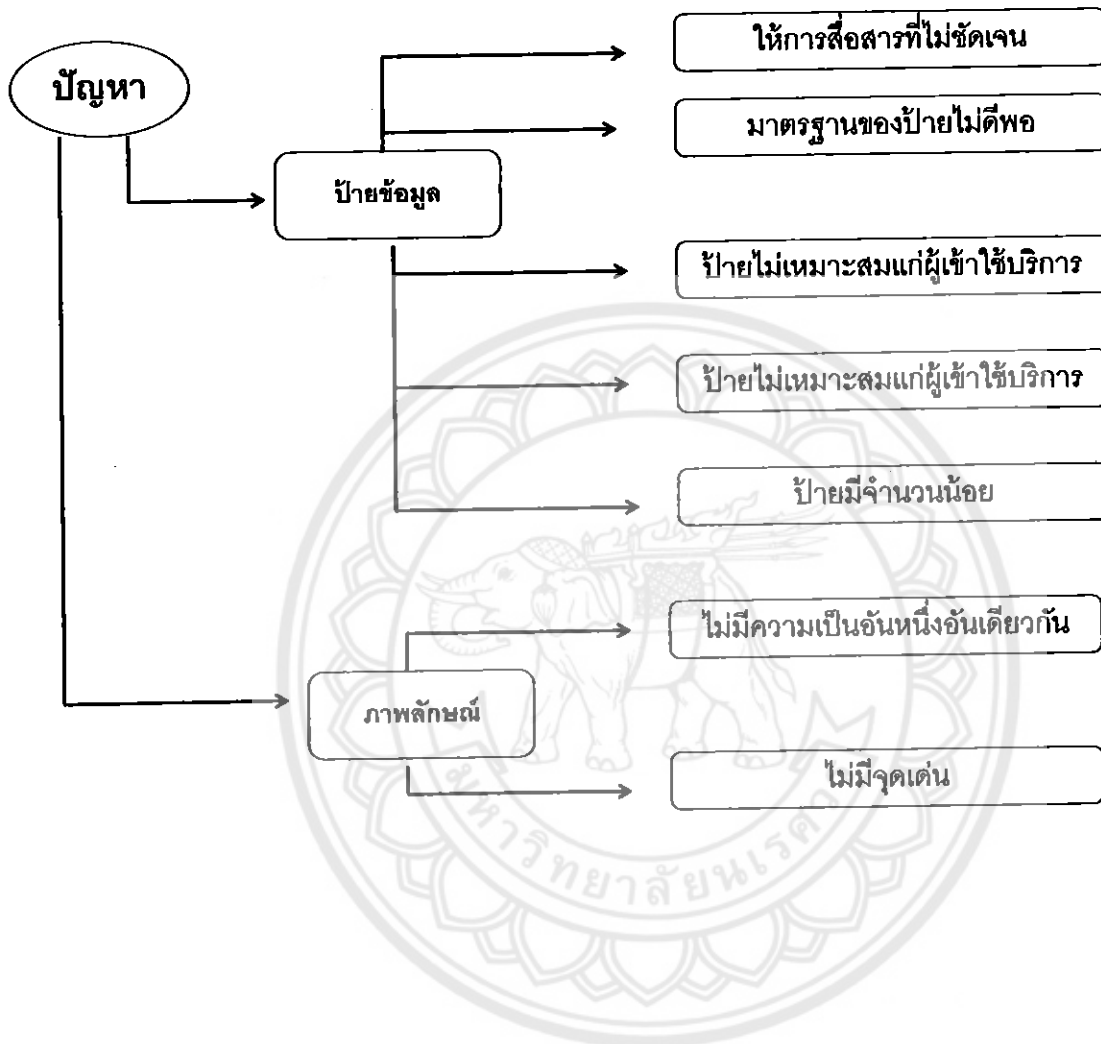
บทที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูลและแนวความคิดในการออกแบบ

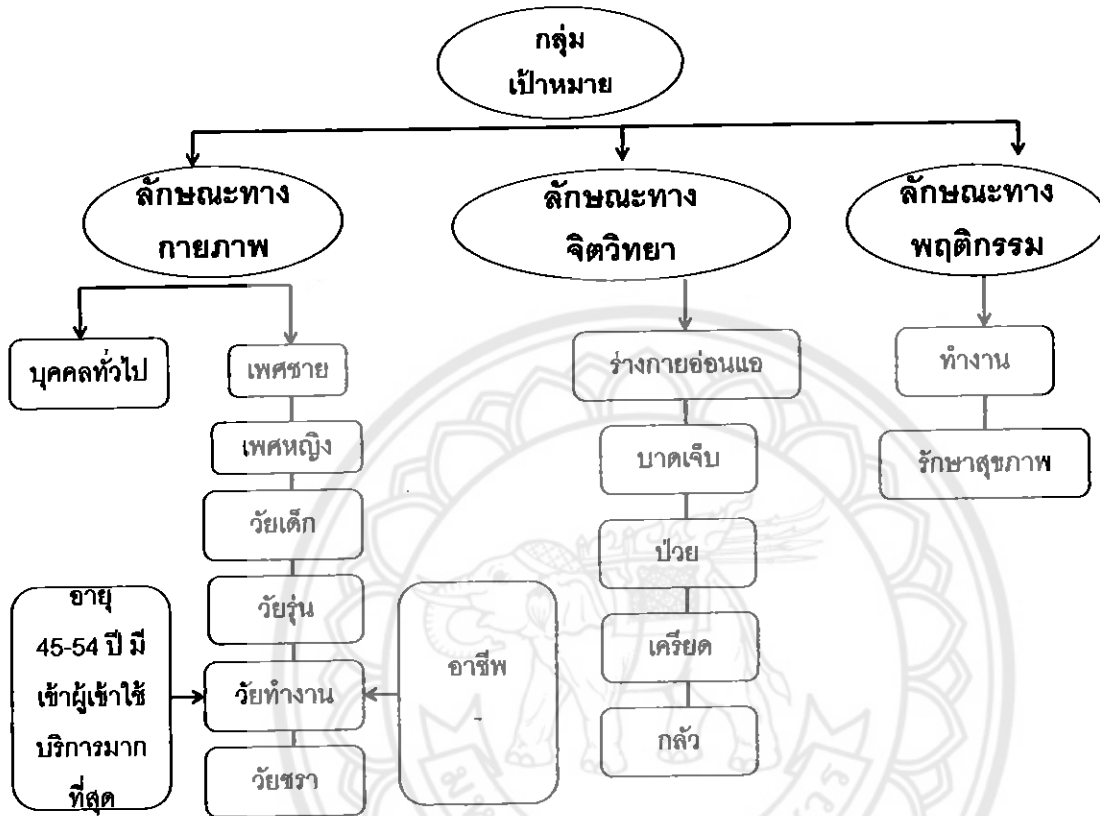
3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโรงพยาบาลวังทอง

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาโรงพยาบาลวังทอง

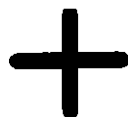
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายโรงพยาบาลวังทอง

3.4 การสรุปแนวความคิดในการออกแบบ

แนวความคิดผสมผสานสมดุล

มาจากวิสัยทัศน์ของโรงพยาบาลที่เน้นให้ชุมชนและโรงพยาบาลมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพและช่วยส่งเสริมให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ซึ่งโรงพยาบาลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยสร้างสมดุลของประชาชนทางด้านจิตใจร่างกายและช่วยให้ประชาชนผ่อนคลายจากอาการเจ็บและเป็นทุกข์จึงส่งผลต่อการออกแบบภายใต้แนวความคิดผสมผสานสมดุลที่ทำให้เกิดความสมดุลที่เป็นปกติทั้งทางร่างกายและจิตใจ

Mood & Tone สีฟ้า เป็นสีที่ให้ความรู้สึกสงบ เป็นอิสระ ปลอดภัยสบาย ปลอดภัย
ใจเย็นและสามารถระงับความกระวนกระวายในใจได้ด้วยพลังของสีฟ้ามีคุณสมบัติในการรักษา
อาการของโรคปอด ลดอัตราเผาผลาญพลังงาน รักษาอาการเจ็บคอและทำให้ชีพจรเต้นเป็นปกติ

สีขาว ให้ความรู้สึก บริสุทธิ์ สะอาด สดใส เบาบาง อ่อนโยน การเกิด
ความรัก ความหวัง ความจริง ความเมตตา ความศรัทธา ความดีงาม
ความสงบ เป็นธรรมชาติ มีชีวิตชีวา ให้ความรู้สึกผ่อนคลาย ยืนหยัด อดทน ปลอดภัย สี ... ควรเลือก
ฟอนต์ที่อ่านง่าย เพื่อให้สามารถสื่อสารกับผู้อ่านได้อย่างรวดเร็ว

เส้นที่ใช้ในการออกแบบสัญลักษณ์

เส้นโค้ง

ให้ความรู้สึกสบาย คลายความกระด้าง มีความ กลมกลื่น ในการเปลี่ยน ทิศทาง มีความ
เคลื่อนไหวช้า ๆ สุภาพ

เส้นแนวนอน

ให้ความรู้สึก ในทางราบ กว้าง พักผ่อน เยียบ เจ็บ สงบ นิ่ง เป็นสัญลักษณ์ของการพักผ่อน ผ่อน
คลาย ที่ให้ความรู้สึก เช่นนี้มาจากท่าทางของคนนอนที่เป็นการพักผ่อน ไปจนถึง ความสงบ
เลือกใช้ฟอนต์ที่อ่านง่าย เพื่อให้สามารถสื่อสารกับผู้อ่านได้อย่างรวดเร็ว

ตัวอักษรที่ใช้ในการออกแบบสัญลักษณ์

ฟอนต์อาร์เอสยู

มหาวิทยาลัยรังสิต
RANGSIT UNIVERSITY

ก	ข	ช	ค	ศ	ซ	ง	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ	
ฎ	ฏ	ฐ	ท	ฒ	ณ	ด	ต	ถ	ด	ธ	อ	บ
ป	ผ	ฝ	พ	ฟ	ภ	ม	ย	ร	ล	ว		
ช	ศ	ส	ค	พ	อ	ฮ						
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z

ห้องครัว

ห้องคลอด

ห้องผู้ป่วยชาย

ห้องฉุกเฉิน

สรุปขอบเขตของงานออกแบบสร้างสรรค์

ออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ จำนวน 69 ชิ้น แบ่งออกเป็น 4 หมวด
บริการสาธารณะ 48 ชิ้น

1. ห้องตรวจตา
2. ห้องตรวจเท้า
3. ห้องผ่าตัด
4. ห้องคลอด
5. ห้องบริจาคโลหิต
6. ห้องอินเทอร์เน็ต
7. ห้องรังสีวิทยา
8. ห้องฉุกเฉิน
9. ห้องจ่ายยา
10. ห้องสมุด
11. ห้องอำนวยความสะดวก
12. ห้องบริหารงานทั่วไป
13. ห้องประชุม
14. ห้องเก็บยา
15. ห้องชันสูตรศพ
16. ห้องแยกโรค
17. ห้องตรวจ
18. หน่วยจ่ายกลาง (อุปกรณ์)
19. หน่วยซ่อมบำรุง
20. จุดประชาสัมพันธ์
21. จุดชวนแปล
22. ห้องผู้ป่วย หญิง
23. ห้องผู้ป่วย ชาย

24. ห้องน้ำคนพิการ
25. ห้องน้ำ
26. บ่อบำบัด
27. โรงเก็บศพ
28. โรงบำบัดน้ำ
29. โรงครัว
30. โรงพักขยะ
31. โรงปั่นไฟ
32. โรงประปา
33. จอดรถยนต์
34. จอดรถมอเตอร์ไซด์
35. จอดรถคนพิการ
36. แพลต 3 ชั้น
37. อาคารพัสดุ 4 ชั้น
38. บ้านพักเจ้าหน้าที่
39. ป้อมยาม
40. คลินิกพิเศษ โรคเบาหวาน
41. คลินิกพิเศษ ยาต้านไวรัส
42. คลินิกพิเศษ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
43. คลินิกพิเศษ ฝากครรภ์
44. คลินิกพิเศษ วางแผนครอบครัว
45. คลินิกนอกเวลา ห้องแพทย์แผนไทย
46. คลินิกนอกเวลา ห้องกายภาพบำบัด
47. คลินิกนอกเวลา ห้องทันตกรรม
48. คลินิกนมแม่

กฎระเบียบข้อห้าม 7 ชั้น

1. เวลาเยี่ยม 12.00-20.00น ประตูปิดเวลา 20.00-06.00น
2. ห้ามสูบบุหรี่
3. ห้ามเข้า
4. ห้ามจอด
5. จอดรถสำหรับราชการโรงพยาบาล
6. ห้ามเข้า เวลา 15.00-17.00น
7. ห้ามรถยนต์

บริการธุรกิจ 5 ชั้น

1. ร้านอาหาร
2. ร้านเครื่องดื่ม
3. ร้านกาแฟ
4. ร้านผักปลอดสารพิษ
5. ห้องการเงิน

กิจกรรมที่มีขั้นตอน 1 ชุด

1. จุดรับบัตรตรวจโรคทั่วไป
 - 1.1 ยื่นบัตร
 - 1.2 ชั่งน้ำหนัก
 - 1.3 บอกประวัติ
 - 1.4 รอเรียกตรวจ

บทที่ 4

การออกแบบและการสร้างสรรค์ผลงาน

4.1 การออกแบบชุดสัญลักษณ์

17/09/2558 ครั้งที่ 1
สอบประเมินผลงาน ครั้งที่ 1

โรงพยาบาลวังทอง

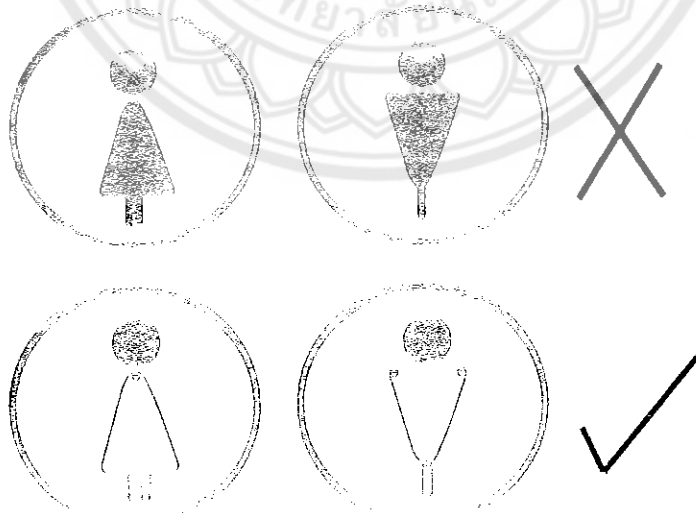
ภาพที่ 85 แบบร่างและสอบประเมินผลงานครั้งที่ 1
ที่มา: นางสาวรสคุณธ์ ประสพสิน

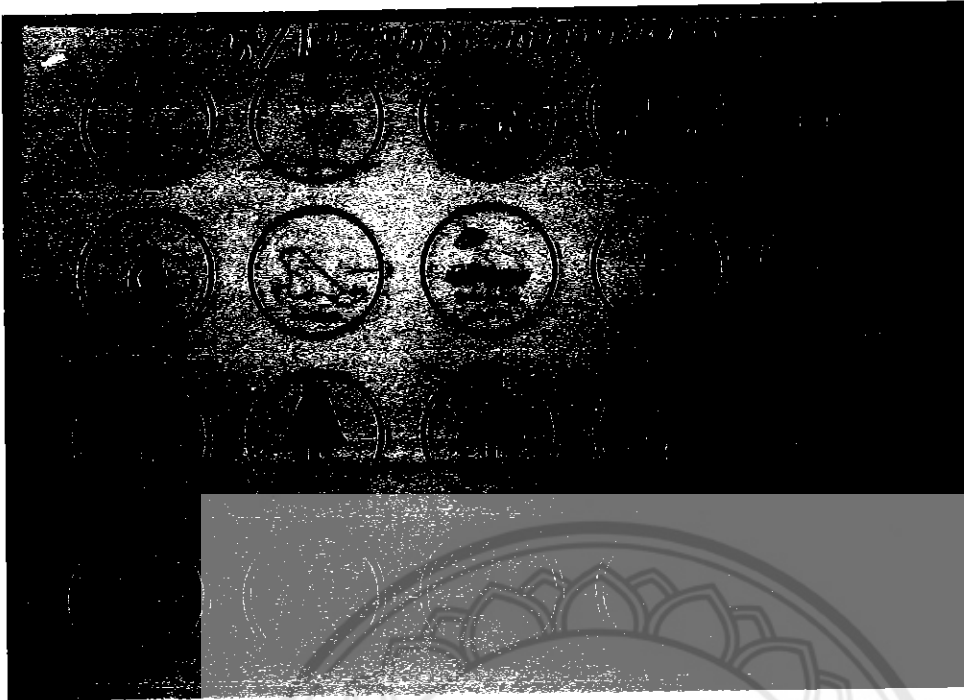
ภาพที่ 86 ส่งความคืบหน้าแบบร่าง ครั้งที่ 1
หมายเหตุ: หลังสอบประเมินผลงานในวันที่ 17/09/2558
ที่มา: นางสาวรสคุณธ์ ประสพสิน

ภาพที่ 87 แก้ปัญหาแบบร่าง ครั้งที่ 1
 หมายเหตุ เพิ่มระบบตัวอักษร ระบบกริด และร่างแบบเพิ่มเติม 21/09/2558
 ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

ภาพที่ 88 สรุปแบบครั้งที่ 1
 ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

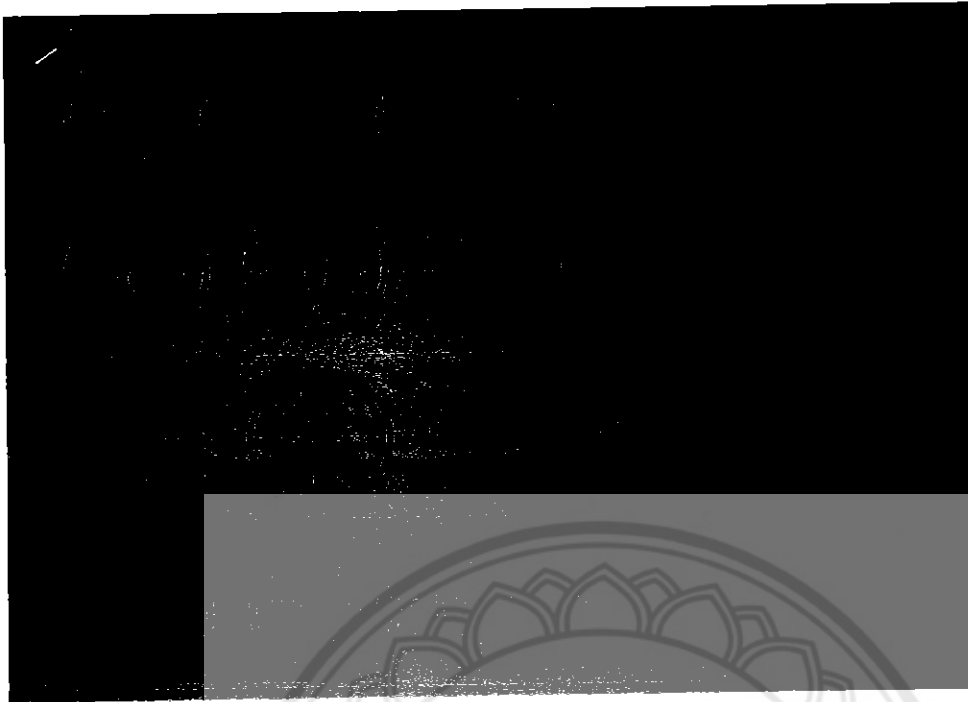
ภาพที่ 89 ส่งความคืบหน้าแบบร่าง ครั้งที่ 2 05/10/2558

หมายเหตุ: เพิ่มแบบร่างเป็น 35 แบบ และนำไปแก้ไขปรับทิศทาง สัญลักษณ์ ตัด
ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

ภาพที่ 90 ส่งความคืบหน้าการปรับแบบและจำลองแบบป้าย ครั้งที่ 3 12/10/2558

หมายเหตุ: นำกลับไปแก้ไขระบบกริด และร่างแบบสัญลักษณ์เพิ่มเติม
ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

ภาพที่ 91 ส่งความคืบหน้าแบบร่าง ครั้งที่ 4 19/10/2558
 หมายเหตุ: เพิ่มแบบร่างเป็น 35 แบบ เพิ่มเป็น 53 แบบ
 ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

4.2 ระบบกริด

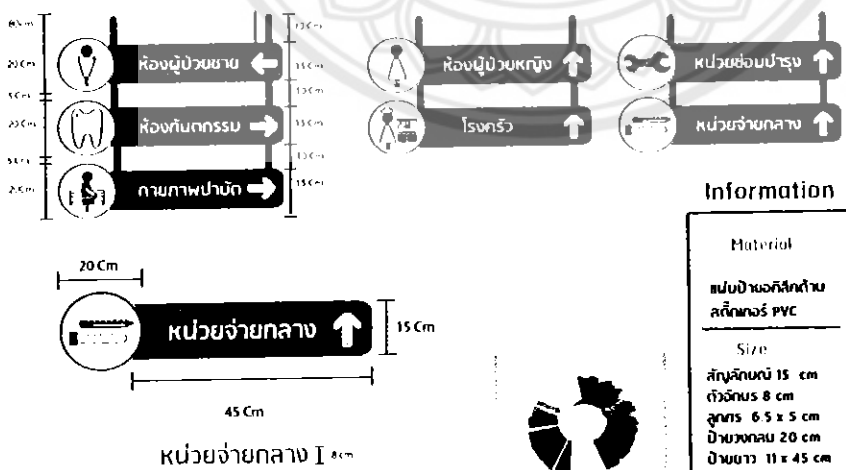
ภาพที่ 92 ระบบกริด
 ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

ภาพที่ 94 สัญลักษณ์ 21 แบบ
ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

4.4 สัดส่วนป้ายสัญลักษณ์

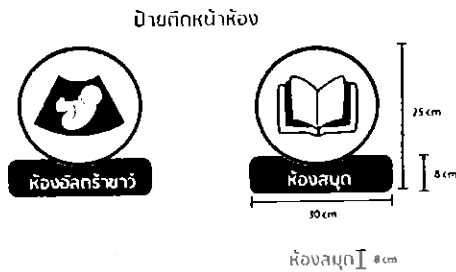
สัดส่วนป้ายบอกทางภายในโรงพยาบาลและวัสดุ
WAYFINDING INSIDE

ภาพที่ 95 สัดส่วนป้ายบอกทิศทางภายใน
ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

สัดส่วนป้ายติดหน้าห้องภายในโรงพยาบาลและวัสดุ

SIGNS INSIDE

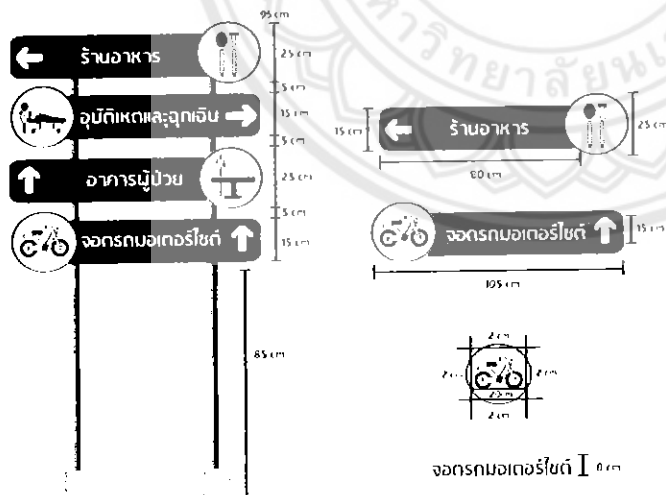
Information

Material
แผ่นป้ายออลิกันฐาน สติกเกอร์ PVC
Size
Pictograms : 20 cm Thai Font 1 : 5 cm

ภาพที่ 96 สัดส่วนป้ายภายในอาคาร
ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

สัดส่วนป้ายบอกทางภายนอกโรงพยาบาลและวัสดุ

WAYFINDING OUTSIDE

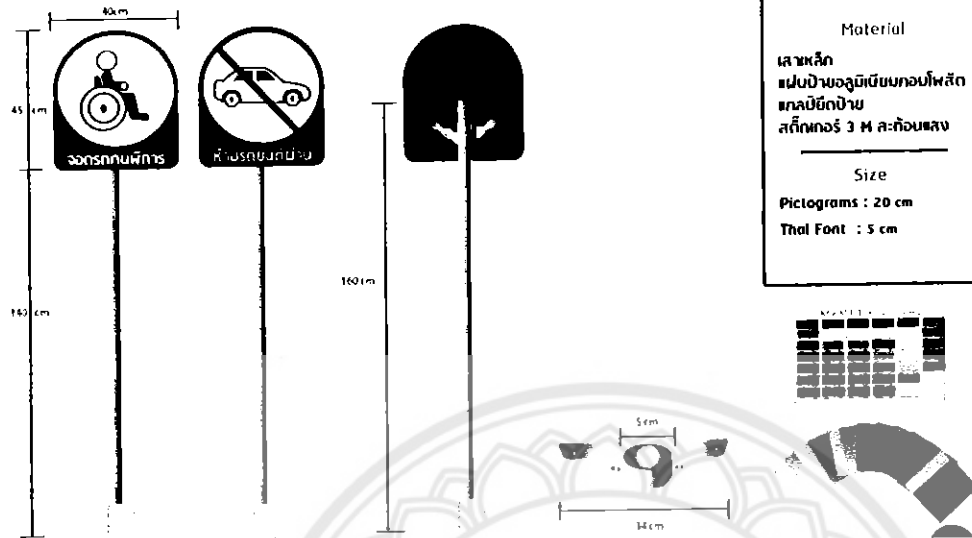
Information

Material
แผ่นเหล็ก แผ่นป้ายอลูมิเนียมทอพอทิสต์ กลอนป้าย สติกเกอร์ 3 M
Size
Pictograms : 20 cm Thai Font : 8 cm

ภาพที่ 97 สัดส่วนป้ายบอกทิศทางภายนอกอาคาร

ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

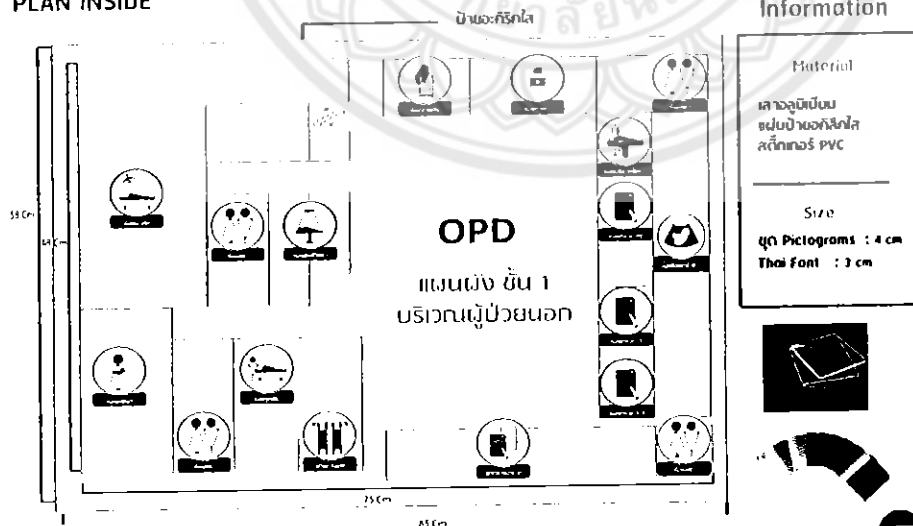
สัดส่วนป้ายห้าม ป้ายบังคับและวัสดุ MANDATORY SIGNAGE

ภาพที่ 98 สัดส่วนป้ายห้าม
 ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

4.5 ป้ายแผนผังโรงพยาบาล

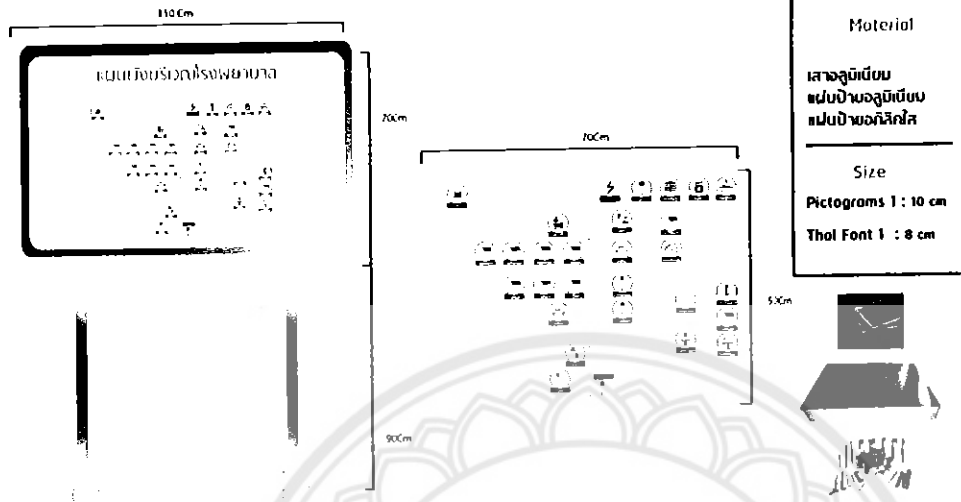
สัดส่วนป้ายแผนผังภายในโรงพยาบาลและวัสดุ PLAN INSIDE

ภาพที่ 99 สัดส่วนป้ายแผนผังภายในอาคาร
 ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

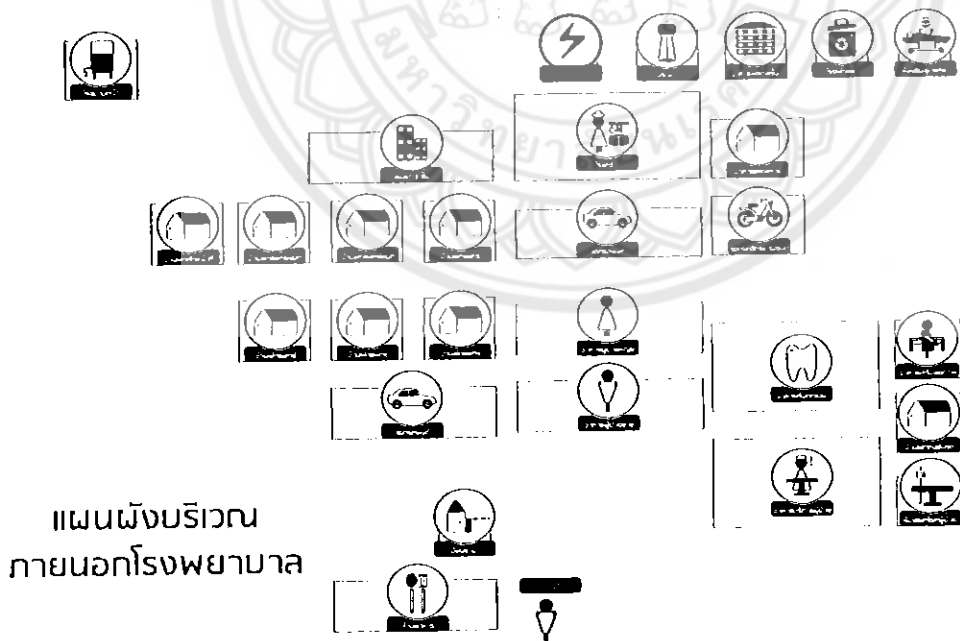
สัดส่วนป้ายแผนผังภายนอกอาคารและวิตุ

SIGNS INSIDE THE HOSPITAL

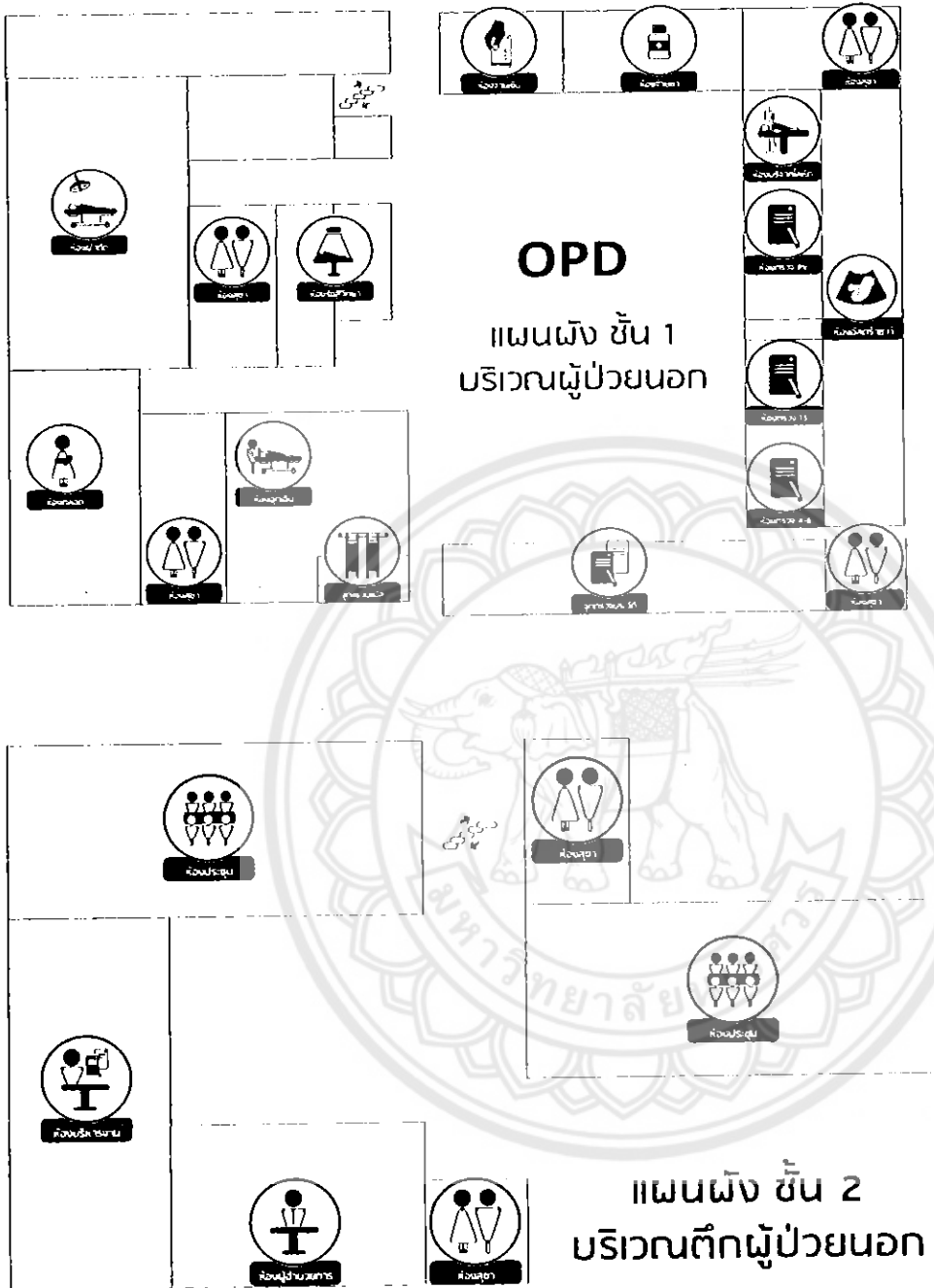
ภาพที่ 100 สัดส่วนป้ายแผนผังภายนอกอาคาร

ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

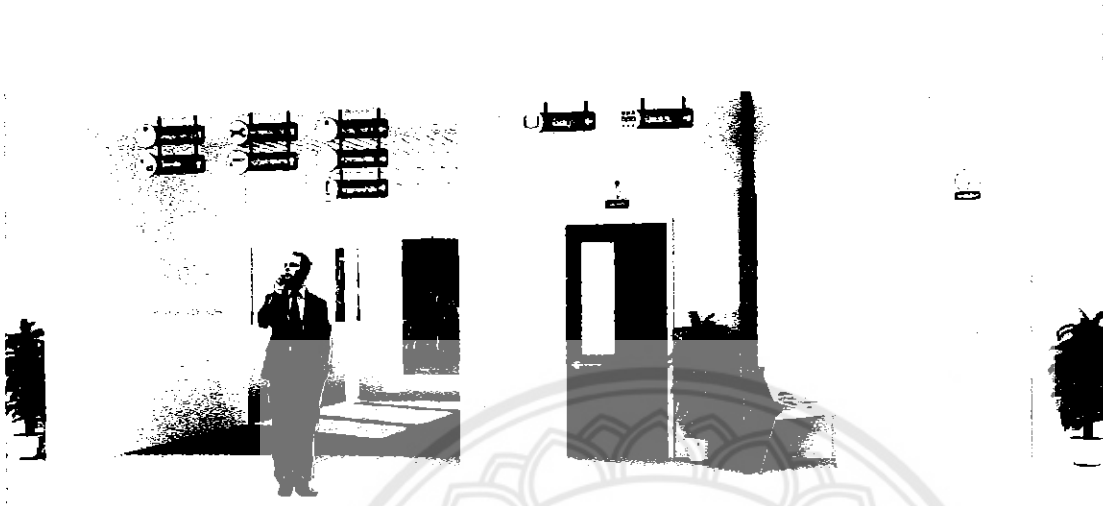
ภาพที่ 101 แผนผังภายนอกโรงพยาบาล

ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

ภาพที่ 102 แผนผังภายในโรงพยาบาลชั้น 1 ชั้น 2
ที่มา: นางสาวรสคุณธ์ ประสพสิน

4.6 การติดตั้งป้ายโดยโปรแกรม 3D maxs

ภาพที่ 105 ภาพรวมสัดส่วนป้ายภายในอาคาร 3DMaxs
ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

ภาพที่ 106 ภาพรวมสัดส่วนป้ายภายนอกอาคาร 3DMaxs
ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

ภาพที่ 107 ภาพรวมสัดส่วนป้ายภายนอกอาคาร 3DMaxs
ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

4.7 การจัดนิทรรศการ

ภาพที่ 108 ภาพการจัดนิทรรศการ
ที่มา: นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน

บทที่ 5

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ภายในโรงพยาบาลวังทองนั้น ได้พบว่าโรงพยาบาลวังทองมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น แสดงให้เห็นถึงการเป็นโรงพยาบาลที่เหมาะสมแก่การให้บริการกับประชาชน โดยระบบป้ายสัญลักษณ์มีความโดดเด่นชัดเจน ทันสมัยและเป็นระเบียบในการใช้งาน

การออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ภายในโรงพยาบาลวังทองเพื่อให้ระบบป้ายสัญลักษณ์ภายในโรงพยาบาลนั้นเหมาะสมแก่การใช้งาน เข้าใจง่าย เป็นระบบระเบียบมากขึ้น อีกทั้งยังง่ายต่อการทำความเข้าใจ แก่ผู้มาใช้บริการ จากเดิมที่ผู้เข้ามาใช้บริการอาจมองเห็นว่าโรงพยาบาลนี้มีความเก่าแก่ ล้าสมัย เมื่อผู้วิจัยได้ทำการออกแบบป้ายสัญลักษณ์ขึ้นมาใหม่ทำให้โรงพยาบาลมีความเป็นระเบียบ ชัดเจน เข้าใจง่าย และมีสีสันที่ให้ความรู้สึกผ่อนคลายความตึงเครียดได้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ภายในโรงพยาบาลวังทอง ได้พบว่าโรงพยาบาลวังทองมีภาพลักษณ์ที่ดีและสวยงามมากขึ้น ดังนั้นการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการช่วยส่งเสริมสถานที่ให้มีความทันสมัย โดดเด่น ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ว่าการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์นั้น เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาโรงพยาบาลวังทองให้ทันสมัย ทำให้ผู้มาใช้บริการมีความประทับใจต่อโรงพยาบาลโดยผู้วิจัยได้ศึกษาถึงปัญหาโดยรอบโรงพยาบาล พบว่าโรงพยาบาลวังทองมีความเก่าแก่ ล้าสมัยไปตามกาลเวลาที่ได้ก่อตั้งโรงพยาบาลวังทองซึ่งแต่เดิมเป็นสถานีอนามัยในปี พ.ศ. 2505 และได้ถูกสร้างขึ้นมาใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของโรงพยาบาลวังทอง และได้ทำการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ให้มีความเหมาะสมกับโรงพยาบาลซึ่งผลที่ออกมาพบว่า โรงพยาบาลวังทองมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นกว่าเดิมจากการวิจัยแนวทางการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ จึงสรุปได้ว่าการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ในครั้งนี้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น จากเดิมป้ายสัญลักษณ์ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่มีความโดดเด่น และไม่ชัดเจน เมื่อได้รับ

การปรับปรุงให้ดีขึ้นจึงทำให้โรงพยาบาลมีความสวยงาม และมีระบบป้ายสัญลักษณ์ที่ดีซึ่งช่วยให้โรงพยาบาลมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้สร้างระบบป้ายสัญลักษณ์ให้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และทันตามยุคสมัยในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกใช้สี สัน ขนาด รูป ร้าง ตัวอักษร ในลักษณะที่อ่านง่าย มองเห็นได้ในระยะไกล รายละเอียดในการทำงานของระบบป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ มีความเรียบง่าย และสะดวกสบายในการนำมาใช้งานในสถานที่ได้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์การออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ภายในโรงพยาบาลควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 1 ก่อนดำเนินการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ ควรศึกษาที่มา ปัญหา และเตรียมข้อมูลที่จะทำการออกแบบโดยผ่านการตรวจสอบจากที่ปรึกษาและคณะกรรมการ
- 2 ควรศึกษาโปรแกรมต่างๆ ที่นำมาพัฒนาระบบป้ายสัญลักษณ์ภายในโรงพยาบาล ให้ดี เพราะอาจเกิดปัญหาระหว่างการทำงานได้
- 3 ควรมีความรอบคอบตลอดการทำงาน
- 4 ควรวางแผนและออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ให้เหมาะสมกับสถานที่ และกลุ่มผู้มาใช้บริการ
- 5 ผู้วิจัยต้องมีความอดทนในการทำงานเพราะการสร้างระบบป้ายสัญลักษณ์มีความละเอียด และใช้เวลานานในการสร้างสรรค์ผลงาน

บรรณานุกรม

ประเภทหนังสือ

ทองเจือ เจียตทอง. (2542). การออกแบบสัญลักษณ์ logo trade mark: symbol.

กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์ศิลปะประภา.

เชื้อเอ็นดู ดิศกุล ณ อยุธยา.ระบบป้ายสัญลักษณ์ Signage System. กรุงเทพมหานคร.

ประเภทวิทยานิพนธ์

นางสาววิมลดา ศิริระเวทย์กุล(2555). โครงการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์

ภายในหอสมุดแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สืบค้นเมื่อ 20, สิงหาคม 2558, จาก www.teacher.ssru.ac.th

ประเภทสื่อออนไลน์

การออกแบบตัวอักษร สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2558,

จาก : <http://www.ict.su.ac.th/th/ict-elearning/800156/>

[pdf/chapter4_typography.pdf](http://www.ict.su.ac.th/th/ict-elearning/800156/pdf/chapter4_typography.pdf)

ข้อมูลโรงพยาบาลวังทอง สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2558,

จาก : <http://www.wthosp.go.th/wordpress/>

ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายและแผนผังโรงพยาบาลวังทอง สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2558,

จาก : <https://www.facebook.com/wangthonghospital/?fref=ts>

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูล

ที่ ศธ 0527.17/0 ๕๑๑

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก 65000

2๕ สิงหาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูล
เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลวังทอง

เนื่องด้วย ภาควิชาศิลปะและการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้เปิดการเรียนการสอนในรายวิชา 703493 สัมมนาการออกแบบสื่อนวัตกรรม (Seminar in Innovative Media Design) ซึ่งเป็นรายวิชาที่นิสิตต้องเรียนรู้ขั้นตอนการค้นคว้า และวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการออกแบบ โดยเริ่มจากค้นคว้าเพื่อ สรุปเป็นหัวข้อวิจัย ขั้นตอนในการวิจัย การนำเสนอผลงาน และมีการสัมมนาตามหัวข้อที่นำเสนอ เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในการทำวิจัยประกอบการออกแบบสื่อและการออกแบบต่อไป

ในการนี้ นางสาวรสสุคนธ์ ประสพสิน นิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาการออกแบบสื่อนวัตกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูลโรงพยาบาลวังทอง ในวันที่ 3 กันยายน 2558 เวลา 09.00 เป็นต้นไป เพื่อประกอบการทำศิลปนิพนธ์ เรื่อง การออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์โรงพยาบาลวังทองเพื่อส่งเสริมการใช้บริการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขอสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของโรงพยาบาลเพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำศิลปนิพนธ์
2. ขอถ่ายภาพป้ายสัญลักษณ์ที่ใช้ภายในโรงพยาบาล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ตามแต่จะเห็นสมควรจักขอบคุณยิ่ง

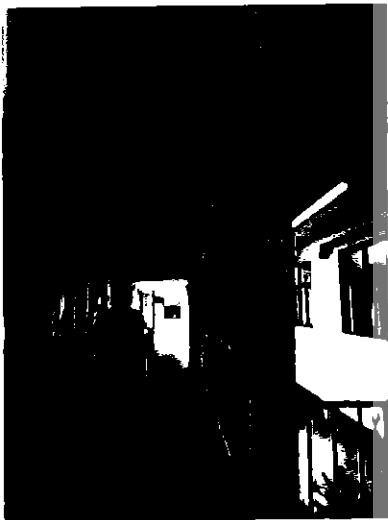
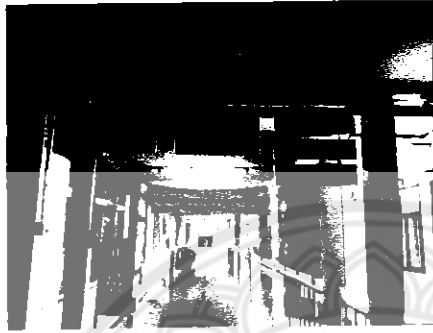
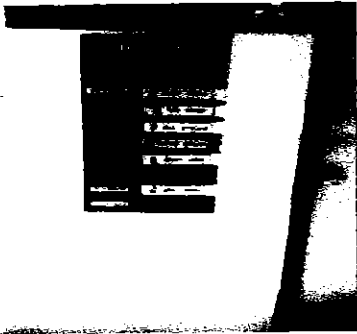
ขอแสดงความนับถือ

(ดร.สันต์ จันทรสกุล)

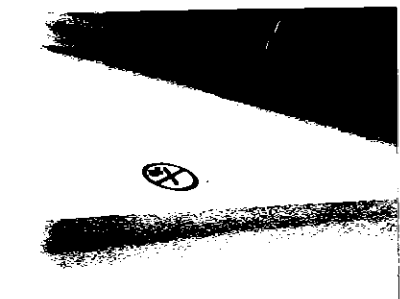
คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคผนวก ข

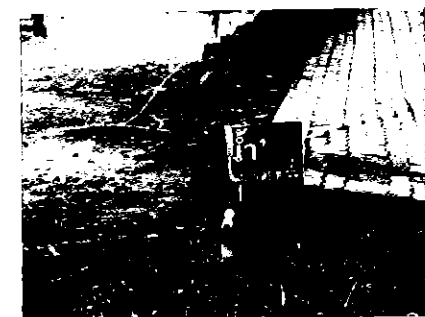
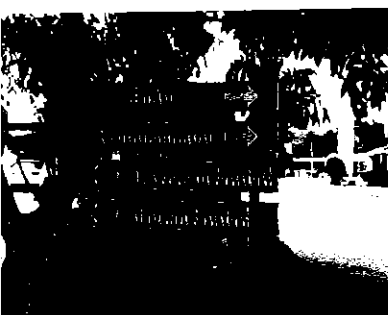
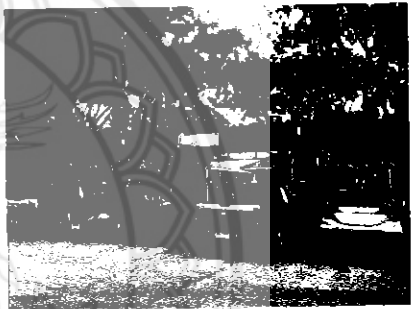
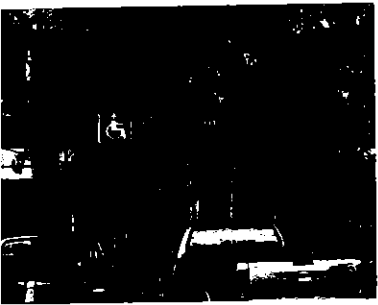
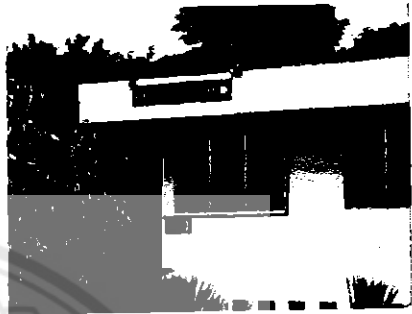
ภาพภายในโรงพยาบาลวังทอง

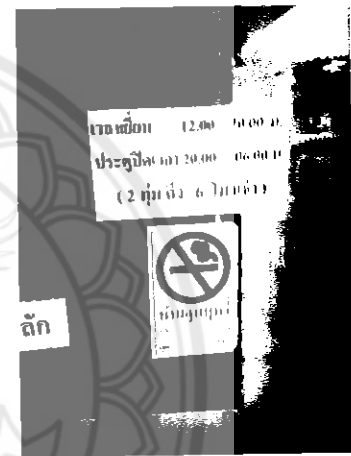
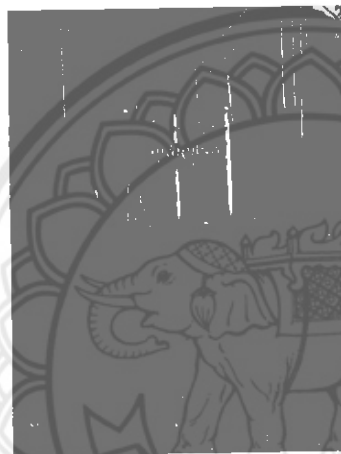
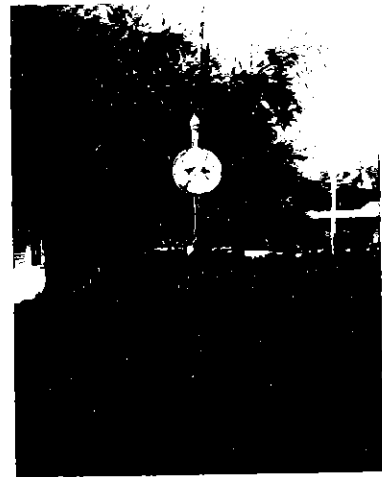

ภาพภายในโรงพยาบาลวังทอง

ภาพภายนอกโรงพยาบาลวังทอง

ภาคผนวก ง

ภาพวิดีโอฟรีเซนต์

